

04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut

03. Apteekkimaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 160 000 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat apteekkimaksusta annetun lain (148/1946) mukaisia maksuja.

Apteekkimaksusta annetun lain 2 §:n taulukkoa on tarkoitus tarkistaa siten, että tarkistus perustuu toteutuneeseen kokonaisliikevaihdon muutokseen vuodesta 2009 vuoteen 2010. Tarkistettua apteekkimaksutaulukkoa sovelletaan ensimmäisen kerran apteekkimaksuun, joka määrätään vuoden 2011 liikevaihdon perusteella.

2012 talousarvio	160 000 000
2011 talousarvio	156 100 000
2010 tilinpäätös	121 803 018

33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

02. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 960 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisia alkoholilain (1143/1994) tarkoittamia lupa- ja valvontamaksuja, toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain (693/1976) 25 §:n mukaisia käsittelymaksuja, terveydensuojelulain (763/1994) 20 b ja 28 a §:ssä tarkoitettujen suoritteiden maksuja sekä valtioneuvoston määräämien perusteiden mukaisia geeniteknikkalain (377/1995) tarkoittamia tarkastusmaksuja.

2012 talousarvio	960 000
2011 talousarvio	960 000
2010 tilinpäätös	1 116 558

03. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 500 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksesta annetun lain (668/2008) 7 §:n mukaisia maksuja ja sekalaisia tuloja.

Tulot kertyvät rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta sekä sekalaisista tuloista. Vastaavat menot on merkitty momenteille 33.03.04 ja 33.70.20.

2012 talousarvio	500 000
2011 talousarvio	500 000
2010 tilinpäätös	392 494

90. Raha-automaattiyhdistyksen tuotto

Momentille arvioidaan kertyvän 386 295 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat arpajaislain (1047/2001) 3 §:n 4 momentin mukaisia tuottoja. Tuloja vastaavasti momentilta 33.90.50 myönnetään 291 000 000 euroa avustuksina yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen sekä momenteilta 33.50.52, 55 ja 56 yhteensä 95 295 000 euroa valtion korvauksena so-
tainvalidien laitosten käyttökustannuksiin, eräisiin kuntoutustoiminnan menoihin ja rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menoihin.

2012 talousarvio	386 295 000
2011 talousarvio	374 300 000
2010 tilinpäätös	380 995 000

98. Valtionapujen palautukset

Momentille arvioidaan kertyvän 93 500 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat sosiaali- ja terveydenhuollon ja sosiaalivakuutuksen erityislakien nojalla maksettujen valtionapujen ja valtion osuuksien palautuksia.

2012 talousarvio	93 500 000
2011 talousarvio	95 800 000
2010 tilinpäätös	89 941 420

99. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 175 000 euroa.

2012 talousarvio	175 000
2011 talousarvio	175 000
2010 tilinpäätös	117 065

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 d §:n mukaisten sosiaaliturvan yleisrahastoon kuuluvien etuuksien tilapäiseen suorittamiseen saa käyttää muun saman rahaston etuuden maksamiseen varattua määrärahaa seuraavilta momenteilta: 33.10.50, 51, 52, 53, 54, 55, 60 ja 33.20.51, 52, 56.

Selvitysosa:

Toimintaympäristö

Sosiaaliturvan lähivuosien merkittäviä haasteita ovat väestön ikärakenteen muutos, talouden globalisoituminen ja teknologinen kehitys, jotka muuttavat sosiaaliturvan toimintakenttää ja haastavat vanhat toimintatavat. Väestön ikärakenteen muuttumisen myötä julkisen talouden menot kasvavat. Samaan aikaan työkäisten määrä vähenee ja kansantalouden kasvumahdollisuudet heikkenevät. Maailmantalouden kehityksen ennustettavuus heikkenee. Toimintaympäristö on moniulotteinen ja kansallisvaltioiden rajojen merkitys vähenee. Euroopan integraatio syvenee ja laajenee, ihmisten liikkuvuus rajojen yli kasvaa ja maiden sisällä monikulttuurisuus lisääntyy. Maailmanlaajuinen luonnon kantokyvyn heikkeneminen vaikuttaa ihmisiin ja ympäristöön. Toimintaympäristön muutosten vaikutukset ulottuvat koko yhteiskuntaan.

Sosiaali- ja terveyspalvelut, eläkkeet ja muu sosiaaliturva on kyettävä tarjoamaan kaikille, vaikka julkisen talouden paineet kasvavat. Sosiaalisen ja taloudellisen kestävyys- ehtona on korkea työllisyysaste, terveet ja toimintakykyiset kansalaiset sekä vaikuttavat ja tehokkaat sosiaali- ja terveyspalvelut.

Talousarvioesityksen lähtökohdat

Hallituksen tavoitteena on köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentäminen; julkisen talouden vakauttaminen; sekä kestävä talouskasvun, työllisyyden ja kilpailukykyyn vahvistaminen. Tulo-, hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamiseksi peruspalveluita vahvistetaan ja uudistetaan, turvataan ikäihmisille ihmisarvoinen vanhuus, panostetaan sosiaalisten ja terveydellisten ongelmien ennaltaehkäisyyn, mielenterveys- ja päihdepalveluihin sekä parannetaan toimeentuloturva ja estetään asuinalueiden eriytymistä. Tähän liittyen muun muassa korotetaan työttömyysturvan peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea sekä toimeentulotuen perusosaa ja valmistellaan vanhuspalvelulaki.

Pääosa, kaksi kolmannesta, sosiaalimenoista rahoitetaan työnantajien ja työntekijöiden sosiaaliturvamaksuin, kuntien verovaroin sekä asiakasmaksuin. Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan osuus sosiaalimenoista on noin viidennes. Pääluokan suurimmat menoerät ovat siirtomenot kotitalouksille, kunnille ja kuntayhtymille. Pääluokan loppusumma kasvaa talousarvioesityksen mukaan noin 426 milj. eurolla vuoden 2011 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan strategiset tavoitteet

- Hyvinvoinnille vahva perusta
- Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin
- Elinympäristö tukemaan terveyttä ja hyvinvointia.

Sosiaali- ja terveysministeriön strategisissa hankkeissa toteutetaan sukupuolivaikutusten arviointi.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteuttaa soveltuvin osin alueiden kehittämislain (1651/2009) periaatteita. Euroopan unionin rakennerahastovarojen (EAKR- ja ESR-ohjelmat) alueellisessa kohdentamisessa neuvotellaan aluekohtaiset sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan hankkeisiin tulevat voimavarat vastuuministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, kanssa. Voimavarojen tarkoituksenmukainen hyödyntäminen varmistetaan käyttösuunnitelmalla.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet strategioittain

Hyvinvoinnille vahva perusta

Hyvinvointi ja vauraus luodaan työllä ja kaikkien osallisuudella. Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus nojaa talouden tasapainoiseen kehitykseen. Väestön ikärakenteen muuttumisen myötä julkisen talouden menot kasvavat. Samaan aikaan työikäisten määrä vähenee ja kansantalouden kasvumahdollisuudet heikkenevät. Sosiaalisen ja taloudellisen kestävyuden ehtona on korkea työllisyysaste, terveet ja toimintakykyiset kansalaiset sekä vaikuttavat ja tehokkaat sosiaali- ja terveyspalvelut.

Sosiaaliturvalla lisätään ihmisten hyvinvointia tukemalla terveyttä ja toimintakykyä, antamalla turvaa muuttuvissa elämäntilanteissa, vahvistamalla sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja vakauttamalla yhteiskunnallisia oloja. Sosiaaliturva edistää myös vakaata talouden kasvua ja kilpailukykyä vahvistamalla työkykyä ja tarjoamalla työllistymis-, koulutus- ja kuntoutumismahdollisuuksia.

Verotuksen, maksujen, sosiaalietuuksien, tulonsiirtojen ja palvelujen on muodostettava kokonaisuus, joka kannustaa työntekoon ja varmistaa, että työntekijä voi siirtyä terveenä eläkkeelle. Kannustava sosiaaliturva rohkaisee ihmisiä myös itse edistämään hyvinvointia. Tavoitteena on, että

- terveys ja hyvinvointi otetaan osaksi kaikkea päätöksentekoa
- pidennetään työuria työhyvinvoinnilla
- tasapainotetaan elämän eri osa-alueet
- sosiaaliturvan rahoitus on kestävä.

Hyvinvoinnille vahva perusta -tunnusluvut

	2000	2009	2010	2011	2012
	toteutunut	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Alatavoite: terveys ja hyvinvointi otetaan osaksi kaikkea päätöksentekoa					
Ennakoarviointimenetelmä on käytössä kunnan päätöksenteossa, väestöllä painotettu %-osuus kunnista	39	..	55
Terveydenedistämistäktiivisuus toteutuu kunnassa (% tavoitearvosta)					
— kuntajohdossa	59	..	65
— perusterveydenhuollossa	59	..	65
— liikuntatoimessa	59	..	65
— perusopetuksessa	..	63	65
Alatavoite: pidennetään työuria työhyvinvoinnilla					
50-vuotiaan eläkkeellesiirtymisiän odote	60,6	61,7	62,3	62,6	62,8
— miehet	60,6	61,6	62,3	62,5	62,7
— naiset	60,6	61,8	62,4	62,6	62,8

Työkyvyttömyyseläkkeiden ikävakioitu alkavuus ¹ 25—62-vuotiailla (työeläkkeet), yhteensä	8,7	7,6	7,2	7,0	6,8
— miehet	9,1	7,7	7,2	7,0	6,8
— naiset	8,3	7,5	7,2	7,0	6,8
Sairauspäivien osuus tehdyistä työ- ja sairauspäivistä (palkansaajat), %	4,0	4,6	4,5	4,4	4,3
— miehet	3,6	4,1	4,0	3,9	3,8
— naiset	4,5	5,2	4,9	4,8	4,7
Työterveyshuollon piiriin kuuluvien työntekijöiden osuus palkansaajana toimivasta työvoimasta, %	92	92	94
Työpaikkatapaturmien taajuus (palkansaajat), milj. työtuntia kohden	30	28,6	30 ²	28,6	27,8
Korvatut ammatitaudit ja ammatitautiepäilyt (palkansaajat)	5 567	5 691	4 801 ²	4 750	4 700
Alatavoite: tasapainotetaan elämän eri osa-alueet					
Vanhempainpäivärahoista isille maksettujen päivien osuus, %	4,2	6,7	7,1	7,5	7,9
Alatavoite: sosiaaliturvan rahoitus on kestävä					
Sosiaalimenot/bkt, %	25,1	30,6	30,5 ³	30,5	31,1
Sosiaalimenot, €/asukas (vuoden 2010 hinnoin)	7 462	9 916	10 200 ³	10 200	10 300
Sosiaalimenojen rahoitus, %					
— verovaroin	43,1	45,0	46,3 ³	46,3	46,4
— työnantajat	37,6	37,3	36,0 ³	36,2	36,3
— muu	19,2	17,7	17,7 ³	17,5	17,3
Sosiaali- ja terveystoimen menojen osuus kuntien kokonaismenoista, %	50,9	55,0	55,2 ³	55,5	55,6

Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin

Jokaisella on oikeus perustoimeentulon turvaan ja riittäviin sosiaali- ja terveystalvluihin. Ihmisarvoinen elämä on turvattava kaikissa olosuhteissa. Nämä oikeudet ja yhdenvertaisuusperiaate on kirjattu Suomen perustuslakiin. Julkisen vallan vastuu perusoikeuksista ei poista yksilön vastuuta valinnoista. Yksilön ja yhteiskunnan oikeuksien ja velvollisuuksien tasapainoilla edistetään sosiaalista kestävyyttä.

Pelkän sosiaaliturvan varassa elävillä on suuri riski liukua köyhyyteen. Huolena on nuorten syrjäytyminen, lasten ja lapsiperheiden eriarvoistuminen ja syrjäytymisen siirtyminen yli sukupolvien. Väestön ikärakenteen muuttuessa vanhuksia on enemmän, dementia ja muut pitkäaikaissairaudet yleistyvät ja monisairaiden potilaiden lukumäärä kasvaa. Se merkitsee sosiaali- ja terveystalvlujen nousua ja henkilöstön lisätarvetta, ellei palvelujen tuottavuus parane. Sosiaali- ja terveydenhuolto pysyy tulevaisuudessakin työvoimavaltaisena. Tuottavuutta voidaan parantaa uudistamalla palvelujen organisointia ja tuotantotapoja. Tavoitteena on, että

- vähennetään hyvinvointi- ja terveyseroja
- asiakaskeskeisyys otetaan palvelujen lähtökohdaksi
- uudistetaan palvelujen rakenteet ja toimintatavat
- vahvistetaan sosiaalista yhteenkuuluvuutta.

¹Työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuus kuvaa, kuinka suuri osa ei-eläkkeellä olevista työeläkevakuutetuista on siirtynyt vuoden aikana työkyvyttömyyseläkkeelle (esitetään useimmiten promilleina). Ikävakioitu alkavuus kertoo työkyvyttömyyseläkkeen alkavuudessa tapahtuvista muutoksista siten, että väestön ikärakenteen muuttuminen ei vaikuta siihen.

²Ennakkotieto

³Arvio

Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin -tunnusluvut

	2000 toteutunut	2009 toteutunut	2010 toteutunut	2011 arvio	2012 arvio
Alatavoite: vähennetään hyvinvointi- ja terveyseroja					
Terveytensä huonoksi tai keskinkertaiseksi kokeneiden osuus (25—64 v.), %					
— miehet	37,6	35,0	36,8	36,6	36,4
— 0—12 vuotta koulutusta	42,3	40,4	38,8
— 13 vuotta tai enemmän koulutusta	29,3	27,0	30,1
— naiset	33,7	34,0	32,9	32,7	32,5
— 0—12 vuotta koulutusta	38,5	36,3	36,5
— 13 vuotta tai enemmän koulutusta	29,4	30,4	29,4
Nuorten koettu terveys: päivittäin vähintään kaksi oiretta (8.—9. lk), %					
Vastasyntyneen elinajanodote	77,7	79,8	79,9 ⁸	80,1	80,1
— miehet	74,1	76,5
— naiset	81,0	83,1
25-vuotiaan elinajanodote					
— miehet	50,5	51,6 ⁵
— perusasteen koulutus	47,8	48,4 ⁵
— keski- tai korkea-asteen koulutus	52,8	53,6 ⁵
— naiset	57,1	58,1 ⁵
— perusasteen koulutus	55,3	55,9 ⁵
— keski- tai korkea-asteen koulutus	58,6	59,6 ⁵
Niiden 75—84-vuotiaiden osuus, jotka kykenevät liikkumaan ulkona yksin ilman vaikeuksia, %					
— miehet	76 ⁶	84	..	85	86
— naiset	72 ⁶	78	..	79	80
Päivittäin tupakoivien osuus, %					
— miehet (25—64-v.)	28,3	23,3	24,1	23	22
— naiset (25—64-v.)	19,9	16,5	15,3	15	14
— pojat (8.—9. lk)	25	17	17 ⁴	16	15
— tytöt (8.—9. lk)	22	14	14 ⁴	14	13
Alkoholin kokonaiskulutus, l/as.					
Ylipainoisten osuus (BMI 25 tai yli) 25—64 v.), %	8,8	10,2	10,0 ⁴	10,2	10,3
— miehet	58,4	65,5	62,7	62	62
— naiset	41,2	46,8	48,3	48	47
Itsemurhien takia menetetyt elinvuodet (PYLL) ikävälillä 25—80-v. (100 000 asukasta kohti)					
— miehet	947	790 ⁶
— naiset	276	239 ⁶
Pienituloisten ⁷ osuus, %					
— koko väestö	11,3	13,1	13,2 ⁸	13,1	13,0
— lapset	11,6	13,1	13,3 ⁸	13,2	13,1
Yleisen asumistuen saajat (ruokakunnat), lkm					
Toimeentulotukea saaneet, lkm	170 352	161 842	164 154	171 000	170 200
— kotitaloudet	271 686	238 755	241 500 ⁸	260 000	260 000
— henkilöt	454 353	377 688	382 000 ⁸	378 000	378 000
— pitkäaikaisesti tukea saaneiden osuus 25—64-vuotiaasta väestöstä, %	2,4	2,1	2,0 ⁸	1,9	1,9
— miehet	2,7	2,4
— naiset	2,0	1,7
Gini-kerroin (käytettävissä olevat tulot) ⁹ , %	26,7	25,9	25,8 ⁸	25,8	25,9

⁴Ennakkotieto

⁵Vuoden 2007 tieto.

⁶Vuoden 2001 tieto.

⁷Köyhyysrajan alittaneisiin kotitalouksiin kuuluvien henkilöiden osuus (käytettävissä olevat tulot ovat alle 60 % kaikkien kotitalouksien mediaanitulosta kulutusyksikköä kohden).

⁸Arvio

Nuoret, joilla ei ole perusasteen jälkeistä koulutusta eivätkä ole työssä tai koulutuksessa (eivätkä hoitovapaalla, eläkkeellä tai varusmies- tai siviilipalveluksessa), %	4,1	4,7 ⁴¹⁰	4,8 ⁸	4,9	4,8
— 18—24 v. pojat	5,2	5,4 ¹⁰
— 18—24 v. tytöt	3,0	4,0 ¹⁰
Naisten säännöllisen työajan ansioiden osuuden miesten vastaavista ansioista, %	80,6	81,8	81,8 ⁴	81,8	82,0
Väestöryhmien välisiä terveyseroja seurataan perusterveydenhuollossa, väestöllä painotettu %-osuus terveyskeskuksista	26	..	30
Alatavoite: asiakaskeisyyttä otetaan palvelujen lähtökohdaksi					
Hoitoon pääsy					
— erikoissairaanhoidon yli 6 kk jonottaneita, lkm	66 000	3 700	1 200	1 000	700
— odotusaika terveyskeskuslääkärin vastaanotolle kestää yli 14 pv (% väestöstä)	..	66	72	75	70
— suun terveydenhuolto: yli 6 kuukautta jonottaneita, lkm	..	7 500	12 000	15 000	14 000
— psykiatrian erikoissairaanhoidon yli 3 kk odottaneita alle 23-vuotiaita, lkm	..	84	136	120	90
Potilasvahinkokeskuksen korvaamien potilasvahinkojen määrä	..	2 341	2 167	2 400	2 400
Terveydenhuoltoon liittyvät infektiot:¹¹					
— vastustuskykyiset mikrobitartunnat (MRSA veri/likvor), tapauksia /v.	..	30	28	35	30
— antibioottiripulitapaukset (Clostridium diff.) tapauksia/v.	..	5 700	4 813	5 200	5 000
Alatavoite: uudistetaan palvelujen rakenteet ja toimintatavat					
Vanhusten palveluja saavat 75 vuotta täyttäneistä, %					
— säännöllinen kotihoito	12,1 ⁶	11,4	11,6 ⁸	11,7	11,8
— miehet	9,0 ⁶	8,5
— naiset	13,5 ⁶	13,0
— tehostettu palveluasuminen	1,7	5,1	5,4 ⁸	5,7	6,0
— miehet	1,1	3,3
— naiset	2,0	6,0
— vanhainkodit ja terveyskeskusten vuodeosasto	8,3	5,4	5,1 ⁸	4,7	4,2
— miehet	5,6	3,8
— naiset	9,7	6,3
— omaishoidontuki	3,0	4,1	4,2	4,3	4,4
Vaikeavammaisten palveluasuminen, as./v.	1 894	4 008	4 310	4 700	5 200
Yhteisvastuualueiden lkm	..	38	48	53	55
— niistä alle 20 000 asukkaan	..	10	13	14	12
Terveyskeskusten lkm	..	194	172	155	145
— niistä alle 20 000 asukkaan	..	122	97	60	40
Terveyskeskusten lääkärivaje, %	11	6,8	6,0	5,5	5
Merkittävimpien muiden sosiaali- ja terveydenhuollon ammattiryhmien kuin lääkärin vaje, %	3,6	3,0	2,8
Ehkäisevien terveyspalvelujen henkilöstömitoitus, % kansallisesta suosituksesta					
— neuvolalääkärit	73,7	..	80
— kouluterveydenhuollon lääkärit	39,3	..	60
— neuvolaterveydenhoitajat	84,1	..	90
— kouluterveydenhoitajat	94,3	..	95
Laajat terveystarkastukset toteutuvat (%-osuus

⁹Gini-kerroin kuvaa muuttujan (tässä tapauksessa käytettävissä olevien tulojen) epätasaisuutta. Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisemmin tulot ovat jakautuneet.

¹⁰Vuoden 2008 tieto.

¹¹Indikaattori korvataan myöhemmin paremmin potilasturvallisuuden tilannetta kuvaavalla indikaattorilla.

terveyskeskuksista)					
— äitiysneuvolassa	..	50	..	94	98
— lastenneuvolassa	..	45	..	94	98
— kouluterveydenhuollossa	..	61	..	92	98
Alatavoite: vahvistetaan sosiaalista yhteenkuuluvuutta					
Yli vuoden työttömänä olleet, lkm	86 800	41 300	54 000	55 000	52 000
— miehet	47 500	23 800	32 900
— naiset	39 300	17 500	21 100
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0—17-vuotiaat, %	0,9	1,3	1,3 ⁸	1,2	1,2
— pojat	1,0	1,3
— tytöt	0,9	1,2
Asunnottomat, lkm	10 000	8 150	7 880	7 200	6 600
— miehet	8 250	6 560	6 490	6 000	5 600
— naiset	1 750	1 590	1 390	1 200	1 000
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset, lkm	30 408	35 753	35 715	37 000	38 000
Maahanmuuttajien osuus sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöstä, %	1,9	3,2 ¹⁰	3,3 ⁸	3,4	3,5

Elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta

Elinympäristön tila vaikuttaa ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin. Heikkenevät luonnonolot, toistuvat luonnonkatastrofit ja koko ekosysteemin tila kaventavat hyvinvoinnin mahdollisuuksia. Sosiaalinen ja ekologinen kestävyys edellyttävät, että hyvä elämä voidaan turvata silloinkin, kun jaettavana ovat niukkenevat voimavarat. Jokaisen sukupolven tulisi jättää perinnöksi elinkelpoisempi ympäristö.

Oikeudenmukainen hyvinvoinnin jakautuminen on haaste paitsi paikallisesti myös maailmanlaajuisesti. Globaalit väestörakenteen muutokset, talouden häiriöt, köyhyys ja eriarvoisuus koettelevat yhteiskuntien yhtenäisyyttä. Eriarvoistumiseen ja asuinalueiden erilaistumiseen liittyy myös turvallisuusriskejä.

Ilmastonmuutos, ympäristöongelmat ja luonnonvarojen niukkeneminen saattavat aiheuttaa monenlaisia terveysuhkia, esimerkiksi pandemioita ja epidemioita. Ne eivät noudata rajoja, voivat levitä nopeasti ja niiden torjunta vaatii viranomaisten yhteistyötä ja varautumista.

Maailmanlaajuiset taloudelliset kriisit ovat osoittaneet toimivien turvaverkkojen sekä rahoitus- ja vakuutusmarkkinoiden merkityksen. Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot on turvattava myös poikkeusoloissa. Tavoitteena on, että

- vahvistetaan ympäristön elinkelpoisuutta
- varmistetaan yhteiskunnan toimivuus erityistilanteissa.

Elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta -tunnusluvut

	2000	2009	2010	2011	2012
	toteutunut	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Alatavoite: vahvistetaan ympäristön elinkelpoisuutta					
Koti- ja vapaa-ajan tapaturmissa kuolleet	1 835	2 121	2 100 ¹²	2 090	2 080
— miehet	..	1 359
— naiset	..	762
Vesivälitteiset epidemiat					
— epidemioiden lkm	7	4	1	5	5

¹²Arvio

— sairastuneet henkilöt	6 428	213	16	500	500
Ympäristömyrkkujen pitoisuudet äidinmaidossa (PCDD/F- ja PCB-yhdisteiden kokonaistoksisuus- kvivalenttimäärä)	15,3	8,0	5,0
Alatavoite: varmistetaan yhteiskunnan toimivuus erityistilanteissa					
Työeläkevakuutusyhtiöiden, -säätiöiden ja -kassojen vakavaraisuusaste	..	24,13	29,64	-	-
Työeläkerahastot/bkt, %	50,1	72,9	77 ¹³	79	80

Vaikuttavuus ja tuloksellisuus

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla toteutetaan hallituksen linjausten mukaisesti vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelmaa aidosti tuottavuutta lisäävin toimenpitein. Vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta edistävät toimenpiteet koskevat hallinnonalan kaikkia virastoja ja laitoksia, jotka valmistelevat ohjelman toteutussuunnitelman syksyllä 2011. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen toiminnan siirtoa Kuopioon jatketaan asteittain.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2010–2012

	v. 2010 tilinpäätös 1000 €	v. 2011 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2012 esitys 1000 €	Muutos 2011–2012	
				1000 €	%
01. Hallinto	71 260	87 231	92 408	5 177	6
01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	37 266	39 261	41 437	2 176	6
02. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 131	2 143	2 327	184	9
03. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 204	4 475	5 162	687	15
04. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	-282	691	600	- 91	- 13
05. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	464	551	548	- 3	- 1
21. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	—	—	1 102	1 102	0
25. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakastietojärjestelmät (siirtomääräraha 3 v)	—	16 400	16 700	300	2
(27.) Korvaus Kansaneläkelaitokselle sähköisen arkiston rakentamiseen ja ylläpitoon (siirtomääräraha 3 v)	3 500	—	—	—	—
29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arvionmääräraha)	19 667	19 500	20 000	500	3
66. Kansainväliset jäsenmaksut ja maksusuodet (siirtomääräraha 2 v)	3 310	4 210	4 532	322	8
02. Valvonta	41 159	42 024	43 971	1 947	5
03. Säteilyturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	13 791	13 850	15 110	1 260	9
05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	14 655	14 718	14 803	85	1
06. Lääkealan turvallisuus- ja kehittä-	4 020	4 056	4 358	302	7

¹³Ennakkotieto

	v. 2010 tilinpäätös 1000 €	v. 2011 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2012 esitys 1000 €	Muutos 2011—2012	
				1000 €	%
54. Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista (arviomääräraha)	14 460	15 500	15 700	200	1
(57.) Maahanmuuttajan erityistuki (arviomääräraha)	24 410	4 343	—	- 4 343	- 100
60. Valtion osuus kansaneläkeläistä ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)	3 326 868	3 536 450	3 670 000	133 550	4
50. Veteraanien tukeminen	355 310	346 600	307 133	- 39 467	- 11
30. Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)	1 549	1 750	1 650	- 100	- 6
50. Rintamalisät (arviomääräraha)	55 728	49 800	44 000	- 5 800	- 12
51. Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)	192 029	190 553	163 000	- 27 553	- 14
52. Valtion korvaus sotainvalidien laitojen käyttökustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	65 207	65 207	65 207	—	—
53. Valtionapu sotainvalidien puolisoitten kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)	3 100	3 100	3 100	—	—
54. Rintama-avustus eräille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille (siirtomääräraha 2 v)	100	94	80	- 14	- 15
55. Eräät kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)	3 500	3 500	3 500	—	—
56. Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)	34 088	30 588	26 588	- 4 000	- 13
57. Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)	8	2 008	8	- 2 000	- 100
60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto	466 396	545 440	583 570	38 130	7
30. Valtion korvaus terveydenhuollon valtakunnallisen valmiuden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	—	200	200	—	—
31. Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin ja eräisiin muihin menoihin (siirtomääräraha 3 v)	27 900	22 000	17 500	- 4 500	- 20
32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)	39 997	40 000	40 000	—	—
33. Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille lääkäri- ja hammaslääkärinkoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)	101 188	109 170	109 170	—	—
34. Valtion korvaus terveydenhuollon toimintayksiköille oikeuspsykiatrisista tutkimuksista sekä potilassiirroista aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)	7 313	9 570	10 000	430	4
35. Valtionosuus kunnille perustoimeentulotuen kustannuksiin (arviomääräraha)	279 598	342 300	359 500	17 200	5
36. Valtionavustus saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen turvaamiseksi (kiinteä määräraha)	600	600	600	—	—
37. Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon korjaushankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)	—	—	10 000	10 000	0
40. Valtion rahoitus lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan menoihin (siirtomääräraha 3 v)	—	11 800	26 800	15 000	127

	v. 2010 tilinpäätös 1000 €	v. 2011 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2012 esitys 1000 €	Muutos 2011—2012	
				1000 €	%
63.	Valtionavustus sosiaalialan osaamis-				
	keskusten toimintaan (kiinteä määrä-				
	raha)	3 500	3 500	3 500	—
64.	Valtion korvaus rikosasioiden sovit-				
	telun järjestämisen kustannuksiin				
	(siirtomääräraha 3 v)	6 300	6 300	6 300	—
70.	Terveysten ja toimintakyvyn edis-				
	täminen	53 421	62 598	61 952	- 646
01.	Työsuojelun aluehallintoviranomais-				
	ten toimintamenot (siirtomääräraha				
	2 v)	21 721	25 648	27 602	1 954
20.	Rokotteiden hankinta (siirtomäärära-				
	ha 3 v)	22 540	25 390	22 890	- 2 500
21.	Terveysvalvonta (siirtomääräraha				
	2 v)	1 000	1 000	1 000	—
22.	Tartuntatautien valvonta (siirtomää-				
	räraha 2 v)	1 360	1 360	1 360	—
50.	Terveysten edistäminen (siirtomäärä-				
	raha 2 v)	4 100	5 200	4 700	- 500
51.	Valtion korvaus työterveyshuollon				
	erikoislääkärikoulutuksesta aiheutu-				
	viin kustannuksiin (siirtomääräraha				
	3 v)	2 700	2 900	3 300	400
52.	Valtionavustus UKK-instituutin				
	toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	—	1 100	1 100	—
80.	Maatalousyrittäjien ja turkistuot-				
	tajien lomitustoiminta	213 156	218 740	226 340	7 600
40.	Valtion korvaus maatalousyrittäjien				
	lomituspalvelujen kustannuksiin				
	(arviomääräraha)	194 116	199 700	207 300	7 600
41.	Valtion korvaus turkistuottajien lo-				
	mituspalvelujen kustannuksiin (siir-				
	tomääräraha 2 v)	2 600	2 600	2 600	—
42.	Valtion korvaus poronhoitajien si-				
	jaisapukokeilun kustannuksiin (siir-				
	tomääräraha 2 v)	300	300	300	—
50.	Valtion korvaus maatalousyrittäjien				
	ja turkistuottajien lomituspalvelujen				
	hallintomenoihin (kiinteä määräraha)	16 140	16 140	16 140	—
90.	Raha-automaattiyhdistyksen avus-				
	tukset	278 200	275 005	291 000	15 995
50.	Avustukset yhteisöille ja säätiöille				
	terveyden ja sosiaalisen hyvinvoin-				
	nin edistämiseen (arviomääräraha)	278 200	275 005	291 000	15 995
	Yhteensä	11 165 151	11 518 334	11 944 240	425 906
	Henkilöstön kokonaismäärä ¹⁴	4 059	3 969	3 965	

¹⁴Ei sisällä Työterveyslaitoksen osuutta. Vuonna 2012 maksullisen toiminnan osuus on 1 533 henkilötyövuotta ja yhteisrahoitteisen toiminnan osuus 390 henkilötyövuotta.

01. Hallinto

Selvitysosa: Luvun menot koostuvat sosiaali- ja terveysministeriön, työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan, sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan, valtion mielisairaaloiden ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenoista sekä eräistä muista menoista.

Pääluokkaperusteluissa on esitetty sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan toimintapoliittiset tavoitteet. Lähtökohtana on poliittisen tason ohjaus, joka on linjattu hallitusohjelmassa. Toimintaa ohjaa lisäksi Sosiaalisesti kestävä Suomi 2020 -asiakirja.

Sosiaali- ja terveysministeriö johtaa ja ohjaa sosiaaliturvan ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kehittämistä sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Ministeriö määrittelee sosiaali- ja terveyspolitiikan suuntaviivat, valmistelee keskeiset uudistukset ja ohjaa niiden toteuttamista ja yhteensovittamista. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan ja sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan tavoitteena on tuottaa asiakkailleen kohtuullisessa ajassa oikeat, perustellut ja yhdenmukaiset päätökset. Valtion mielisairaalat tuottavat valtakunnallisia oikeuspsykiatrian erikoisalan hoito- ja tutkimuspalveluja. Valtion koulukotien tehtävänä on lastensuojelulain mukainen avo-, sijais- ja jälkihuolto.

01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 41 437 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Kansallisen veteraanipäivän pääjuhlan järjestämiseen
- 2) lääkinnällisen pelastustoimen ja poikkeusolojen valmiudesta sekä näihin liittyvien laitteiden ja kalusteiden hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen
- 4) tasa-arvon tietopalvelun ylläpitoon liittyviin kustannuksiin
- 5) yleissitovien työehtosopimusten kääntämiseen ruotsiksi.

Määrärahasta saa käyttää enintään 350 000 euroa työterveydenhuollon koulutuksesta ja työterveyshenkilöstön kehittämiseen liittyvien hankkeiden toteuttamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö toimeenpanee hallitusohjelman ja ministeriön strategisten linjausten tavoitteita käyttäen apuna virastojen ja laitosten asiantuntemusta tulossopimuksissa sovittujen tavoitteiden mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriön talousarvio perustuu maksullisen toiminnan osalta osittain nettobudjettiin. Toimintamenomomentille tuloutettavat tulot ovat valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisia tuloja lääkkeiden hintalautakunnan maksullisista suoritteista ja tuloja työsuojeluhallinnon maksullisista suoritteista sekä raha-automaattiavustuksista annetun lain (1056/2001) 45 §:n mukaisia korvauksia Raha-automaattiyhdistyksen valvonnasta ja ohjauksesta sekä sosiaali- ja terveysministeriön peliriippuvuuden seurannan ja tutkimuksen kustannusten korvaamisesta antaman asetuksen (381/2002) nojalla raha-

peliyhteisöiltä perittäviä korvauksia arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvien ongelmien seuraamisesta ja tutkimisesta.

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut toiminnalleen seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2012:

Toiminnallinen tehokkuus

- Kehitetään laskentatointia ja muuta seurantajärjestelmää Kieku-käyttöönnoton yhteydessä.
- Maksullisen toiminnan, joka on suhteellisen vähäistä, tavoitteena on julkisoi-keudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus ja liiketaloudellisten suoritteiden osalta kannattavuus.

Tuotoksille ja laadunhallinnalle on asetettu seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2011:

- Toteutetaan ja seurataan ministeriön vastuulla olevia merkittäviä ohjelmia ja muita hankkeita, kuten Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisselma (Kaste) ja Kansallisten sähköisten tietojärjestelmien kehittämishanke (Kanta ja Tikesos).
- Osallistutaan kunta- ja palvelurakennehankkeen toimeenpanoon.
- Käynnistetään sosiaalihuollon lainsäädännön uudistus tehtyjen ehdotusten pohjalta.
- Toteutetaan terveydenhuoltolain toimeenpano ja arviointi.
- Otetaan huomioon alueellinen ja kuntien tasa-arvoinen kehittäminen.
- Lisätään tutkimus- ja kehittäislaitosten yhteistyötä alueellinen näkökulma huomioituna.
- Jatketaan tasa-arvon valtavirtaistamista.
- Vahvistetaan lainsäädännön vaikutusten arviointia.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

- Sosiaali- ja terveysministeriön henkilöstön ja henkilöstörakenteen kehittämistä jatketaan ministeriön tuottavuuden kehittämiseksi asetetut tavoitteet huomioon ottaen siten, että ministeriön ydintehtävissä tarvittavat voimavarat ja osaaminen varmistetaan.
- Työtyytyväisyysindeksi on korkeampi kuin 3,5 (asteikolla 1—5) (v. 2011 toteutuma 3,5, v. 2009 toteutuma 3,42)
- Sairauspoissaoloja on alle 10 pv/htv (v. 2010 toteutuma 10,7, v. 2009 toteutuma 11,8).

EU-projektien tuloja sekä muilta kansainvälisiltä tahoilta saatavia tuloja arvioidaan kertyvän 5 000 euroa ja näitä vastaavien bruttomenojen arvioidaan olevan 5 000 euroa.

02. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 327 000 euroa.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnalle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2012. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuus

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta toimii toimialansa ensimmäisenä muutoksenhakuasteena edistäen kansalaisten oikeusturvaa yhdenmukaisilla ja oikeudenmukaisilla päätöksillä. Tavoitteena on kohtuullinen käsittelyaika.

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2010 toteutuma	2011 ennakoitu	2012 arvio
<i>Toiminnallinen tehokkuus</i>			
Päätösten hinta (euroa/ratkaisu)	242	236	230
Työn tuottavuus (ratkaisut/htv)	295	290	295
<i>Tuotokset ja laadunhallinta</i>			
Vireille tulleet valitusasiat	8 784	9 200	9 000
Valitusten käsittelyaika (kk)	6,3	6,0	6,0

Työn tuottavuus on laskettu seuraavien arvioiden mukaan: 9 150 päätöstä ja 31 henkilötyövuotta. Päätöksen hinta on laskettu 9 150 päätöksen ja 2 327 000 euron määrärahan mukaan.

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan suoritteet eli valitusten ja poistohakemusten johdosta annetut päätökset ovat maksuttomia.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön osaamisesta huolehditaan. Lautakunnan johtamisjärjestelmän toimivuutta, esimiesten johtamistaitoa ja työhyvinvointia seurataan määräajoin työtyytyväisyyskyselyin.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Sähköisen asianhallinnan kehittäminen	150
Palkkausten tarkistukset	27
Palvelukeskus; hinnoittelumenettelyn muutos	6
Muu muutos	1
Yhteensä	184

2012 talousarvio	2 327 000
2011 talousarvio	2 143 000
2010 tilinpäätös	2 131 000
Siirtyvät erät	193 809
Kehykseen luettava	2 321 000

03. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 5 162 000 euroa.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2012. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulosopimuksessa.

Vaikuttavuus

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta toimii toimialansa ensimmäisenä muutoksenhakuasteena kaikissa Kansaneläkelaitoksen käsittelemissä asioissa opintotukea ja työttömyysturvaa lukuun ottamatta edistään kansalaisten oikeusturvaa toimeentuloa koskevilla asioilla tuottamalla mahdollisimman nopeasti oikeita, yhdenmukaisia ja oikeudenmukaisia päätöksiä. Tavoitteena on käsittelyajan lyhentäminen.

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2010 toteutuma	2011 ennakoitu	2012 arvio
<i>Tuottavuus ja taloudellisuus</i>			
Päätösten hinta (euroa/ratkaisu)	167	160	178
Työn tuottavuus (ratkaisut/htv)	457	455	460
<i>Tuotokset ja laadunhallinta</i>			
Vireille tulleet valitusasiat (lkm)	21 710	22 800	20 000
Valitusten käsittelyaika	15,3	10	8

Työn tuottavuus on laskettu arvioilla 29 000 ratkaisua ja 63 henkilötyövuotta. Päätöksen hinta on laskettu arvioilla 29 000 ratkaisua ja 5 162 000 euroa määrärahalta.

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalle tehdyistä valituksista annetut päätökset ovat maksuttomia.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Lautakunnan toimintaa tehostetaan, työprosesseja kehitetään ja parannetaan edelleen. Lisäksi henkilöstön työtä kehitetään tehtävien vaatimustason sekä työn haasteellisuuden lisäämiseksi sekä uudistetaan lautakunnan henkilöstörakennetta uusien tehtävien mukaisiksi. Henkilöstön työhyvinvointia tukevia toimenpiteitä jatketaan edelleen työpaikkaselvityksen mukaisesti.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

10 viran vakinaistaminen	600
Viisi määräaikaista virkaa ruuhkan purkamiseen v. 2012	300
Lisätöiden teettäminen ruuhkan purkamiseen	200
Sähköisen asianhallinnan kehittäminen	300
Palkkausten tarkistukset	56
Palvelukeskus; hinnoittelumenettelyn muutos	7
V. 2011 ma. ruuhkan purkuun saadun resurssin "poisto"	-700
Tarvearvion muutos	240
Muu muutos	-76
Yhteensä	687

2012 talousarvio	5 162 000
2011 talousarvio	4 475 000
2010 tilinpäätös	5 204 000
Siirtyvät erät	614 917
Kehykseen luettava	3 832 000

04. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 600 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tieteellisestä tutkimustyöstä ja yliopisto-opetuksesta aiheutuneiden menojen sekä muiden toimintamenojen maksamiseen
- 2) vaarallisten ja vaikeahoitoisten lasten ja nuorten psykiatrisen hoitoyksikön palvelujen kysynnän vaihtelusta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) maatalousavustuksia vastaavien menojen maksamiseen
- 4) sairaaloiden yleishallinnosta ja ohjauksesta Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Valtion mielisairaaloiden menot katetaan pääasiassa kuntien maksamalla korvauksilla. Kunnilta perittävät korvaukset hinnoitellaan valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämien liiketaloudellisten perusteiden mukaisesti. Asiakasmaksut peritään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992) annetun lain mukaisesti.

Valtion mielisairaaloille asetetaan alustavasti seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2012. Tavoitteet määritellään Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja mielisairaaloiden välisissä tulossopimuksissa vuodelle 2012.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Sairaaloiden toiminnassa painottuu oikeuspsykiatrisen erityisosaaminen ja hoitotoimintaa tukevan tieteellisen tutkimustyön merkitys kasvaa. Hoidon laatuun ja hoidon tulosten seurantaan kiinnitetään edelleen huomiota terapeuttisia valmiuksia lisäämällä. Lisäksi parannetaan toiminnan mittausmenetelmiä ja seurantajärjestelmiä.

Toiminnan tuottavuutta parannetaan kehittämällä muun muassa erityistason psykiatrisen sairaanhoidon vaatimuksia entistä paremmin sopivaa hoitotyötä sekä tehostamalla työnohjausjärjestelmää ja työhyvinvointiohjelmia tavoitteena vähentää sairauspäiviä ja parantaa työterveysindeksiä. Valtion mielisairaalat toimivat tehokkaasti ja taloudellisesti huolehtien samalla toimintansa laadun kehittamisestä. Maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan kustannukset.

Valtion mielisairaaloiden rahoitusrakenne

	2010 toteutuma		2011 varsinainen talousarvio		2012 esitys	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Toimintamenomääräraha	273	3	691	3	600	3
Liiketaloudelliset suoritteet	53 560	843	54 151	807	54 151	807
Ulkopuolinen rahoitus yhteensä	141	2	0	0	0	0
Yhteensä	53 974	848	46 273	810	46 600	810

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2010	2011	
	toteutuma	varsinainen talousarvio	2012 esitys
Bruttomenot	53 628	54 151	54 151
Bruttotulot	53 701	53 862	53 862
Nettomenot	73	289	289
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	488	347	
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	347		

Mielisairaaloiden tuottavuuden (laskutettujen hoito- ja mielentilatutkimuspäivien määrä/henkilötyövuodet) kehitys

	2010	2011	2012
	toteutuma	arvio	arvio
Niuvanniemen aikuisosastot	181	183	183
Niuvanniemen nuoriso-osasto	83	78	78
Vanhan Vaasan aikuisosastot	201	199	199

Mielisairaaloiden taloudellisuuden (kokonaiskustannukset/laskutetut hoito- ja mielentilatutkimuspäivät) arvioitu kehitys

	2010	2011	2012
	toteutuma	arvio	arvio
Niuvanniemen aikuisosastot	340	341	341
Niuvanniemen nuoriso-osasto	845	910	910
Vanhan Vaasan aikuisosastot	332	351	351

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (liiketaloudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2010	2011	2012
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	52 448	52 862	52 862
— muut tuotot	1 112	1 000	1 000
Tuotot yhteensä	53 560	53 862	53 862
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	53 487	53 573	53 573
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	73	289	289
Kustannusvastaavuus, %	100	100	100

Mielisairaaloiden arvioidaan tuottavan asiakkailleen mm. seuraavat suoritteet

	2010 toteutuma	2011 arvio	2012 arvio
Hoitopotilaiden hoitovuorokausia	143 292	145 483	145 483
Mielentilatutkimushoitovuorokausia	5 034	3 645	3 645
Mielentilatutkimuksia	85	68	68
Alaikäisten hoitoyksikön hoitopäiviä	4 109	4 124	4 124
Alaikäisten hoitoyksikön mielentilatutkimusvuorokausia	0	110	110
Alaikäisten hoitoyksikön mielentilatutkimuksia	0	2	2

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön uudistumista ja työkykyä tuetaan kehittämällä muun muassa erityistason psykiatrisen sairaanhoidon vaatimuksiin entistä paremmin sopivia hoitomenettelyjä sekä tehostamalla työnohjausjärjestelmää ja työhyvinvointiohjelmia. Tavoitteena on vähentää sairauspäiviä ja parantaa työterveysindeksiä. Henkilöstön täydennyskoulutusta tuetaan. Sisäisen erityistason täsmäkoulutusta lisätään.

Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 91 000 euroa toimintamenosäästön johdosta.

2012 talousarvio	600 000
2011 talousarvio	691 000
2010 tilinpäätös	-282 230
Siirtyvät erät	347 257
Kehykseen luettava	691 000

05. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintameno (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 548 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) koulukotien sekä vankilan perheosaston sisällölliseen kehittämiseen ja toiminnan tukemiseen
- 2) oppilashoitopaikka- ja koulupaikkakysynnän sekä vankilan perheosaston paikkakysynnän vuosittaisen vaihtelun tasaamiseen
- 3) alueelliseen lastensuojelutyöhön
- 4) kansainväliseen ja lähialueyhteistyöhön
- 5) perhekotitoiminnasta aiheutuvien palkkioiden ja muiden menojen maksamiseen
- 6) koulukotien yleishallinnosta ja ohjauksesta Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuvien kustannusten maksamiseen
- 7) koulukotien maatalo- ja metsätaloudesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 8) koulukodissa osana erikoistumisopintojaan työskentelevän, lasten- tai nuorisopsykiatriaan erikoistuvan lääkärin palkkaukseen.

Selvitysosa: Valtion koulukotien menot katetaan pääasiassa kuntien maksamilla korvauksilla. Koulukodeissa annettavan perusopetuksen ja muun opetustoimen piiriin kuuluvan toiminnan rahoitukseen sovelletaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) säädöksiä. Rahoitusjärjestelmä perustuu laskennallisiin yksikköhintoihin, jotka opetus- ja kulttuuriministeriö määrää ja valtioneuvosto vahvistaa ennalta seuraavaa vuotta varten. Oppilaille ja heidän vanhemmilleen maksettavat korvaukset perustuvat lastensuojelulakiin (417/2007), -asetukseen (1010/1983) ja sosiaalihuoltolakiin (710/1982).

Kunnilta perittävät korvaukset hinnoitellaan valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämin liikeloudellisin perustein.

Valtion koulukodeille asetetaan alustavasti seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2012. Tavoitteet määritellään Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja koulukotien välisissä tulossopimuksissa vuodelle 2012.

Vaikuttavuus

Valtion koulukotitoiminnan vaikuttavuutta tullaan lisäämään vuonna 2010 käynnistetyllä valtion koulukotien hallinnollisen rakenteen konserninomaiseen kehittämiseen tähtävällä työllä. Huume-, lääke- ja/tai alkoholiongelmista sekä mielenterveyden häiriöistä kärsivien lasten ja nuorten auttamiseen kiinnitetään koulukotitoiminnan kehittämässä entistä enemmän huomiota. Voimavaroja suunnataan koulukotityön sisältöä, laatua, asiakaslähtöisyyttä ja tuloksellisuutta koskevaan tutkimus- ja kehittämissuorityöhön. Toiminnan laatua ja laatuajattelua kehitetään edelleen. Lasten ja nuorten psykososiaalista hoitoa kehitetään yhteistyössä lasten ja nuorten psykiatristen hoitoyksiköiden kanssa. Vankilan perheosastolla turvataan sijoitettujen lasten mahdollisuus turvallisiin varhaisen vuorovaikutuksen kokemuksiin sekä hyvään hoitoon ja huolenpitoon. Palvelujen ostajien eli kuntien muuttuviin tarpeisiin vastataan joustavasti.

Vanajan vankilan perheosaston toiminnan ohjausvastuun siirtyminen vuonna 2011 Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle vahvistaa perheosaston työn vaikuttavuutta ja toiminnan tulevaa kehittämistä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Koulukodit toimivat tehokkaasti, taloudellisesti ja asiakassuuntautuneesti ja niiden laatu ja kustannusvaikuttavuus paranee. Maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan kustannukset.

Vankilan perheosastolle asetetaan alustavasti seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2012. Tavoitteet määritellään Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja vankilan perheosaston välisessä tulossopimuksessa vuodelle 2012.

Valtion koulukotien sekä vankilan perheosaston rahoitusrakenne

	2010 toteutuma		2011 varsinainen talousarvio		2012 arvio	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Toimintamääräraha	464	6,5	551	6,5	548	6,5
Liikeloudelliset suoritteet	20 319	329,5	20 727	286,5	20 927	286,5
Yhteensä	20 783	336	21 278	293	21 275	293

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2010 toteutuma	2011 varsinainen talousarvio	2012 esitys
Bruttomenot	18 100	18 886	18 748
Bruttotulot	17 712	18 000	18 200
Nettomenot	-388	-886	-548
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	599	635	
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	635		

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon ulkopuolisena rahoituksena saatavat maatalousavustukset.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (liiketaloudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2010 toteutuma	2011 varsinainen talousarvio	2012 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— tuotteiden myyntituotot	17 430	17 750	17 950
— muut tuotot	2 888	2 850	2 850
Tuotot yhteensä	20 319	20 600	20 800
— tästä toimintamomentille nettouttamattomat tuotot	2 607	2 600	2 600
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	20 536	20 600	20 800
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-217	0	0
Kustannusvastaavuus, %	99	100	100

Koulukotien maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan 99 % niiden kustannuksista. Koulukotien arvioidaan tuottavan maksullisina palveluina muun muassa seuraavat palvelut asiakkailleen.

Eräitä maksullisen toiminnan asiakassuoritteita

	2010 toteutunut	2011 arvio	2012 arvio
<i>Koulukodit</i>			
Hoitovuorokausi	51 264	51 685	52 130
Hoitovuorokausi erityisessä huolenpidossa	5 060	5 285	5 321
Koulupäivä	29 480	29 444	29 772
Jälkihuoltovuorokausi	9 234	10 775	11 048
<i>Vankilan perheosasto</i>			
Hoitovuorokausi		2 555	2 555

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön jaksamista vahvistetaan säännöllisellä työnohjauksella ja tukemalla koulutukseen hakeutumista.

Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 51 000 euroa toimintameno säästön johdosta.

Momentin nimike on muutettu.

2012 talousarvio	548 000
2011 talousarvio	551 000
2010 tilinpäätös	464 000
Siirtyvät erät	634 544

21. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 102 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan suuruus on yhteydessä tuottavuusohjelmaan. Henkilötyövuosivähennyksiin liittyvistä palkkausrahojen vähennyksistä osa jää hallinnonalan käyttöön käytettäväksi erityisesti tuottavuutta edistäviin hallinnonalan hankkeisiin.

2012 talousarvio	1 102 000
Kehykseen luettava	1 102 000

25. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakastietojärjestelmät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 16 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) KanTa-hankkeen strategiseen suunnitteluun ja operatiiviseen suunnitteluun ja ohjaukseen (STM, THL)
- 2) KanTa-hankkeeseen liittyvien kansallisten määrittelyjen tekemiseen ja ylläpitoon (THL, Kela)
- 3) korvauksen maksamiseen Kansaneläkelaitokselle sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (159/2007) ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) mukaisesti KanTa-rekisterin (kansallinen potilastietojen sähköinen hakemisto- ja arkistointipalvelu, sähköinen lääkemääräys ja reseptiarkisto sekä kansalaisen omien sähköisten resepti- ja asiakastietojen katselupalvelu) rakentamiseen (Kela)
- 4) sosiaalihuollon sähköisen asiakastietojärjestelmän strategiseen suunnitteluun (STM) sekä operatiiviseen suunnitteluun ja ohjaukseen (THL)
- 5) valtionavustusten myöntäminen sosiaali- ja terveydenhuollon paikallisen ja tietojärjestelmäinfrastruktuurin tehostamiseen (THL)
- 6) järjestelmän kehittämissyhteistyön, käyttöönoton ja levittämisen koordinointiin (THL).

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköistä käsittelyä koskevan lain (159/2007) muutos on tullut voimaan 1.1.2011 lähtien. Siinä säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon ohjauksen operatiivisen yksikön perustamisesta Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen yhteyteen. Kansaneläkelaitoksen tehtävänä on sähköisen asiakastietoarkiston rakentaminen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain ja sähköisestä lääkemääräyksestä

annetun lain (61/2007) mukaisesti. Rekisterin rakentaminen jatkuu vuonna 2012. Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa hankkeen strategisesta suunnittelusta ja ohjauksesta. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen yhteyteen perustettu operatiivinen yksikkö koordinoi KanTa-hankkeen ja sosiaalihuollon sähköisen asiakastietojärjestelmän kansallisen määrittelytyön, ohjauksen ja toimeenpanon sekä EU-tason yhteistyön (epSOS-hanke). Määrärahaa on tarkoitettu käyttämään myös valtionavun maksamiseen kunnille ja kuntayhtymille sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmäkokonaisuuden paikallisen ja alueellisen infrastruktuurin selkiyttämiseen ja tehostamiseen.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 300 000 euroa hankesuunnitelman mukaisesti.

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

<i>Sosiaali- ja terveysministeriö</i>	
Strateginen suunnittelu ja ohjaus (STM)	400
Kansallisten tietojärjestelmäpalveluiden rakentaminen ja ylläpito (Kela)	7 580
<i>Terveyden ja hyvinvoinnin laitos</i>	
Toimeenpanon operatiivinen johtaminen	1 800
Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisten määrittelyjen tekeminen ja ylläpito	3 120
Valtionavustukset paikallisen ja alueellisentietojärjestelmäinfrastruktuurin tehostamiseksi	3 800
Yhteensä	16 700

2012 talousarvio	16 700 000
2011 talousarvio	16 400 000
Kehyksen luettava	16 700 000

(27.) *Korvaus Kansaneläkelaitokselle sähköisen arkiston rakentamiseen ja ylläpitoon (siirtomääräraha 3 v)*

2010 tilinpäätös	3 500 000
Siirtyvät erät	2 662 822

29. *Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)*

Momentille myönnetään 20 000 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 500 000 euroa menoarvion tarkentumisen johdosta.

2012 talousarvio	20 000 000
2011 talousarvio	19 500 000
2010 tilinpäätös	19 667 375
Kehyksen ulkopuolinen	20 000 000

66. Kansainväliset jäsenmaksut ja maksuosuudet (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 4 532 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kansainvälisten järjestöjen ja laitosten jäsenmaksujen, maksuosuuksien ja erityisohjelmien tukemisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 500 000 euroa Terveyden edistämisen konferenssin järjestämiseen liittyen ja vähennyksenä 178 000 euroa jäsenmaksusäästöön liittyen.

2012 talousarvio	4 532 000
2011 talousarvio	4 210 000
2010 tilinpäätös	3 310 000
Siirtyvät erät	15 941
Kehykseen luettava	4 710 000

02. Valvonta

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan valvontaa lakisääteisesti harjoittavien laitosten toimintamenoista sekä oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menoista. Valvontalaitoksia ovat Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Säteilyturvakeskus ja Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus. Oikeuslääkinnän tehtävät hoitaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Valvontalaitosten toiminta kohdistuu sosiaali- ja terveysministeriön strategisista tavoitteista seuraaviin:

- Hyvinvoinnille vahva perusta
- Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin
- Elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta.

Vaikuttavuus

- Oikeusturvan varmistaminen
- Lupa-, rekisteri- ja valvonta-asioiden asiantuntevan ja hyvän hallintotavan mukainen käsittely
- Ennakkovalvonnan toimivuuden varmistaminen lainsäädännön edellyttämällä palvelutasolla.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen tavoitteena on kansalaisen oikeusturvan ja kuolinsyyn oikeellisuuden varmistaminen. Tavoitteena on, että oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten määrä on enintään 20 % kaikista vainajista. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää toimenpiteitä ja yhteistyön lisäämistä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja poliisitoimen välillä oikeuslääketieteellisessä kuolemansyyn selvittämistoiminnassa.

Toiminnan laajuus 2009—2012

	2009	2010	2011	2012
	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Menot, euroa	9 251 646	8 692 892	9 400 000	9 700 000
Oikeustieteellisten avausten määrä, kpl	12 340	11 948	10 753	10 215
Oikeuslääketieteellisten avausten osuus kaikista vainajista, %	24,7	23,5	21,5	20,4
Euroa/avaus keskimäärin	750	728	874	949

03. Säteilyturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 15 110 000 euroa.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Säteilyturvakeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2012. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Tavoitteena on, että säteilylähteiden käytössä ei satu vakavia turvallisuuteen vaikuttavia tapahtumia ja että jokaisen työntekijän säteilyannos pysyy henkilökohtaisen annosrajan alapuolella.

Ydinlaitosten valvonnassa tavoitteena on, että laitoksilla ei satu vakavia turvallisuuteen vaikuttavia tapahtumia, radioaktiivisten aineiden päästöt laitoksilta ovat pieniä ja niistä lasketut vuotuiset säteilyannokset ovat alle yksi prosentti valtioneuvoston asetuksessa (733/2008) asetetusta raja-arvosta. Ydinjätteiden käsittely, varastointi ja lopetusijointi suunnitellaan ja toteutetaan siten, että jätteiden määrä pysyy mahdollisimman pienenä eikä ydinjätteistä aiheudu käytännöllisesti katsoen lainkaan päästöjä.

Tavoitteena on, että yhtä tutkijatyövuotta kohden julkaistaan vähintään yksi kansainvälinen tutkimusartikkeli ja että raportteja ja artikkeleja julkaistaan vuosittain 900 julkaisupisteen edestä.

Ympäristön säteilyvalvonnan tavoitteena on, että Säteilyturvakeskus on jatkuvasti tietoinen siitä säteilytasosta, jolle väestö altistuu. Onnettomuustilanteissa tavoitteena on, että valmiustoiminta käynnistyy 15 minuutissa ensitiedon saamisesta. Viestinnässä tavoitteena on, että säteily- ja ydinturvallisuuteen liittyvistä tapahtumista tiedotetaan oma-aloitteisesti, objektiivisesti, avoimesti ja viivytyksettä.

Tavoitteena on, että sovitusta tulostavoitteista täytetään 95 %. Toimintatapoja arvioidaan itsearviointien ja sisäisten auditointien avulla. Arviointien ja auditointien perusteella valitut kehityshankkeet toteutetaan suunnitellulla tavalla.

Viraston rahoitusrakenne ja henkilötyövuodet

	2010 toteutuma		2011 varsinainen talous- arvio		2012 esitys	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Budjettirahoitus	13 791	123	13 850	114	15 110	114 ¹⁵
Maksullinen toiminta	23 420	205	23 803	212	27 139	212
Yhteisrahoitteinen toiminta	1 302	29	1 200	26	1 200	26 ¹⁵
Yhteensä	38 513	357	38 853	352	43 449	352

Viraston tulosalueittaiset kustannukset ja henkilötyövuodet

	2010 tilinpäätös		2011 tavoite		2012 tavoite	
	1 000 €	htv ¹⁶	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Ydinturvallisuus	18 137	115	19 550	116	19 550	116
Säteilyn käytön turvallisuus	3 663	29	3 500	30	3 700	30
Valmiustoiminta	1 661	13	1 700	12	1 700	12
Tutkimus	7 377	51	7 500	62	7 500	53
Palvelut	4 259	23	4 100	23	4 300	22
Viestintä	999	7	1 100	9	1 100	7
Ympäristön säteilyvalvonta	1 599	10	1 700	9	1 700	10
Hallinto ¹⁷	-	40	-	43	-	37
Yhteensä	37 695	288	39 150	304	39 550	287¹⁸

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2010	2011	2012
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	38 513	38 853	43 449
Bruttotulot	24 722	25 003	28 339
Nettomenot	13 791	13 850	15 110
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 742	3 219	
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 219		

Julkisoikeudellisen ja muun maksullisen toiminnan tavoitteena on kustannusvastaavuus.

Ydinturvallisuusvalvonnan maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat (1 000 euroa)

	2010	2011	2012
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntitulot	16 494	17 353	20 288
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	16 494	17 353	20 288
Kustannusvastaavuus, %	100	100	100

¹⁵Tuottavuustoimien vuoksi henkilötyövuosia vähennetään 8 henkilötyövuotta vuoden 2011 toteutuksesta. Niiden kohdentamisesta eri tulosalueille ei ole vielä tehty päätöstä.

¹⁶Taulukko ei sisällä lomaa ja poissaoloja. Vuonna 2012 niiden osuudeksi arvioidaan 65 htv.

¹⁷Hallinnon kustannukset on vyörytetty muille tulosalueille.

¹⁸Tuottavuusvähennyksiä ei ole tässä vaiheessa ositettu tulosalueille.

Erillislakien mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet (1 000 euroa)

	2010 toteutuma	2011 varsinainen talousarvio	2012 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot , suoritteiden myyntitulot	2 310	2 150	2 351
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	2 310	2 150	2 351
Kustannusvastaavuus, %	100	100	100

Tavoitteena on, että ydinenergian käytön valvonnan ja säteilytoiminnan valvonnan tuotot kattavat omakustannusperiaatteen mukaisesti valvonnasta aiheutuvat kustannukset, muusta maksullisesta toiminnasta saatavat tuotot kattavat vähintään toiminnasta aiheutuvat kustannukset. Omakustannushinta ei kasva palkkojen noususta ja inflaatiosta aiheutuvaa kasvua nopeammin. Tavoitteena on, että omakustannushinta pysyy selvästi pienempänä kuin vastaavia suoritteita tuottavien yritysten laskutushinta.

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2010 toteutuma	2011 varsinainen talousarvio	2012 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	271	300	200
— EU:lta saatava rahoitus	747	800	900
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	219	100	100
Tuotot yhteensä	1 237	1 200	1 200
Hankkeiden kokonaiskustannukset	2 831	2 400	2 400
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-1 595	-1 200	-1 200
Omarahoitusosuus, %	44	50	50

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Tavoitteena on, että henkilöstön osaaminen ja ammattitaito ovat korkealla tasolla, henkilöstön koulutukseen käyttämä aika on 3—4 % kokonaistyöajasta ja henkilöstön työtyytyväisyys ja motivaatio kehittyvät myönteisesti. Tavoitteena on lisäksi, että henkilöstön omasta sairaudesta ja työtapaturmista johtuvien poissaolopäivien määrä on alle 8,5 henkilötyövuotta kohden.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tuottavuusohjelma	-108
Palkkausten tarkistukset	181
Rajavalvontalaitteiden uusiminen	890
Kieku-järjestelmän käyttöönotto (kertameno)	432
Toimintamenoosästä	-150
Muu muutos yhteensä	15
Yhteensä	1 260

2012 talousarvio	15 110 000
2011 talousarvio	13 850 000
2010 tilinpäätös	13 791 000
Siirtyvät erät	3 219 231
Kehykseen luettava	13 938 000

05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 14 803 000 euroa.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto edistää väestön terveyttä ja toimintakykyä valvonnan edellyttämän ohjauksen sekä ennakoivan ja jälki-käteisenvalvonnan keinoin.

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle alustavasti seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2012. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tavoitteena on

- varmistaa väestön oikeuden terveyttä ja hyvinvointia tukevaan elinympäristöön sekä riittäviin ja turvallisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin ohjaamalla aluehallintovirastojen valvontatoimintaa riskinarviointiin perustuvien valvontaohjelmin ja yhdenmukaistamalla valvonnan ja sen edellyttämän ohjauksen saumattomaksi valtakunnalliseksi kokonaisuudeksi
- toteuttaa ennaltaehkäisevää ohjausta ja valvontaa tavoitteena laadun sekä potilas- ja asiakasturvallisuuden ja toiminnanharjoittajien omavalvonnan edistäminen
- varmistamalla erityistilannesuunnitelmien avulla talousveden laadun terveydensuojelunlain 8 §:n edellytysten mukaisesti ja toimeenpanemalla yhteiskunnan turvallisuusstrategiaa (YTS).

Toiminnallinen tehokkuus

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston talousarvio perustuu osittaiseen nettobudjetointiin. Bruttobudjetoidut tulot on budjetoitu momentille 12.33.02. Toimintamomentille kirjattavat tulot ovat terveydenhuollon ammattihenkilöitä ja terveydenhuollon lupia koskevien suoritteiden maksuja ja viraston suoritteista liiketaloudellisin perustein määrättäviä maksuja. Lisäksi Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle yksityisten palvelunantajien rekisteristä aiheutuvia ylläpitokustannuksia vastaavasti aluehallintovirastot suorittavat osan saamistaan lupa-, rekisteröinti- ja vuosimaksuista virastolle.

Maksullisen toiminnan tavoitteena on kustannusvastaavuus. Keskeisten suoritteiden tuottavuutta seurataan tunnuslukujen avulla ja tavoitteena on tuottavuuden asteittainen lisääntyminen.

Taloudellisuus ja tuottavuus¹⁹

	2010 toteutuma		2011 tavoite		2012 tavoite	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Luvat	3 642	45	5 307	46	4 610	44
Valvonta	6 296	61	7 504	64	6 520	63
Valvovien viranomaisten ohjaus	2 669	31	3 791	30	3 293	29
Kemikaalit	4 031	45	-	-	-	-
Yhteensä	16 638	182	16 602	140	14 423	136

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2010 toteutuma	2011	
		varsinainen talousarvio	2012 esitys
Bruttomenot	16 389	15 858	15 943
Bruttotulot	2 348	1 140	1 140
Nettomenot	14 041	14 718	14 803
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 837	3 905	
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 905		

Maksullisen toiminnan tavoitteena on kustannusvastaavuus.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2010 toteutuma	2011	
		varsinainen talousarvio	2012 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	3 326	2 100	2 100
— muut tuotot	944	-	-
Tuotot yhteensä	4 270	2 100	2 100
— tästä toimintamomentille nettouttamattomat tuotot	1 117	960	960
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	2 399	1 276	1 276
— osuus yhteiskustannuksista	1 760	824	824
Kustannukset yhteensä	4 159	2 100	2 100
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	111	-	-
Kustannusvastaavuus, %	103	100	100

Tuotokset ja laadunhallinta**Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston käsiteltäväksi saapuvien asioiden määriä**

	2010	2011	2012	2011/2012
	toteutuma	ennuste	ennuste	muutos-%
Terveystieteiden ammattiharjoittamista koskevat päätökset	17 608	15 000	16 000	7
Valvonta-asiat	1 086	1 000	900	-10
Vakuutuslääketieteelliset lausunnot	100	120	130	-8
Raskauden keskeyttämistä koskevat luvat	998	900	900	0

¹⁹Prosessien kustannusten sekä henkilötyövuosien kehitys; hallinnon ja muiden tukipalveluiden kustannukset ja htv-määrä kohdennettuna päätoiminnoille.

Palvelukyky	2010 toteutuma	2011 arvio	2012 arvio
Raskauden keskeyttämistä koskevat hakemukset	4 pv	4 pv	4 pv
Terveysthuollon ammattioikeushakemukset			
— säännelty koulutus Suomessa	5 pv	5 pv	5 pv
— sääntelemätön ja ulkomainen koulutus	4 kk	4 kk	4 kk
Alkoholilupa-asiat			
— alkoholin valmistus- ja tukkumyyntilupien käsittely	ka 108 pv	ka 90 pv	ka 90 pv
— alkoholin tukkumyyntilupien käsittely	ka 85 pv	ka 30 pv	ka 30 pv
— alkoholin teollisen käytön lupien käsittely	ka 9 pv	ka 30 pv	ka 30 pv
Valvonta-asiat, käsittelyajan mediaani	6 kk	8 kk	8 kk
Vakuutuslääketieteelliset asiat, käsittelyajan mediaani	10 kk	8 kk	8 kk

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstöä ja henkilöstörakennetta kehitetään tuottavuuden tavoitteet huomioiden siten, että viraston ydintehtävien tuottaminen kyetään varmistamaan.

Tarvittavien kehittämistoimenpiteiden suunnittelu edellyttää viraston ydintehtävien selkiyttämistä sekä toissijaisten tehtävien ja toimintojen karsimista. Henkilöstön osaamista kehitetään ydintehtävien edellyttämällä tavalla. Vaihtuvuudesta huolehditaan siten, että poistuvan henkilöstön asiantuntemus pystytään tarvittaessa korvaamaan ja että vaihtuvuutta hyödynnetään uuden osaamisen hankkimisessa.

Työhyvinvoinnin tukemisen painopisteenä on ennakointi. Suunnitelmallisella toiminnalla, työelämän joustojen hyödyntämisellä sekä varhaisella puuttumisella ylläpidetään henkilöstön työkykyä ja motivaatiota.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tuottavuusohjelma	-144
Varmennepalvelun toteuttamiseen liittyvä vähennys	-400
Tietojärjestelmien kehittäminen (VALDA) kertamenon vähentäminen	-300
Fuusiovirastojen vpj-sopimukset	57
Palkkauksen tarkistaminen	156
Palvelukeskus; hinnoittelumenettelyn muutos	17
VIRVE pääkäyttäjän siirto momentilta 26.30.02	57
VIRVE pääkäyttäjän muut kuin palkkausmenot	19
Adoptiolautakunnan siirto momentilta 33.01.01	54
Adoptiolautakunnan muut menot	55
Sähköisten asiointikanavien kehittäminen	550
Kieku-järjestelmän käyttöönotto (kertameno)	172
Toimintameno säästö	-150
Muu muutos yhteensä	-58
Yhteensä	85

2012 talousarvio	14 803 000
2011 talousarvio	14 718 000
2010 tilinpäätös	14 655 000
Siirtyvät erät	3 904 740
Kehykseen luettava	14 029 000

06. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 4 358 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen hyväksymien, viraston ulkopuolella toteutettavien tutkimus-, koulutus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen
- 2) viraston alueellistamisen aiheuttamien lisämenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus aloitti toimintansa 1.11.2009. Keskus toimii sekä Kuopiossa että Helsingissä vuoteen 2014 saakka. Keskuksen alueellistamisesta aiheutuvien lisämenojen kattamiseen vuonna 2012 varataan 2 000 000 euroa. Lisämenoja aiheutuu muuttokustannuksista, henkilöstön tukitoimista, uusien toimitilojen muutostöistä, hankinnoista ja tietoliikenneyhteyksien rakentamisesta.

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2012. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Toiminnallinen tehokkuus (taloudellisuus, tuottavuus, kannattavuus, kustannusvastaavuus)

Tavoitteena on, että maksullisen toiminnan julkisoikeudelliset suoritteet tuotetaan kustannusvastaavasti.

Viraston tulosalueittaiset kustannukset ja henkilötyövuodet	2010 tilinpäätös		2011 tavoite		2012 tavoite	
	1 000 €	htv ²⁰	1 000 €	htv ²⁰	1 000 €	htv ²⁰
Lääkevalmisteiden arviointi 1 -prosessi	8 243	63	9 332	69	9 556	71
Lääkevalmisteiden arviointi 2 -prosessi	6 017	46	6 222	46	6 323	45
Lääkealan toimijoiden valvonta -prosessi	5 087	42	5 681	42	6 091	44
Lääkehoitojen arviointi -prosessi	468	3	1 488	11	1 229	11
Sisäiset palvelut -prosessi ja esikunta	-	42	-	41	-	49
Alueellistamisen kustannukset	887	-	2 000	-	2 000	-
Yhteensä	20 701	196	24 722	209	24 722	220

Viraston henkilötyövuosien määrät (htv)	2010	2011	2012
	toteutuma	arvio	arvio
Maksullinen toiminta	175	182	188
Ei-maksullinen toiminta	21	27	32
Yhteensä	196	209	220

²⁰Henkilötyövuosien määrä on arvioitu. Resurssitarpeeseen vaikuttaa hakemusmäärien kehitys ja toimintaympäristön, mm. lainsäädännön muutokset. Henkilöstövoimavarojen lisäykset maksulliseen toimintaan toteutetaan tulo-rahoituksen puitteissa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2010	2011	2012
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	20 701	24 901	25 458
Bruttotulot	19 730	20 845	21 100
Nettomenot	971	4 056	4 358
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	906		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 954		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (maksuperustelain mukaiset suoritteet, 1 000 euroa)

	2010	2011	2012
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	17 948	18 945	19 200
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	17 805	18 945	19 200
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	143	-	-
Kustannusvastaavuus, %	101	100	100

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (erillislakien mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2010	2011	2012
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntitulot	1 782	1 900	1 900
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	1 743	1 900	1 900
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	40	-	-
Kustannusvastaavuus, %	102	100	100

Tuotokset ja laadunhallinta (suoritteet, palvelukyky ja laatu)

- Parannetaan lääke- ja lääkitysturvallisuutta toteuttamalla lääketurvadirektiivin toimenpiteet ja lisäämällä viranomaisyhteistyötä lääkeväärennösten ja -rikosten estämiseksi.
- Lääkekehityksen ohjausta lisätään tieteellisellä neuvonnalla.
- Lupa- ja valvontamenettelyssä noudatetaan lakisääteisiä määräaikoja.
- Lääkeinformaatiostrategia on valmistunut ja toteutus käynnistynyt.
- Lääkehoitojen arviointitoiminta on käynnistetty verkostoyhteistyö kotimaisten ja valittujen kansainvälisten toimijoiden kanssa.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämisskeskuksen henkilöstön osaamista ja työkykyä ylläpidetään, tuetaan ja kehitetään.

Tunnusluvut	2010 toteutuma	2011 tavoite	2012 tavoite
Henkilöstön hyvinvointi			
— työtyytyväisyysindeksi	3,5	3,5	3,6
— sairauspoissaolot pv/htv vähenevät	8,2	8,0	7,9

Määrärahasta on tarkoitettu 100 000 euroa tutkimushankkeiden rahoittamiseen. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina maksullisen toiminnan tuloina maksuperustelain mukaisista julkisoikeudellisista suoritteista saadut tulot ja lääkelaissa (84 b §, 595/2009) tarkoitettut tulot.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen talousarvio perustuu nettobudjettiin. Menot katetaan pääasiassa valvonta- ja palvelutoiminnasta perittävillä maksuilla. Maksullisen toiminnan palvelut tuotetaan omakustannushintaan. Suoritteista perittävät maksut ovat maksuperustelain mukaisia. Lääkkeiden laadunvalvonnan kustannukset katetaan lääkelain (84 b §, 595/2009) mukaisella maksulla.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tuottavuusohjelma	-20
Palkkauksen tarkistaminen	35
Palvelukeskus; hinnoittelumenettelyn muutos	15
Kieku-järjestelmän käyttöönotto	244
Muu muutos yhteensä	28
Yhteensä	302

2012 talousarvio	4 358 000
2011 talousarvio	4 056 000
2010 tilinpäätös	4 020 000
Siirtyvät erät	3 954 128
Kehykseen luettava	4 099 000

20. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 9 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain (459/1973) 12 §:n mukaisen oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menojen maksamiseen
- 2) oikeuslääkeopillisista tutkimuksista suoritettavista korvauksista annetun asetuksen (862/2004) mukaisten palkkioiden ja korvausten maksamiseen
- 3) yliopistoilta ostopalveluna tehtävän oikeuslääketieteen erikoislääkärikoulutuksen menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Momentin määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 300 000 euroa tarvearvion muutoksen johdosta.

2012 talousarvio	9 700 000
2011 talousarvio	9 400 000
2010 tilinpäätös	8 692 893
Kehykseen luettava	9 700 000

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat pääosin sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimus-, kehittämis-, tilasto-, rekisteri- ja asiantuntijatoiminnasta sekä valtionavusta Työterveyslaitoksen menoihin.

Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa toimialansa tutkimus- ja kehittämispolitiikasta. Sen tavoitteena on tuottaa sellaista tutkimustietoa, joka on systemaattisesti hyödynnettävissä sosiaali- ja terveyspolitiikan erilaisissa kehittämistoimenpiteissä, kuten lainsäädännön valmistelussa ja toimeenpanossa, erilaisissa ohjelmissa ja projekteissa sekä muussa ministeriön päätöksenteossa.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminta on johtamisen väline ja edellytys strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Tutkimus- ja kehittämispolitiikka on strategista päätöksentekoa, lainsäädännön ja budjetin valmistelua ja niiden toimeenpanoa sekä informaatio-ohjausta tukeva investointi. Hallinnonalan tutkimuslaitoksilla on myös tutkimus- ja kehittämistoiminnan tulosten käytäntöön viemiseen liittyvää toimintaa, kuten asiantuntijapalveluja, tiedonvälitystä ja koulutusta. Lisäksi niillä on lakisääteisiä tai ministeriön kanssa sovittuja erityistehtäviä, esimerkiksi valvontaan, tilastointiin ja erityisiin vaaratilanteisiin varautumiseen liittyviä tehtäviä.

Vaikuttavuus

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminnan pohjana on ministeriön Sosiaali- ja terveyspolitiikan strategia Sosiaalisesti kestävä Suomi 2020 -asiakirja sekä hallitusohjelman painotukset. Sen mukaisesti hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminnalla, tietotuotannolla sekä tiedonvälityksellä:

- Hyvinvoinnille vahva perusta
- Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin
- Elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta.

Hallitusohjelman erityisenä painotuksena on korostettu myös perheiden asemaa sekä sukupuolten tasa-arvoa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Terveyden edistämisen osa-alueella kiinnitetään huomiota kansantautien vaaratekijöiden vähentämiseen, tapaturmien ehkäisemiseen ja terveyttä tukevien olosuhteiden luomiseen. Erityisesti tavoitteena on tupakoinnin, alkoholin käytön ja ylipainoisuuden hallinta. (33.03.04 Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ja 33.03.50 Työterveyslaitos)

Työelämän hyvinvointi on tärkeä tavoite, johon pyritään työn mielekkyyttä lisäämällä fyysinen ja psyykinen terveys ja turvallisuus varmistuen. Myös työelämän tasa-arvon varmistaminen ja työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen ovat ensiarvoisen tärkeitä kohteita. (33.03.50 Työterveyslaitos)

Köyhyyden ja syrjäytymisen vähentämiseksi ehkäisevä näkökulma on ensisijainen toimintamalli. Lasten, nuorten ja perheiden ongelmiin puututaan uusilla malleilla, pitkäaikaistyöttömyys torjutaan ja suurimmassa köyhyysriskissä olevien toimeentulo turvataan. (33.03.04 Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ja 33.03.50 Työterveyslaitos).

Toimiva palvelujärjestelmä ja osaava ja riittävä työvoima luovat pohjan laadukkaille palveluille. Erityisenä haasteena on peruspalveluiden ja ikääntyvän väestön palvelujen turvaaminen. Apuna tulee olla uuden teknologian laajamittainen hyväksikäyttö ja kehittäminen. (33.03.04 Terveyden ja hyvinvoinnin laitos)

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tuottavuustoimenpiteitä kohdistetaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja Työterveyslaitoksen tutkimustoiminnan tehostamiseen. Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen siirtäminen palvelukeskuksiin on toteutettu tutkimus- ja kehittäislaitosten osalta pääosin vuoden 2010 loppuun mennessä.

Tuotokset ja laadunhallinta

Laitokset varautuvat omalta osaltaan osallistumaan yhteiskunnan turvallisuusstrategian 2011 toimeenpanoon.

04. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 71 886 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) toimintaan liittyvien kansainvälisten ja kotimaisten järjestöjen jäsenmaksuista, yhteisrahoitteisten hankkeiden rahoitusosuuksista, ulkomailla toteutettavien projektien, täydennyskoulutuksen avustuksen ja yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) EU:n hyväksymien hankkeiden rahoitukseen liittyvien menojen maksamiseen
- 3) Alkoholitutkimussäätiöön, Käypä hoito-suositusten laadintaan sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon kehittämishankkeisiin liittyvien valtionavustuksen maksamiseen
- 4) Alkoholitutkimussäätiön toiminnasta Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuvien menojen maksamiseen
- 5) koulutusneuvolatoiminnasta kunnille maksettavien korvausten maksamiseen
- 6) nettobudjetoidun yhteisrahoitteisen toiminnan tuloihin välittömästi liittyvien apurahojen maksamiseen
- 7) Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen itse toteuttamiin terveyden edistämisen hankkeisiin.

Selvitysosa: Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tehtävänä on väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, sairauksien ja sosiaalisten ongelmien ehkäiseminen sekä sosiaali- ja terveystalouden kehittäminen. Laitos toteuttaa tehtävänsä tutkimuksen, seurannan ja arvioinnin, kehittämistyön, asiantuntijavaikuttamisen ja viranomaistehtävien sekä kansainvälisen yhteistyön avulla. Lisäksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitos toimii alansa tilastoviranomaisena sekä huolehtii tehtäväalueensa tietoperustasta ja sen hyödyntämisestä.

Hallinnollisesti itsenäinen Alkoholitutkimussäätiö edistää ja tukee alkoholi- ja muuta päihdetutkimusta jakamalla apurahoja ja tekemällä tai teettämällä tutkimusta sekä harjoittamalla tutkimukseen liittyvää julkaisutoimintaa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ottaa vuoden 2012 toimintansa perustaksi sosiaali- ja terveysministeriön strategian "Sosiaalisesti kestävä Suomi 2020" sekä THL:n oman strategian "Terveydestä hyvinvointia - 2020 - hyvinvoinnista terveyttä". Sosiaalisen kestävyys-teemat liittyvät hyvinvoinnin turvaamisen taloudelliseen perustaan, hyvinvoinnin oikeudenmukaiseen jakautumiseen ja varautumiseen globaalien ilmiöiden tuottamiin muutoksiin. THL:n toiminnassa kestävyysteemat ovat mukana väestön terveyden, hyvinvoinnin ja toimintakyvyn, palvelujärjestelmän tehokkuuden ja rahoitus-pohjan varmistamisen kysymyksissä. THL:n oman strategian päälinjaukset tähtäävät laitoksen toiminnan vaikuttavuuden lisäämiseen juuri näissä kysymyksissä. Linjauksissa määritellään tavoitteiksi, että väestön terveys, toimintakyky ja hyvinvointi kohentuvat, terveys- ja hyvinvointierot kaventuvat, valmius torjua globaaleja ja kansallisia terveys- ja hyvinvointiuhkia on korkealla tasolla ja sosiaali- ja terveysalan palvelujärjestelmä vastaa tehokkaasti väestön ja yhteiskunnan tarpeisiin.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toiminnassa 2010-luvulla korostuu myös asiantuntijalaitoksen rooli tiedon käytön edistämässä päätöksenteon kaikilla tasoilla. Tätä tukee laitoksen toiminta tietovarantojen kehittämiseksi ja niiden käytön helpottamiseksi. Julkisin varoin kerättyjen tietovarantojen käytettävyyden parantaminen on määriteltä vuonna 2011 annetussa valtioneuvoston periaatepäätöksessä kaikilla aloilla keskeiseksi tavoitteeksi. THL on sosiaali- ja terveysalan tietovarantojen keskeinen tuottaja, jalostaja ja käytön edistäjä. THL:n strategiassa tietovarantoihin liittyy kaksi kuudesta päälinjauksesta. Tavoitteena on, että sosiaali- ja terveysalan tietovarantoja käytetään laajasti terveyden ja hyvinvoinnin sekä palvelujärjestelmän toimivuuden edistämiseen. Lisäksi toimitaan niin, että hyvinvointi- ja terveyskysymykset vaikuttavat vahvasti päätöksentekoon eri tasoilla.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos kohdentaa voimavarojaan uudelleen strategiansa mukaisesti. Laitos huolehtii siitä, että sen toiminnassa otetaan huomioon kansallisen innovaatiojärjestelmän kehittämistavoitteet, jotka liittyvät myös sektoritutkimusjärjestelmän uudistamiseen.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ydintoiminnot toimivat tehokkaasti, taloudellisesti ja asiakassuuntautuneesti ja niiden laatu ja kustannusvaikuttavuus paranee. Laitoksen tuottavuus kasvaa ja maksullisen toiminnan ylijäämä käytetään tuotekehitykseen ja investointeihin. Laitoksen tieto- ja tilastotuotanto sekä verkkopalvelut ja portaalit ovat yhdessä toimiva kokonaisuus. Laitoksen organisaatio toimii kokonaisuutena ja organisaatorakenne tukee laitoksen strategian linjauksia. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen hallinto- ja toimintatavat edistävät sukupuolten tasa-arvon toteutumista.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen rahoitusrakenne on hallinnassa. Taloudelliset ja henkilöstövoimavarat kohdennetaan strategisten linjausten mukaisesti. Henkilöstösuunnittelu on pitkäjänteistä ja henkilöstömäärä ja -rakenne vastaavat strategisia linjauksia. Laitos toimii taloudellisesti ja tuottavasti.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella on riittävä osaaminen toteuttaa tavoitteet. Laitoksen henkilöstön toimintavalmiutta ja osaamista kehitetään laitoksen strategian mu-

kaisesti. Johtaminen on osaavaa ja kannustavaa ja henkilöstön kokemana työhyvinvointi kasvaa ja työnantajakuva paranee.

Määrärahasta on varattu 542 480 euroa Alkoholitutkimussäätiölle suoritettavan valtionavustuksen maksamiseen.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoituina tuloina yhteisrahoitteisten sopimustutkimusten ja muiden yhteishankkeiden maksuosuudet, maksullisen palvelutoiminnan ja erillisiin sopimuksiin perustuvien tilaustutkimusten tulot, muut maksullisen toiminnan myyntitulot kuten rojaltit ja vastaavat sekä tekijänoikeustulot ja saadut lahjoitusvarat ja sponsoritulot.

Tulot harvinaisten rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta on merkitty momentille 12.33.03.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2010 toteutuma	2011 varsinainen talousarvio	2012 esitys
Bruttomenot	101 268	112 933	112 286
Bruttotulot	38 904	40 400	40 400
Nettomenot	62 364	66 809	71 886
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 003	5 724	
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 724		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2010 toteutuma	2011 varsinainen talousarvio	2012 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot , suoritteiden myyntituotot	8 401	8 400	8 400
— tästä toimintamomentille nettouttamattomat tuotot	392	500	500
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	9 401	8 400	8 400
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	84	150	150
Kustannusvastaavuus, %	101	102	102

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2010 toteutuma	2011 varsinainen talousarvio	2012 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	16 950	17 000	17 000
— EU:lta saatava rahoitus	4 613	4 500	4 500
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	3 667	4 500	4 500
— yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	5 877	6 000	6 000
Tuotot yhteensä	31 107	32 000	32 000
Hankkeiden kokonaiskustannukset	34 293	37 600	37 600
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-3 186	-5 600	-5 600
Kustannusvastaavuus, %	91	85	85

THL:n toiminnan kokonaiskustannukset ja htv:t tulosalueittain²¹

	TP 2010		Arvio 2011		Tavoite 2012	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Hyvinvointi- ja terveyspolitiikat - toimiala	10 703	128	10 703	128	10 703	128
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimiala	26 871	286	26 871	286	26 871	286
Terveyden suojelun toimiala	35 928	390	35 928	390	35 928	390
Sosiaali- ja terveystalvet - toimiala	37 352	278	37 352	278	37 352	278
Tieto-osasto	7 373	85	7 373	85	7 373	85
Kansanväliset asiat	4 786	25	4 786	25	4 786	25
Yhteensä	123 013	1 192	123 013	1 192	123 013	1 192

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tuottavuusohjelma	-478
Fuusiovirastojen vpj-sopimukset	329
Palkkauksen tarkistaminen	734
Palvelukeskus; hinnoittelumenettelyn muutos	46
Kieku-järjestelmän käyttöönotto (kertameno)	1 513
Kieku-järjestelmän käyttöönotto koulukotien ja mielisairaaloitten osuus (kertameno)	1 463
Oikeuslääketieteen erikoislääkärinkoulutuksen voimavarat	1 054
Toimintamenoosäästö	-700
Muut muutokset yhteensä	1 116
Yhteensä	5 077

2012 talousarvio	71 886 000
2011 talousarvio	66 809 000
2010 tilinpäätös	64 977 000
Siirtyvät erät	5 724 492
Kehykseen luettava	68 578 000

²¹Yhteiset palvelut ja muut tukitoiminnot on jaettu toimialoille htv-suhteessa. Menot sisältävät myös rokoteohjelman mukaiset rokotehankinnat ja oikeuslääkintätoimen momentin käytön. Nämä menot eivät vähennä THL:n toimintamomenttia.

50. Valtionapu Työterveyslaitoksen menoihin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 36 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) Työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 3 §:n nojalla Työterveyslaitoksen toiminnasta aiheutuviin menoihin suoritettavan valtionavun maksamiseen

2) EU:n hyväksymien tutkimushankkeiden rahoittamiseen.

Selvitysoasa: Työterveyslaitokselle suoritetaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamiin menoihin valtionapua 80 % kustannuksista kuitenkin siten, että valtion kiinteistölaitokselle maksettavan toimitilan vuokraa ja arvonlisäveroa vastaava osuus myönnetään edellä mainitun lain 3 §:n 2 momentin nojalla lisättynä valtionapuna.

Valtionavusta arvioidaan kohdistuvan palkkausmenoihin 22 208 000 euroa ja muihin menoihin 15 052 000 euroa.

Työterveyslaitos on itsenäinen, sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla toimiva julkisoikeudellinen yhteisö. Työterveyslaitos on tutkimus- ja asiantuntijalaitos, joka edistää työn terveellisyyttä ja turvallisuutta osana hyvää elämää.

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Työterveyslaitokselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2012. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa. Tavoitteet toteuttavat sosiaali- ja terveysministeriön strategiaa.

Hyvinvoinnille vahva perusta -linjauksen toteuttamiseksi Työterveyslaitos kehittää, markkinoi ja tarjoaa ratkaisuja:

- työurien pidentämiseen, työelämän vetovoiman ja työssä jaksamisen lisäämiseen
- työn ja työolosuhteiden kehittämiseen
- työhyvinvoinnin arviointiin ja johtamiseen työpaikoilla, myös pientyöpaikkojen tarpeet huomioon ottaen
- työhyvinvoinnin vaikutusten arviointiin yksilön, työpaikan ja yhteiskunnan kannalta
- työhyvinvoinnin valtakunnallisten ja alueellisten verkostojen toimintaan
- työterveyshuollon, kuntoutuksen ja työpaikkojen yhteistyön tehostamiseen työhyvinvoinnin parantamiseksi ja sairauspoissaolojen vähentämiseksi
- työn ja muun elämän tasapainon parantamiseen.

Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin -linjauksen toteuttamiseksi Työterveyslaitos kehittää, markkinoi ja tarjoaa ratkaisuja:

- työkyvyttömyyden varhaisen ehkäisyyn ja jäljellä olevan työkyvyn tukemiseen, painopisteinä henkinen ja tuki- ja liikuntaelinten toimintakyky
- sosiaali- ja terveysalan henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseen
- työterveyshuollon palvelujen sisällön, laadun, saatavuuden ja kustannustehokkuuden parantamiseen

- työterveyshuollon henkilöstön osaamisen kehittämiseen ja moniammatillisen yhteistyön tehostamiseen
- työelämän rajapinnoilla olevien, erityisesti nuorten, työllistymisedellytysten parantamiseen
- työn terveyttä edistävien toimintojen kehittämiseen
- terveellisten elintapojen edistämiseen työpaikan ja työterveyshuollon keinoin
- työelämän monikulttuurisuuden tukemiseen.

Elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta -linjauksen toteuttamiseksi Työterveyslaitos kehittää, markkinoi ja tarjoaa ratkaisuja:

- toimivan ja hyvinvointia edistävän sisäympäristön varmistamiseen toimitilojen korjaus- ja uudisrakentamisessa
- nanoteknologian turvallisen käytön varmistamiseen erilaisissa työympäristöissä ja sen turvallisuuden edistämiseen teollisissa prosesseissa
- uusien terveysriskien ja kuormitustekijöiden tunnistamiseen ja arviointiin
- työtapaturmien ja työstä johtuvan sairastumisen vähentämiseen
- työelämän kehityksen ja kansainvälistymisen ennakointiin ja työhyvinvointivaikutusten arviointiin
- kemiallisten riskien hallintaan kriisitilanteissa (C-laboratoriovalmiuden ylläpito).

Henkisten voimavarojen kehittämiseksi Työterveyslaitos laatii keskipitkän aikavälin osaamispääoman kehittämissuunnitelman, joka ottaa huomioon tuottavuusohjelman vaatimukset. Työterveyslaitos toteuttaa tutkimus- ja kehittämishankkeita sosiaali- ja terveysalan yhteenliittymän yhteistyössä ja tehostaa kumppanuus- ja asiakasyhteistyötään osaamisen laadun ja hyödyntämisen parantamiseksi.

Tuotokset ja laadunhallinta

Työterveyslaitoksen määrälliset suoritteet			
	2010 toteutuma	2011 tavoite	2012 tavoite
Tieteelliset julkaisut	443	500	450
Yleistajuiset julkaisut	489	400	450
Verkkosivuilla kävijöiden lkm/kk	82 333	110 000	115 000
Asiantuntijapalvelutypäivät	44 625	60 000	50 000
Työympäristön mittaukset ja analyysit	47 821	40 000	45 000
Ammattitauti- ja työkyvyn arviointitutkimukset	1 790	2 000	1 700
Koulutettavapäivät	20 758	18 000	18 000

Työterveyslaitoksen kokonaismenoihin, joiden arvioidaan olevan 67 210 000 euroa, myönnetään valtionapua 36 900 000 euroa. Toiminnan laajuus tulosalueittain arvioidaan vuonna 2012 seuraavaksi:

Työterveyslaitoksen toiminnan laajuus tulosalueittain vuosina 2010—2012

	Menot (1 000 euroa)			Oma rahoitus (1 000 euroa)			Valtionapu (1 000 euroa)		
	2010 tot.	2011 arvio	2012 arvio	2010 tot.	2011 arvio	2012 arvio	2010 tot.	2011 arvio	2012 arvio
Osaamiskeskus									
Työyhteisöt ja -organisaatiot	6 139			3 429			2 710		
Inhimillinen työ	5 802			2 403			3 399		
Työympäristö	16 503			9 813			6 690		
Terveys ja työkyky	15 028			7 509			7 519		
Hyvät käytännöt	8 879			4 613			13 900		
Sis. palvelut ja yhteiset	14 878			978					
Tiedolla vaikuttaminen		12 122	12 059		2 021	2 061		10 101	9 998
Ratkaisujen kehittäminen		33 672	33 322		10 843	11 059		22 830	22 263
Asiakasratkaisut		21 550	21 829		16 853	17 190		4 697	4 639
Yhteensä	67 229	67 344	67 210	28 745	29 716	30 310	38 484	37 628	36 900
Rahoitusosuus %				43	44	45	57	56	55

Työterveyslaitos toteutti organisaatiomuutoksen vuoden 2011 alusta alkaen. Vuoden 2010 tiedot on esitetty tällöin voimassa olleen organisaation mukaisesti. Vuosien 2011 ja 2012 tiedot on esitetty nykyisen organisaation mukaisesti.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tuottavuusohjelma	-359
Toimintameno säästö	-360
Muut muutokset	-9
Yhteensä	-728

2012 talousarvio	36 900 000
2011 talousarvio	37 628 000
2010 tilinpäätös	37 268 000
Kehykseen luettava	37 327 000

63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 8 880 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kehittämiseen tietoteknologian avulla ja tietoteknologian hyödyntämisen edellyttämän infrastruktuurin rakentamiseen
- 2) hankkeen läpiviemisen edellyttämään koulutus- ja kehittämistoimintaan sosiaali- ja terveysministeriön erikseen määräämin perustein
- 3) valtionavustusten ja rahoitusavustusten maksamiseen
- 4) terveydenhuollon kansallisen sähköisen arkiston tietojärjestelmäarkkitehtuurin määrittelyyn ja perustamiseen liittyviin menoihin ja sähköisen arkistopalvelun valtakunnallisen toimijan toiminnasta aiheutuviin menoihin
- 5) sosiaali- ja terveysministeriön strategista ja toiminnallista suunnittelua ja päätöksentekoa tukevien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen

6) ministeriön toimialaan liittyvien ohjelmien ja kokeilujen toimeenpanosta aiheutuvi-
en toimintamenojen ja rahoitusavustusten maksamiseen

7) EU:n hyväksymien puite- ja aihealueittaisten ohjelmien mukaisten hankkeiden ra-
hoittamiseen

8) hankkeen tarkastuksesta ja valvonnasta aiheutuviin menoihin.

Määrärahaa saa käyttää enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän
palkkaamiseen ja siitä aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahalla tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköi-
den verkottumista ja yhteentoimivien tietojärjestelmien kehittämistä ennen muuta to-
teuttamalla kansallisen tason palveluja, jotka tukevat hallinnonalan tietohallintopalve-
lujen yhdenmukaista kehitystä. Tavoitteena on tietoteknologian hyväksikäyttöä tehos-
tamalla parantaa myös palvelujen tasavertaista saatavuutta ja laatua sekä tukea oma-
toimisuutta, kotona asumista ja itsenäistä suoriutumista. Tavoitteena on myös varmis-
taa, että uuden tietoteknologian käyttöönotto toteutuu tasapuolisesti koko maassa
muun muassa toteuttamalla kansalaisten terveysverkkopalvelu.

Määrärahan arvioitu jakautuminen eri hankkeisiin

Käynnissä olevien hankkeiden jatkaminen ja tehostaminen

Terveys 2015 -kansanterveysohjelma

Työterveys 2015 -yhteistyöhanke

Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämissuunnitelman toimeenpano

Toimiva sosiaali- ja terveyskeskus -hanke

Työhyvinvointifoorumi, työhyvinvoinnin verkostoyhteistyö

Samapalkkaisuohjelma

Ympäristöterveydenhuollon kohdetietojärjestelmä

Kansallinen terveydensuojeluohjelma

Työterveystoiminnan vaikuttavuusohjelma 2012—2015, uusi hanke

EU:n teemavuosi 2012 aktiivinen ikääntyminen. uusi hanke

Harvinaissairauksien kansallinen ohjelma

Lastenasiointalo-hankekokeilu

Kansallinen muistiohjelma

Kansallinen syöpäkeskuksen verkosto

Reumasäätien jäännösarkiston siirto

Joint Action hankkeiden kansallinen rahoitus

Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelma

Kansallinen terveydensuojeluohjelma

Työpankkikokeilun laajentaminen valtakunnalliseksi

EU:n puite- ja aihealueittaiset ohjelmat

DAPHNE-ohjelman kansallinen rahoitusosuus

EU:n tasa-arvo-ohjelman kansallinen rahoitusosuus

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Osana hankemenojen leikkausta	-500
Työpankkikokeilun laajentaminen valtakunnalliseksi	1 500
KASTE II-ohjelman toimeenpano siirto momentilta 28.90.30	750
Kansallisen terveydensuojeluohjelman laatiminen	100
Muu muutos	-70
Yhteensä	1 780

2012 talousarvio	8 880 000
2011 talousarvio	7 100 000
2011 tilinpäätös	7 340 000
2010 tilinpäätös	7 340 000
Siirtyvät erät	8 130 766
Kehykseen luettava	7 030 000

10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus ja erät palvelut

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat lähinnä äitiysavustuksesta, lapsilisistä, sotilasavustuksesta, yleisestä asumistuesta, elatustuesta ja tulkkipalvelujen järjestämisestä sekä näiden etuuksien toimeenpanon Kansaneläkelaitokselle aiheuttamista toimintakuluista ja Kansallisen Terveysarkiston (Kanta) palvelurahaston kuluista.

Äitiysavustuksen ja lapsilisien tarkoituksena on tasata lasten syntymästä ja elatuksesta, ottolapseksi ottamisesta sekä kansainvälisestä adoptiosta aiheutuvia kustannuksia lapsiperheiden ja muiden kotitalouksien välillä. Kyseiset etuudet suoritetaan lapsiperheille lapsikohtaisina perheen tuloista tai varallisuudesta riippumatta.

Äitiysavustuksen perhe voi ottaa joko rahana tai äitiyspakkauksena ja se suoritetaan korotettuna perheelle, johon syntyy tai otetaan ottolapseksi samanaikaisesti useampi lapsi. Äitiysavustuksen suuruudesta päättää valtioneuvosto.

Lapsilisiä maksetaan alle 17-vuotiaista lapsista. Lapsilisän suuruudesta säädetään lapsilisälaisissa. Lapsilisät on porrastettu siten, että niiden määrä lasta kohti suurenee perheen lapsiluvun kasvaessa. Yksinhuoltajalle lapsilisiä maksetaan korotettuna. Lapsilisät on sidottu kansaneläkeindeksiin 1.3.2011 lukien.

Lasten kotihoidon tukea maksetaan ulkomaille ETY-asetuksen 883/2004 mukaisissa tilanteissa. Tavoitteena on estää työntekijän ja hänen perheensä jääminen sosiaaliturvan ulkopuolelle liikkumisvapauden käyttämisen seurauksena. Lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuki on sidottu kansaneläkeindeksiin 1.3.2011 lukien.

Sotilasavustusta maksetaan asevelvollisuuslain tai siviilipalveluslain nojalla palveluksessa olevan asevelvollisen omaiselle edellyttäen, että palvelus on heikentänyt omaisen toimeentulon mahdollisuuksia ja että hän on avustuksen tarpeessa. Asevelvollisen omaiselle suoritettava avustus koostuu perusavustuksesta, asumisavustuksesta sekä erityisavustuksesta. Asevelvolliselle itselleen sotilasavustuksena maksetaan opintolainojen korot, jotka erääntyvät maksettaviksi palvelusaikana sekä erityisestä syystä asumisavustus hänen käytössään olevasta asunnosta aiheutuviin kohtuullisiin menoihin.

Yleisellä asumistuella edistetään kohtuullisen asumistason saavuttamista ja säilyttämistä alentamalla tuen tarpeessa olevien lapsiperheiden ja muiden ruokakuntien asumismenoja.

Elatustuen tavoitteena on turvata lapsen oikeus riittävään elatukseen tilanteissa, joissa lapsen yksityisoikeudellinen elatus ei tule turvatuksi. Elatustuen suuruudesta ja saamisedellytyksistä säädetään elatustukilaissa.

Tulkkaukspalvelujen järjestämisen tavoitteena on tarjota vaikeasti kuulovammaisille, kuulo- ja näkövammaisille ja puhevammaisille henkilöille heidän tarvitsemansa tulkkauspalvelut. Järjestäminen koskee työssä käymisen, opiskelun, asioimisen, yhteiskunnallisen osallistumisen, virkistyksen tai muun sellaisen syyn vuoksi suoritettavaa tulkkausta.

Edellä mainitut etuudet ovat saajalleen verovapaita. Luvun menot maksetaan kokonaisuudessaan valtion varoista.

Toiminnan laajuus 2009—2012

	2009 toteutunut	2010 toteutunut	2011 arvio	2012 arvio
Äitiysavustus				
Äitiysavustusten (lasten) lukumäärä	60 900	61 200	61 100	61 200
Äitiysavustuksen määrä euroa	140	140	140	140
Kansainvälinen lapseksiottaminen				
Adoptiokorvausten (lasten) lukumäärä	197	160	280	280
Korvauksen määrä lapsen lähtömaasta riippuen euroa ²²				
— Virosta	1 900	1 900	1 900	1 900
— Kiinasta, Kolumbiasta, Keniasta ja Etelä-Afrikasta	4 500	4 500	4 500	4 500
— Etiopiasta, Filippiineiltä ja Venäjältä	3 800	3 800	3 800	3 800
— Muista maista	3 000	3 000	3 000	3 000
Lapsilisät				
Lapsia keskimäärin	1 012 800	1 009 500	1 008 100	1 007 600
Yksinhuoltajien lapsia keskimäärin	150 300	151 100	154 700	154 700
Lapsilisää saavia perheitä keskimäärin	559 800	558 400	556 800	556 600
Lapsilisien määrät euroa/kk ²³				
1. lapsi	100,00	100,00	100,40	103,93
2. lapsi	110,50	110,50	110,94	114,84
3. lapsi	131,00	141,00	141,00	146,54
4. lapsi	151,50	161,50	161,50	167,84
5. jne. lapsi	172,00	182,00	182,73	189,15
Yksinhuoltajille maksettava korotus euroa/kk	46,60	46,60	46,79	48,43
Valtion korvattava lasten kotihoidon tuki				
Tukea saavia perheitä keskimäärin kuukausittain	128	124	140	140
Sotilasavustus				
Avustuksen piirissä olevien henkilöiden lukumäärä	13 817	14 065	14 400	14 600
Avustusta saavien kotitalouksien lukumäärä	12 513	12 839	13 300	13 800
Avustuksen määrä keskimäärin euroa/kk (kotitalous)	309	295	304	309
Yleinen asumistuki				
Asumistuen saajien lukumäärä (ruokakuntia), josta	161 842	164 154	171 000	170 200
— yksin asuvia %	55,5	56,7	57,0	57,0
Tukea saavia lapsiperheitä, joista	59 308	58 707	58 000	57 500
— yksinhuoltajia	40 916	40 855	42 000	42 000
Työttömiä ruokakuntia ²⁴	102 388	103 222	107 000	107 000
Vuokra-asunnossa asuvat asumistuen saajat				
— keskivuokra euroa/m ² /kk	9,3	9,6	9,9	10,5

²²c Samalla kertaa perheeseen sijoitetusta toisesta tai sitä useammasta lapsesta maksetaan kustakin 30 % säädetystä tuesta.

²³ KEL-indeksin 1561 mukaiset määrät ovat arvioita vuonna 2012, lopulliset pisteluvut vahvistetaan lokakuussa 2011.

²⁴ Tuensaaja tai ainakin toinen puolisoista työtön.

— keskipinta-ala m ²	54,1	53,7	53,5	53,5
Vuokra-asunnossa asuvien asumistuensaajien asumismen- osuus asumistukituloista (%)				
— ilman asumistukea	68,1	69,4	69,2	69,0
— asumistuen jälkeen	33,4	33,6	33,5	33,6
— asumistuen osuus keskimääräisestä vuokrasta (%)	50,9	51,6	51,7	51,8
Keskimääräinen tuki euroa/kk	249	259	269	287
Elatustuki				
Elatustukea saaneet lapset (tilanne 31.12.), joille elatustuki maksettu				
— täysimääräisenä	62 179	67 626	69 300	69 000
— elatusapua täydentävänä	9 037	9 951	9 600	9 600
— muutoin alennettuna (elatusavun suuruisena)	24 788	20 397	18 700	18 700
Elatusvelvolliset 31.12., joilla suoritettavana				
— erääntyvää elatusapua ja elatustukea	41 751	40 051	39 900	39 700
— ainoastaan loppuvelkaa (elatusapu ei enää eräänny)	12 004	11 875	11 800	11 800
Maksettu elatustukea vuoden aikana yhteensä (milj. euroa), josta ²⁵				
— korvattavaa elatustukea ²⁵	152,9	163,9	169,8	171,2
— ei korvattavaa elatustukea ²⁵	88,4	89,7	93,0	93,8
— ei korvattavaa elatustukea ²⁵	64,5	74,1	76,8	77,4
Peritty elatusvelvollisilta elatusapua (milj. euroa), vuoden aikana yhteensä ²⁵				
— josta käytetty	64,9	68,8	70,8	74,4
— elatusapuun ²⁵	6,9	7,3	7,5	7,9
— elatustuen korvaukseksi ²⁵	58,0	61,5	63,3	66,5
Tulkkaukspalvelut				
Henkilöitä tulkkauksen piirissä		4 500	4 800	5 000
Tulkkaukspalvelun menot (milj. euroa)		7,1	12,4	28,2

(26.) *Valtion korvaus Kansaneläkelaitokselle vammaisten tulkkaukspalvelujen siirron valmistelukustannuksiin* (siirtomääräraha 2 v)

2010 tilinpäätös	1 236 000
Siirtyvät erät	158 988

28. *Kansaneläkelaitokselle maksettavat sosiaaliturvan yleisrahaston ja palvelurahas-
ton toimintakulut* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 144 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 12 d §:n mu-
kaisten sosiaaliturvan yleisrahastosta maksettavien etuuksien toimeenpanosta Kansan-
eläkelaitokselle aiheutuviin toimintakuluihin.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään 1 600 000 euroa valtion osuudesta terveyden-
huollon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen rakentamis- ja käyttökuluista
(xxx/2011) annetun lain xx §:n mukaisesti Kansallisen Terveysarkiston palvelurahas-
ton kuluihin.

Selvitysosa: Sosiaaliturvan yleisrahaston osuus Kansaneläkelaitoksen toimintaku-
luista määräytyy Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 e §:n mukaisesti etuuksien
toimeenpanosta aiheutuvien toimintakulujen suhteessa. Sosiaaliturvan yleisrahaston
osuus Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista on 32,73% vuonna 2012.

²⁵Kelassa vain tilastot 1.4. alkaen vuoden 2009 osalta. Luvut on arvioitu koko vuodelle Kelan 9 kk:n
perusteella.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laeiksi valtion osuudesta terveydenhuollon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen rakentamis- ja käyttökuluista ja Kansaneläkelaitoksesta annetun lain muuttamisesta (HE xxx/2011). Esitys liittyy Kansalliseen Terveysarkistoon ja esityksen mukaan valtio rahoittaa palvelurahaston kulut siltä osin kuin maksut eivät kata niitä. Laki tulee voimaan 1.1.2012 ja määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon 1 600 000 euroa.

Määrärahan arvioitu käyttö

Sosiaaliturvan yleisrahasto	142 400 000
Palvelurahasto	1 600 000
Yhteensä	144 000 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

EU-sähköinen tiedonvaihto	-340
Palvelurahaston rakentamis- ja käyttökustannukset	1 600
Määrärahan tarvearvion muutos	2 340
Yhteensä	3 600

Momentin nimike on muutettu.

2012 talousarvio	144 000 000
2011 talousarvio	140 400 000
2010 tilinpäätös	131 600 000
Kehykseen luettava	140 500 000

50. Äitiysavustus ja valtion tuki kansainväliseen lapseksiottamiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 11 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) äitiysavustuslain (477/1993) mukaisten äitiysavustusten suorittamiseen, äitiyspakkauksiin liittyvien arvonlisäverojen ja yleiskulujen maksamiseen
- 2) tuen maksamiseen kansainvälisestä lapseksiottamisesta aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Äitiysavustuksen rahamäärä on 140 euroa vuonna 2012. Äitiysavustus suoritetaan korotettuna perheelle, johon syntyy tai otetaan ottolapseksi samanikäisesti useampi lapsi.

Äitiysavustus suoritetaan vuonna 2012 arviolta 61 200 lapsesta. Äitiysavustuksen ottaa noin 70 % siihen oikeutetuista äideistä äitiyspakkauksena ja osin rahana muiden nostaessa avustuksen rahana.

Kansainvälisestä lapseksiottamisesta aiheutuvista kustannuksista osa korvataan ottovanhemmalle tai lapseksiottajalle valtion varoista. Tuen suuruus on 1 900, 3 000, 3 800 tai 4 500 euroa lapsen lähtömaan mukaan. Jos samalla kertaa nimetään tai sijoitetaan useampia lapsia samaan perheeseen, toisesta tai sitä useammasta lapsesta maksetaan kustakin 30 % edellä mainituista tuista. Vuonna 2012 tuen saajia arvioidaan olevan 280.

Määräraha arvioidaan käytettävän 10 699 500 euroa äitiysavustusten ja 1 000 500 euroa kansainvälisestä lapseksiottamisesta aiheutuvien kustannusten maksamiseen/korvaamiseen.

2012 talousarvio	11 700 000
2011 talousarvio	11 700 000
2010 tilinpäätös	10 960 000
Kehykseen luettava	11 700 000

51. Lapsilisät (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 476 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lapsilislain (796/1992) mukaisten lapsilisien maksamiseen.

Selvitysosa: Momentilta arvioidaan maksettavan lapsilisiä vuonna 2012 keskimäärin 1 007 600 lapsesta. Yksinhuoltajien lapsia näistä on noin 154 700. Yksinhuoltajalle lapsilisiä maksetaan korotettuna. Lapsilisää saavia perheitä arvioidaan vuonna 2012 olevan noin 556 600.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lapsilisien sitominen indeksiin 1.3.2011 lukien	45 200
Tarvearvion muutos	3 900
Yhteensä	49 100

2012 talousarvio	1 476 700 000
2011 talousarvio	1 427 600 000
2010 tilinpäätös	1 425 000 000
Kehykseen luettava	1 476 558 000

52. Eräät valtion korvattavat perhe-etuudet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) 9 §:n mukaisten korvausten maksamiseen
- 2) EU:n kemikaaliviraston henkilöstön lasten päivähoidon järjestämiseen Suomessa samoin edellytyksin kuin henkilöiden omissa kotikunnissa.

Selvitysosa: Lasten kotihoidon tukea arvioidaan maksettavan ulkomaille vuonna 2012 kuukausittain keskimäärin 140 perheelle.

Päivähoitopalvelun EU:n kemikaaliviraston henkilöstön lapselle tuottavalla kunnalla on oikeus periä palvelun tuottamisesta aiheutuneiden kokonaiskustannusten ja perheen maksuosuuden välinen erotus Suomen valtiolta.

2012 talousarvio	1 500 000
2011 talousarvio	1 500 000
2010 tilinpäätös	951 843
Kehykseen luettava	1 500 000

53. Sotilasavustus (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 23 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sotilasavustuslain (781/1993) mukaisten sotilasavustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Sotilasavustuksen piirissä arvioidaan vuonna 2012 olevan 14 600 henkilöä.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 1 500 000 euroa tarvearvion muutoksen johdosta.

2012 talousarvio	23 300 000
2011 talousarvio	21 800 000
2010 tilinpäätös	18 800 000
Kehykseen luettava	22 233 000

54. Asumistuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 600 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää asumistukilain (408/1975) mukaisten asumistukien maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa perusteena on vuosittain annettava valtioneuvoston asetus asumistuen määräytymisperusteista. Vuoden 2012 tukiperusteet säilytetään vuoden 2011 tasolla siten, että niitä tarkistetaan yleistä kustannuskehitystä ja tuensaajien asumismenojen muutosta vastaavasti. Asumistuen tulo-rajot korotetaan 100 eurolla vuoden 2012 tukiperusteita määrättäessä. Tällä turvataan se, että yksin asuvalla säilyy edelleen oikeus täysimääräiseen asumistukeen työmarkkinatuen korotuksen jälkeen.

Asumistuen saajien määrän ennakoitaan hieman alenevan työllisyystilanteen parantumisen vuoksi ja keskimääräisen tuen kasvavan asumismenojen nousun myötä. Tulo-rajot korotuksen arvioidaan kuitenkin nostavan hieman tuensaajien määrää sekä korottavan keskimääräistä tukea, minkä vuoksi määrärahan tarve kasvaa vuonna 2012 noin 5 000 000 euroa. Asumistuen saajia arvioidaan olevan vuoden 2012 lopussa noin 170 200.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tulorajojen korottaminen	5 000
Tarvearvion muutos	-13 000
Yhteensä	-8 000

2012 talousarvio	600 000 000
2011 talousarvio	608 000 000
2010 tilinpäätös	530 400 000
Kehyksen ulkopuolinen	585 300 000

55. Elatustuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 171 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää elatustukilain (580/2008) mukaisten elatustukien maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vuoden aikana yhteensä maksettu elatustuki. Elatustuen takautumissaatavat ja takaisinperintäsaatavat tuloutetaan momentille 12.33.98. Näitä arvioidaan olevan noin 66 500 000 euroa. Kunnille korvataan vuosittain viiden vuoden ajan osuus, jonka Kansaneläkelaitos on edeltävän vuoden aikana saanut perittyä elatusvelvollisilta. Korvaus suoritetaan vuosien 2009—2013 aikana toteutuneiden perintöjen mukaisesti valtionosuusjärjestelmän kautta momentilta 28.90.30. Vuonna 2012 määräksi arvioidaan 8 600 000 euroa. Elatustuen saajia arvioidaan olevan vuoden 2012 lopussa noin 97 300. Määrärahat eivät koske Ahvenanmaan maakuntaa, jonka kanssa Kansaneläkelaitos tekee erillissopimuksen elatustuen maksamisesta.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 1 400 000 euroa tarvearvion muutoksen johdosta.

2012 talousarvio	171 200 000
2011 talousarvio	169 800 000
2010 tilinpäätös	163 180 366
Kehykseen luettava	171 200 000

60. Vaikeavammaisten tulkkauspalvelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 28 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluista annetun lain (133/2010) mukaiseen tulkkauspalvelujen järjestämiseen.

Selvitysosa: Vaikeavammaisten tulkkauspalvelujen järjestämisestä vastaa Kansaneläkelaitos. Vaikeavammaisten tulkkauspalvelun menojen on arvioitu olevan 28 200 000 euroa. Tulkkauspalvelun asiakkaita arvioidaan olevan vuonna 2012 noin 5 000.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 10 800 000 euroa tarvearvion muutoksen johdosta.

2012 talousarvio	28 200 000
2011 talousarvio	17 400 000
2010 tilinpäätös	7 095 221
Kehykseen luettava	19 400 000

20. Työttömyysturva

Selvitysosa: Työttömäksi jääneen toimeentulon turvaavat työttömyysturvalain perusteella maksettava työttömyyspäiväraha sekä työmarkkinatuki. Työttömyyspäivärahaa maksetaan joko peruspäivärahana tai ansiopäivärahana. Päivärahan edellytyksenä on työssäoloehdon täyttäminen. Myös Suomesta toiseen EU- tai ETA-maahan työnhakijaksi lähtevä työtön voi saada työttömyyspäivärahaa kolmen kuukauden ajan. Työmarkkinatuki turvaa niiden Suomessa asuvien työttömien toimeentulon, jotka eivät työssäoloehdon puuttumisen vuoksi ole oikeutettuja päivärahaan tai joiden oikeus päivärahaan on päättynyt.

Työttömyysturvan tavoitteena on kohtuullisen taloudellisen toimeentulon takaaminen kaikille työttömille. Kohtuullinen toimeentulo määritellään vähimmäistoimeentulona ja suhteessa aikaisempiin tuloihin.

Työttömyysetuutta maksetaan paitsi työttömyyden myös työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Tällöin hakijalle maksetaan sitä työttömyysetuutta, johon hänellä työttömänä ollessaan olisi oikeus. Työttömien työnhakijoiden kannustamiseksi aktiivisuuteen koulutuksen ja muiden aktiivitoimien ajalta maksetaan korkeampaa etuutta kuin työttömyysajalta. Työllistymistä edistävien toimien ajalta maksetaan lisäksi ylläpitokorvausta.

Työttömyysturvaa kehitetään siten, että se tukee aktiivivaihtoehtoja ja työurien pidentämistä. Työttömiä, irtisanottuja ja lomautettuja kannustetaan osallistumaan koulutukseen tai muihin työllistymistä tukeviin toimiin, jotta mahdollisuudet nopeaan uudelleen työllistymiseen paranevat. Irtisanottujen henkilöiden työllistymisen tukemiseksi työnhakijalle maksetaan korotettua työttömyyspäivärahaa.

Maahanmuuttajalla on oikeus työmarkkinatukeen kotoutumistukena edellyttäen, että hänellä on voimassa oleva kotoutumissuunnitelma. Kuntouttavan työtoiminnan tavoitteena on henkilön työkyvyn säilyttäminen tai palauttaminen. Kunta järjestää pitkään työttömänä olleille työmarkkinatukea ja toimeentulotukea saaville henkilöille kuntouttavaa työtoimintaa työllistymisen edistämiseksi.

Työelämän muutoksiin vastaamiseksi ammattitaitoa on pidettävä yllä ja tarvittaessa on varauduttava sen muokkaamiseksi uusiin tehtäviin sopivaksi. Työssä oleville maksettavan aikuiskoulutustuen tavoitteena on edistää työssä olevien työelämän tarpeista lähtevää osaamista ja elinikäistä oppimista, jolla samalla ennaltaehkäistään työttömyyttä.

Ikääntyvän työvoiman työssä pysymistä edistetään nostamalla lisäpäiväoikeuden ikäraja 60 vuoteen vuonna 1955 tai sen jälkeen syntyneillä.

Vuorottelukorvausta maksetaan työntekijälle, joka siirtyy vuorotteluvapaalle työnantajan palkatessa työttömän henkilön vastaavaksi ajaksi.

Toiminnan laajuus 2009—2012

	2009 toteutunut	2010 toteutunut	2011 arvio	2012 arvio
Työttömyysaste (%)	8,2	8,4	7,6	7,2
Kuntouttava työtoiminta				
Toimintaan osallistuvat henkilöt keskimäärin vuodessa	11 422	11 800	15 000	19 000
Toimintapäiviä keskimäärin vuodessa/osallistuja	110	105	110	120
Ansiopäiväraha²⁶				
Saajia keskimäärin kuukaudessa	149 600	149 200	133 500	126 200
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	35,6	36,8	35,7	34,6
— työttömyysajalta	32,3	32,1	30,5	29,6
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta yht.	3,3	4,6	5,2	4,9
Keskimääräinen päiväraha, €/pv	56,5	60,5	61,6	66,4
Peruspäiväraha²⁶				
Saajia keskimäärin kuukaudessa	27 900	39 300	30 000	24 000
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	7,1	7,8	7,2	6,8
— työttömyysajalta	6,5	6,7	6,0	5,7
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	0,6	1,1	1,2	1,1
Keskimääräinen päiväraha, €/pv	26,3	27,9	28,3	33,85
Työmarkkinatuki²⁶				
Saajia keskimäärin kuukaudessa	112 200	119 400	119 000	113 000
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	29,3	31,1	29,0	27,8
— työttömyysajalta	21,8	22,6	20,8	19,7
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	7,1	8,5	8,3	8,1
Keskimääräinen työmarkkinatuki, €/pv	26,3	27,3	28,7	34,45
Aikuiskoulutustuki				
Saajia keskimäärin kuukaudessa	2 560	3 190	3 930	3 930
Keskimäärin maksettu etuus (€/kk)	934	1 113	1 295	1 400
Vuorottelukorvaus				
Saajia keskimäärin kuukaudessa	6 700	6 600	6 600	6 600
Korvauspäiviä ansioturvassa, milj. kpl	1,8	1,7	1,7	1,7
Korvauspäiviä perusturvassa, milj. kpl	0,02	0,02	0,02	0,02
Keskimääräinen korvaus ansioturvassa (€/pv)	46,8	49,5	50,2	44,0
Keskimääräinen korvaus perusturvassa (€/pv)	18,6	18,9	19,0	18,2

31. Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 23 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) mukaisen valtion korvauksen maksamiseen kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä.

Määräraha budjetoidaan suoriteperusteisena.

²⁶Vuoden 2010 alusta työttömyysturvassa (ansiopäiväraha, peruspäiväraha ja työmarkkinatuki) hakijalle on maksettu työllistymistä edistävien palvelujen ajalta sitä työttömyysetuutta, johon hakija työttömänä ollessaan olisi oikeutettu. Vuonna 2009 maksetut koulutustuki- ja koulutuspäivärahat on yhdistetty työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksetuiksi päiviksi. Samoin aiemmat työttömien koulutusetuudet on otettu huomioon saajien määrissä ja keskimääräisissä etuuksissa.

Selvitysosa: Kunnalle maksettava korvaus on 10,09 euroa toimintapäivää ja toimintaan osallistujaa kohti. Toiminnan piirissä ovat pitkään työttömänä olleet työmarkkinatukea tai toimeentulotukea saavat henkilöt, joille kunta järjestää työllistymisen edistämiseksi kuntouttavaa työtoimintaa. Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvia arvioidaan olevan vuonna 2012 noin 19 000 henkilöä ja toimintapäiviä arvioidaan olevan keskimäärin 120 osallistujaa kohti. Valtion korvausta maksetaan jokaisesta kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvasta niiltä päiviltä, joina henkilö osallistuu kuntouttavaan työtoimintaan, kuitenkin enintään viideltä päiviltä viikossa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 3 274 000 euroa tarvearvion muutoksen johdosta.

2012 talousarvio	23 000 000
2011 talousarvio	19 726 000
2010 tilinpäätös	11 079 953
Kehykseen luettava	23 000 000

50. Valtionosuus ansiopäivärahasta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 818 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisen ansiopäivärahan rahoittamiseen siten kuin työttömyysetuuksien rahoittamisesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyyskassalain (603/1984) on säädetty valtion osuudesta
- 2) julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa (1295/2002) tarkoitettujen lakisääteisten ylläpitokorvausten rahoittamiseen työttömyysturvalain mukaisesti
- 3) työttömyyskassojen hallintokuluosuuden maksamiseen työttömyyskassalain (603/1984) mukaisesti.

Selvitysosa: Ansiopäivärahaa maksetaan sekä työttömyyden että työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Ansiopäivärahan rahoittavat Työttömyysvakuutusrahasto, työttömyyskassat ja valtio. Palkansaajien päivärahoista työttömyyskassojen osuus on pääsääntöisesti 5,5 %, kuitenkin siten, että ansioturvan korotusosat ja muutosturvalisät Työttömyysvakuutusrahasto rahoittaa kokonaan. Valtio rahoittaa peruspäivärahaa vastaavan osuuden ja rahasto loppuosan. Valtio ei osallistu lomautusajalta eikä ns. lisäpäiviltä maksettavien päivärahojen eikä myöskään lapsikorotusten rahoitukseen. Yrittäjien päivärahoista valtio rahoittaa peruspäivärahaa vastaavan osuuden ja lapsikorotukset, yrittäjäkassat rahoittavat loppuosan. Valtio rahoittaa työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavat ylläpitokorvaukset.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n ja aikuiskoulutustuesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta siten, että peruspäivärahan tasoa korotetaan 100 euroa kuussa 1.1.2012 lukien. Uudistus lisää valtion menoja siltä osin kuin etuudet ja niistä maksettava valtion osuus on sidottu peruspäivärahan määrään. Korotus lisää valtionosuutta ansiopäivärahasta 113 000 000 euroa vuonna 2012. Uudistus koskee momenteja 33.20.50,33.20.51, 33.20.52, 33.20.55 ja 33.20.56.

Määrärahan arvioitu käyttö €

Valtionosuus maksetuista päivärahoista	
— työttömyysajalta	618 435 000
— työllistymistä edeltävien palvelujen ajalta	145 065 000
Ylläpitokorvaukset	48 000 000
Valtionosuus hallintokuluihin	7 000 000
Yhteensä	818 500 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Peruspäivärahan korottaminen 100 eurolla 1.1.2012 lukien	113 000
Lisäpäiväoikeuden ikärajan nostaminen (1955 syntyneet)	-7 500
Määrärahan tarvearvion muutos	-55 100
Yhteensä	50 400

2012 talousarvio	818 500 000
2011 talousarvio	768 100 000
2010 tilinpäätös	810 766 505
Kehyksen luettava	113 114 000
Kehyksen ulkopuolinen	615 887 000

51. Valtionosuus peruspäivärahasta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 144 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisen peruspäivärahan, siihen liittyvän lapsikorotuksen ja työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavien korotusosien ja julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaisten lakisääteisten ylläpitokorvausten rahoittamiseen siten kuin työttömyysturvalaissa on säädetty valtion osuudesta.

Selvitysosa: Peruspäivärahaa maksetaan sekä työttömyyden että työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Peruspäiväraha, siihen liittyvä lapsikorotus, palvelujen ajalta maksettavat korotusosat ja muutosturvalisät rahoitetaan valtion varoista ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta. Valtio rahoittaa työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavat ylläpitokorvaukset. Työttömyysvakuutusrahasto rahoittaa työttömyysajalta maksetut korotusosat.

Työttömyysvakuutusmaksu, joka peritään työttömyyskassoihin kuulumattomilta henkilöiltä tilitetään Kansaneläkelaitokselle. Tämä alentaa määrärahan tarvetta 66 000 000 euroa.

Viitaten momentin 33.20.50 selvitysosaan peruspäivärahan määrää korotetaan 100 eurolla kuukaudessa 1.1.2012 lukien. Uudistus lisää valtionosuutta peruspäivärahasta 29 000 000 euroa vuonna 2012.

Määrärahan arvioitu käyttö €

Valtionosuus maksetuista päivärahoista	
— työttömyysajalta	166 000 000
— työllistymistä edeltävien palvelujen ajalta	34 000 000
Ylläpitokorvaukset	10 000 000
Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun osuus	-66 000 000
Yhteensä	144 000 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Peruspäivärahan korottaminen 100 eurolla 1.1.2012 lukien	29 000
Tilitettävän työttömyysvakuutusmaksutuoton muutos	-3 000
Määrärahan tarvearvion muutos	-36 400
Yhteensä	-10 400

2012 talousarvio	144 000 000
2011 talousarvio	154 400 000
2010 tilinpäätös	150 405 000
Kehykseen luettava	18 943 000
Kehyksen ulkopuolinen	86 057 000

52. Valtionosuus työmarkkinatuesta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 949 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) työttömyysturvalain (1290/2002) sekä kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) perusteella maksettavan työmarkkinatuen, siihen liittyvän lapsikorotuksen ja työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavien korotusosien maksamiseen siten kuin työttömyysturvalaissa on säädetty valtion osuudesta
- 2) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaisten lakisääteisten ylläpitokorvausten rahoittamiseen työttömyysturvalain mukaisesti
- 3) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) perusteella työnantajalle maksettavan palkkatuen perustukiosuuden maksamiseen niiden työmarkkinatukeen oikeutettujen osalta, jotka ovat vaikeasti työllistyviä tai jotka ovat työttömyyden perusteella saaneet työmarkkinatukea vähintään 130 päivältä ja täyttävät lain 7 luvun 12 a §:n edellytykset, tai jotka ovat alle 25-vuotiaita ja saaneet työmarkkinatukea työttömyyden perusteella yhdenjaksoisesti vähintään 65 päivältä
- 4) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain perusteella työmarkkinatukeen oikeutetulle myönnetyn starttirahan perustukea vastaavan osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Kunnat ja valtio rahoittavat puoliksi työttömyyden perusteella vähintään 500 päivää työmarkkinatukea saaneiden henkilöiden työttömyysaikaisen työmarkkinatuen. Tämän arvioidaan vähentävän määrärahan tarvetta 148 000 000 eurolla. Muun työmarkkinatuen valtio rahoittaa kokonaan. Lisäksi valtio huolehtii Kansaneläkelaitoksen maksuvalmiudesta työmarkkinatuen osalta (maksuvalmiussuoritus).

Palkkatuen ja starttirahan perustuen budjetoitiperuste on muutettu suoriteperusteiseksi, mikä soveltuu parhaiten toteuman mukaiseen maksatukseen.

Viitaten momentin 33.20.50 selvitysosaan työmarkkinatuen määrää korotetaan 100 eurolla kuukaudessa 1.1.2012 lukien. Uudistus lisää valtion osuutta työmarkkinatuesta 112 000 000 euroa vuonna 2012.

Määrärahan arvioitu käyttö		€
Työmarkkinatuet		
— työttömyysajalta		577 200 000
— kuntien rahoitusosuus		-170 000 000
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta		261 100 000
— ylläpitokorvaukset		57 000 000
Kotoutumistuet		
— työttömyysajalta		30 240 000
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta		75 460 000
— ylläpitokorvaukset		20 000 000
ELY-keskusten maksama palkkatuen ja starttirahan perustuki		98 000 000
Yhteensä		949 000 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Työmarkkinatuen korottaminen 100 eurolla 1.1.2012 lukien	112 000
Kuntien rahoitusosuuden muutos	-17 000
Maksuvalmiussuorituksen muutos	1 153
Määrärahan tarvearvion muutos	-58 553
Yhteensä	37 600

2012 talousarvio	949 000 000
2011 talousarvio	911 400 000
2010 tilinpäätös	807 686 800
Kehykseen luettava	67 190 000
Kehyksen ulkopuolinen	791 810 000

(53.) Valtionosuus työttömien koulutusetuuksista (arviomääräraha)

2010 tilinpäätös	188 664 147
------------------	-------------

55. Valtionosuus aikuiskoulutustuesta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 33 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaisen valtionosuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Palkansaajan aikuiskoulutustuki muodostuu peruspäivärahan suuruisesta perusosasta ja ansio-osasta. Yrittäjän aikuiskoulutustuki maksetaan perusosan suuruisena. Valtio rahoittaa peruspäivärahaa vastaavan osuuden. Jos aikuiskoulutustuki maksetaan soviteltuna, valtio rahoittaa määrän, joka vastaa perusosan suhteellista osuutta täydestä aikuiskoulutustuesta. Työttömyysvakuutusrahasto rahoittaa ansio-osan sekä Koulutusrahaston hallintokustannukset.

Viitaten momentin 33.20.50 selvitysosaan peruspäivärahan korottaminen 100 eurolla kuukaudessa vaikuttaa lisäävästi valtion osuuteen aikuiskoulutustuesta. Uudistus lisää valtionosuutta aikuiskoulutustuesta 5 000 000 euroa vuonna 2012.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Peruspäivärahan korottamisen vaikutus valtionosuuteen	5 000
Määrärahan tarvearvion muutos	3 500
Yhteensä	8 500

2012 talousarvio	33 000 000
2011 talousarvio	24 500 000
2010 tilinpäätös	21 200 000
Kehykseen luettava	25 363 000

56. Valtionosuus vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 34 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen valtion osuuden maksamiseen siten, kuin työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyysturvalaissa (1290/2002) säädetään valtionosuudesta.

Selvitysosa: Vuorottelukorvausmenot rahoitetaan samoin kuin vastaavat työttömyysetuudet. Valtionosuus kassan jäsenille maksettavista korvauksista vastaa peruspäivärahan osuutta täydestä ansiopäivärahasta. Kassaan kuulumattomien henkilöiden vuorottelukorvaukset valtio rahoittaa kokonaan.

Viitaten momentin 33.20.50 selvitysosaan peruspäivärahan korottaminen 100 eurolla kuukaudessa vaikuttaa lisäävästi valtion vuorottelukorvauksesta. Uudistus lisää valtionosuutta vuorottelukorvauksesta 5 000 000 euroa vuonna 2012.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen vuorotteluvapaalain 15 §:n muuttamisesta siten, että vuorottelukorvauksen tasoa lasketaan. Uudistus vähentää valtion menoja 6 000 000 euroa vuositasolla.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Peruspäivärahan korottamisen vaikutus valtionosuuteen	5 000
Korvaustason laskeminen	-6 000
Määrärahan tarvearvion muutos	-4 700
Yhteensä	-5 700

2012 talousarvio	34 200 000
2011 talousarvio	39 900 000
2010 tilinpäätös	35 510 804
Kehykseen luettava	35 508 000

30. Sairausvakuutus

Selvitysosa: Sairausvakuutus täydentää julkista terveydenhuoltoa korvaamalla väestölle osan avohoidon lääke- ja matkakustannuksista sekä turvaamalla väestölle mahdollisuuden hankkia terveystalvetauja yksityiseltä sektorilta kohtuullisin kustannuksin. Lisäksi turvataan riittävä toimeentulo tasaamalla lyhytaikaisesta sairaudesta sekä vanhempainvapaasta aiheutuvaa työtulojen menetystä.

Sairausvakuutuksen rahoitus on jaettu sairaanhoitovakuutukseen ja työtulovakuutukseen.

Sairaanhoitovakuutuksesta korvataan osa avohoidon lääkemenaista, matkakuluista, ylioppilaiden perusterveydenhuollon kustannuksista sekä Kansaneläkelaitoksen järjestämän kuntoutuksen kustannuksia. Sairaanhoitovakuutuksesta korvataan myös osa yksityisen terveydenhuollon lääkärin- ja hammaslääkärinpalkkioista sekä lääkärin määräämistä tutkimuksista ja hoidoista.

Työtulovakuutuksesta maksetaan sairauspäivärahaa, kuntoutusrahaa, erityishoitorahaa sekä äitiys-, isyys-, vanhempain- ja erityisäitiysrahaa. Lisäksi työtulovakuutuksesta korvataan osa työnantajien ja yrittäjien järjestämän työterveyshuollon kustannuksista sekä vanhempainloma-ajalta kertyvistä vuosilomakustannuksista.

Toiminnan laajuus 2009—2012

	2009	2010	2011	2012
	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Päivärahat				
Sairauspäivärahan saajat	326 605	318 000	319 000	319 000
Vanhempainpäivärahan saajat	157 500	160 000	152 000	166 000
Keskimääräinen sairauspäiväraha (€/pv)	50,84	52,99	54,96	57,30
Keskimääräinen vanhempainpäiväraha (€/pv)	55,06	57,45	59,65	62,09
Sairaus- ja vanhempainpäivärahan vähimmäistaso (€/pv), 1.3.2011 alkaen	22,04	22,04	22,13	22,90
Lääkkeet				
Lääkkeiden omavastuukerrat (1 000 kpl)	27 515	29 300	30 200	31 100
Sairausvakuutuksen korvaama osuus peruskorvatuista lääkkeistä (%)	42,0	42,0	42,0	42,0
Lääkkeiden lisäkorvausraja (€)	643,14	672,70	675,39	699,10
Lääkkeiden lisäkorvausta saaneet henkilöt	169 300	147 000	145 000	149 000

Sairaanhoitokorvaukset

Vuonna 2010 sairausvakuutus korvasi kustannuksista lääkärinpalkkioiden osalta 24,6 %, hammaslääkärinpalkkioista 35,8 %, tutkimuksen ja hoidon osalta 29,4 % sekä matkojen osalta 90 %.

60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 321 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) sairausvakuutuslain (1224/2004) sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaisten valtion osuuksien maksamiseen

2) maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain (859/1984) mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Kansaneläkelaitos saa käyttää Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaiseen harkinnanvaraiseen yksilökohtaiseen kuntoutukseen enintään 76 100 000 euroa ja saman lain mukaisen yksilökohtaisen kuntoutuksen kehittämishankkeisiin, sairauksien ehkäisemiseen sekä kuntoutusta, sairauksien ehkäisyä ja sairausvakuutusta koskeviin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin enintään 12 900 000 euroa.

Määrärahan mitoitus perustuu harkinnanvaraisen kuntoutuksen yksilökohtaisen kuntoutuksen osalta suoriteperusteeseen.

Selvitysosa: Sairausvakuutus on jaettu sairaanhoitovakuutukseen ja työtulovakuutukseen. Valtio rahoittaa sairaanhoitovakuutuksen menoista EU-maihin maksettavat sairaanhoitokorvaukset, ulkomailla asuvien sairaanhoidosta kunnille aiheutuvat kustannukset ja osan Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista. Muutoin sairaanhoitovakuutuksen menot rahoitetaan vakuutettujen ja valtion yhtä suurella osuudella.

Työtulovakuutus rahoitetaan työnantajien, palkansaajien, yrittäjien ja valtion osuuksilla. Valtio rahoittaa työtulovakuutuksen menoista vähimmäismääräiset sairaus- ja vanhempainpäivärahat sekä vähimmäismääräiset kuntoutusrahat. Lisäksi valtio rahoittaa 0,1 %-osuuden vanhempainpäivärahamennoista sekä osuuden yrittäjien ja maatalousyrittäjien työterveyshuollon menoista. Lisäksi valtio turvaa sairausvakuutusrahaston maksuvalmiuden.

Kansaneläkelaitoksen harkinnanvarainen kuntoutus jakaantuu yksilökohtaiseen kuntoutukseen, yksilökohtaisen kuntoutuksen kehittämishankkeisiin, sairauksien ehkäisemiseen sekä kuntoutusta, sairauksien ehkäisyä ja sairausvakuutusta koskeviin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin. 1.1.2011 lukien kuntouttava psykoterapia on muuttunut harkinnanvaraisesta lakisääteiseksi kuntoutukseksi.

Vuonna 2012 sairaanhoitovakuutuksen rahoittamiseksi sairaanhoitomaksuina kaikilta vakuutetuilta peritään 1,20 % tuloista paitsi eläke- ja etuustulojen osalta kuitenkin 1,37 %. Työtulovakuutuksen rahoittamiseksi palkansaajilta peritään sairausvakuutuksen päivärahmaksua 0,83 %, yrittäjiltä sairausvakuutuksen päivärahmaksua 0,97 % ja työnantajilta sairausvakuutusmaksua 2,13 %.

Sairaanhoitovakuutuksesta maksetaan määräaikaaisesti sekä suun terveydenhuollon kokeiluhankkeesta että ammattikorkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestämistapakokeilusta aiheutuvia korvauksia. Vaikutus määrärahan mitoitukseen on vähäinen.

Erityiskorvattavien lääkkeiden luetteloon tehtävistä muutoksista aiheutuva kustannusten lisäys on vuositasolla enintään 8 400 000 euroa.

Hallituksen esitykset huomioon ottaen sairausvakuutuksen menot ja valtionosuudet vuonna 2012 ovat arviolta seuraavat (milj. euroa)²⁷

Menot	
<i>Työtulovakuutus</i>	
Sairauspäivärahat	902
Vanhempainpäivärahat	1 145
Mata -päivärahat	6
Kuntoutusrahat	74
Työterveyshuolto	290
Toimintakulut	75
Yrittäjien lisäpäivät	6
Rahaston 8 % osuus	10
Yhteensä	2 508
<i>Sairaanhoitovakuutus</i>	
Lääkekorvaukset	1 367
Matkat	283
Sairaanhoitokorvaukset EU-maihin	29
Lääkäripalkkiot	79
Hammaslääkäripalkkiot	129
Muut sairaanhoitokorvaukset	108
Kuntoutuspalvelut	272
Toimintakulut	139
Rahaston 8 % osuus	9
Yhteensä	2 415
Menot yhteensä	4 923
Tulot	
<i>Työtulovakuutuksen tuotot</i>	
Vakuutettujen maksut	702
Työnantajamaksut	1 658
Yrittäjien lisäpäivät	6
Valtion rahoitusosuus	136
Omaisuuksien tuotot	4
Vuoden 2011 yli/alijäämä	2
Yhteensä	2 508
<i>Sairaanhoitovakuutuksen tuotot</i>	
Palkansaajien ja yrittäjien maksut	773
Etuudensaajien maksut	312
Valtion rahoitusosuus	1 185
Omaisuuksien tuotot	6
Vuoden 2011 yli-/alijäämä	135
Yhteensä	2 411
Tulot yhteensä	4 919
Valtion osuudet yhteensä	1 321
<i>Työtulovakuutus</i>	
Vanhempainrahat	1
Vähimmäispäivärahat	133
Osuus yrittäjien ja maatalousyrittäjien työterveyshuollosta	2
<i>Sairaanhoitovakuutus</i>	
Osuus sairaanhoidosta	1 097
Osuus toimintamenoista	64
Sairaanhoitokorvaukset EU-maihin	24

²⁷Luvuissa on otettu huomioon hallituksen esitykset.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Suun terveydenhuollon kokeiluhanke 1.10.2010-31.12.2013	72
Ammattikorkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestämistapakokeilu 1.8.2011-31.7.2014	220
EU-sähköinen tiedonvaihto	-170
Vähimmäispäivärahojen sitominen indeksiin 1.3.2011 lukien	100
Tarvearvion muutos	68 398
Yhteensä	68 620

2012 talousarvio	1 321 400 000
2011 talousarvio	1 252 780 000
2010 tilinpäätös	1 232 946 117
Kehykseen luettava	1 320 501 000

40. Eläkkeet

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat valtion osuuksista eläkejärjestelmien sekä osuudesta maatalousyrittäjien ja apurahansaajien tapaturmavakuutuksen ja sairauspäivärahan omavastuuajan rahoittamiseen sekä vammaisetuuksien ja eläkkeen saajan asumistuen rahoittamisesta..

Eläketurva muodostuu työeläkkeestä sekä sitä täydentävästä kansaneläkkeestä. Työeläkkeen tehtävänä on turvata kohtuullinen toimeentulo ja kansaneläkkeen tehtävänä on turvata vähimmäistoimeentulo vanhuuden, työkyvyttömyyden, työttömyyden ja perhehuoltajan kuoleman varalta. Eläkkeensaajia oli vuonna 2010 yhteensä 1 463 900²⁸, joista vanhuuseläkkeellä 1 093 300, työttömyyseläkkeellä 33 900, työkyvyttömyyseläkkeellä 267 200, osa-aikaeläkkeellä 28 800, muilla eläkkeillä 24 300 sekä perhe-eläkkeellä 286 000.

Vuosina 2008—2010 maksetut eläkkeet (milj. euroa)

	2008	2009	2010
Yksityinen sektori	10 557	11 640	12 292
Kunnalliset eläkkeet	2 899	3 182	3 368
Valtion eläkkeet	3 337	3 574	3 680
Muut julkiset yhteensä	219	241	254
<i>Työeläkkeet yhteensä</i>	<i>17 012</i>	<i>18 637</i>	<i>19 593</i>
Solita-eläkkeet	500	516	520 ²⁹
Kelan eläkkeet	2 508	2 561	2 495
<i>Lakisäätöiset eläkkeet yhteensä</i>	<i>20 020</i>	<i>21 714</i>	<i>22 608</i>
Keskimääräinen kokonaiseläke (oma eläke) euroa/kk	1 127	1 203	1 228

Työeläkkeet rahoitetaan työnantajien ja vakuutettujen vakuutusmaksuilla. Työeläkkeet ovat talousarvion ulkopuolella lukuun ottamatta valtion eläkkeitä, joiden rahoitus kuuluu valtiovarainministeriön pääluokkaan. Valtio osallistuu merimieseläkkeiden, yrittäjäeläkkeiden, maatalousyrittäjäeläkkeiden ja lapsen hoidon ja opiskelun ajalta

²⁸Henkilön on mahdollista saada samanaikaisesti usean lajin mukaista eläkettä.

²⁹Arvio

kertyvän eläkkeen rahoitukseen. Kansaneläkkeet, yleiset perhe-eläkkeet ja takuueläkkeet rahoitetaan valtion varoista.

Toiminnan laajuus 2009—2012²⁸

Eläkkeen saajia	2009	2010	2011	2012
	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Merimieseläkkeen saajia	10 500	10 600	10 700	11 000
Maatalousyrittäjäeläkkeen saajia	184 323	179 200	174 000	169 000
Yrittäjäeläkkeen saajia	191 256	201 088	209 644	218 000
Tapaturmavakuutustapahtumia, maatalousyrittäjät	5 850	4 700	4 500	4 400
Sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan päivärahatapauksia, maatalousyrittäjät ja apurahansaajat	14 100	13 100	13 300	13 000
Lapseneläkkeen saajia	21 900	21 100	20 900	20 700
Leskeneläkkeen saajia	7 200	6 900	6 700	6 700
Maahanmuuttajan erityistukea saavia keskimäärin (maksetaan 1.3.2011 lukien takuueläkkeenä)	5 208	5 380	5 380	
Kansaneläkkeen saajia	677 000	669 000	663 000	657 000
Takuueläkkeen saajia 1.3.2011 lukien	-	-	116 600	116 200

Toiminnan laajuus 2009—2012

Vakuutettujen lukumäärä	2009	2010	2011	2012
	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
MEL-vakuutettuja	8 125	7 600	7 700	7 700
MYEL-vakuutettuja	81 146	78 558	76 500	74 400
YEL-vakuutettuja	217 800	220 000	224 600	226 200
MYEL-vakuutettuja apurahansaajia	-	2 350	3 780	3 780
Tapaturmavakuutettuja maatalousyrittäjiä	100 000	97 000	95 000	93 100

Toiminnan laajuus 2009—2012

	2009	2010	2011	2012
	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Keskimääräinen merimieseläke (€kk)	1 127	1 148	1 181	1 232
Keskimääräinen maatalousyrittäjäeläke (€kk)	355	355	380	380
Keskimääräinen yrittäjäeläke (€kk)	883	910	956	1 004
Keskimääräinen tapaturmaeläke (€kk), maatalousyrittäjät	471	508	510	510
Keskimääräinen leskeneläke (€kk)	170	170	175	175
Keskimääräinen maahanmuuttajan erityistuki (€kk) maksetaan 1.3.2011 lukien takuueläkkeenä	374	374	382	-
Keskimääräinen kansaneläke (€kk)	281	281	272	272
Keskimääräinen takuueläke (€kk), 1.3.2011 lukien	-	-	113	112

Toiminnan laajuus 2009—2012, eläkkeen saajan asumistuki ja vammaisetuudet

	2009	2010	2011	2012
	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Eläkkeensaajan asumistuki, saajat	178 000	179 300	181 000	183 000
Maksetut eläkkeensaajan asumistuet, milj.	370,1	393,2	418,6	444,0
Eläkettä saavan hoitotuki, saajat	199 000	226 000	233 500	236 000
Vammaistuki, saajat	44 000	43 700	43 400	43 600
Ruokavaliokorvaukset, saajat	27 600	29 000	30 500	31 900
Maksetut vammaisetuudet, milj.	418,4	508,9	535,2	554,0

Yksityisen työnantajan työsuhteessa olevat merimiehet on vakuutettu merimiesten eläkelain (MEL) mukaisesti. Itsenäisten liikkeen- ja ammatinharjoittajien sekä osan yrityksen omistajista on vakuutettava ansiotoimintansa yrittäjän eläkelain (YEL) mukaisesti ja maanviljelijöiden, kalastajien, apurahansaajien ja poronhoitajien maatalousyrittäjän eläkelain (MYEL) mukaisesti. Valtio osallistuu näiden rahoitukseen. Valtio korvaa alle 3-vuotiaan lapsen hoidon ja opiskelun ajalta karttuvat eläkkeet.

Työtapaturmasta ja ammattitaudista suoritetaan korvauksia tapaturmavakuutuslain säädännön mukaisesti työntekijöille ja maatalousyrittäjille. Korvauksia maksetaan muun muassa sairaanhoidosta ja ansionmenetyksestä. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki koskee niitä henkilöitä, joille MYEL -vakuutus on pakollinen. Tapaturmavakuutus rahoitetaan työnantajien tapaturmavakuutusmaksuin, mutta valtio osallistuu maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen rahoitukseen.

Omaeläkkeen lisäksi eläkettä voidaan maksaa perhehuoltajan kuoltua. Yleisen perhe-eläkkeen tavoitteena on turvata vähimmäistoimeentulo perhehuoltajan kuoltua. Perhe-eläkettä maksetaan leskelle ja alaikäiselle lapselle. Leskeneläkettä yhteensovitetaan laskennallisen omaeläkkeen kanssa.

Kansaneläkkeen tavoitteena on turvata vähimmäistoimeentulo niille eläkkeensaajille, jotka eivät saa muuta eläkettä tai joiden muu eläketurva on vähäinen. Kansaneläkkeen määrä pienenee työeläketulojen kasvaessa, eikä kansaneläkettä jää maksettavaksi työeläkkeiden ylitettyä tietyn määrän. Eläkkeeseen voi kuulua myös eläkettä saavan hoitotuki, asumistuki ja lapsikorotus. Kansaneläkejärjestelmästä maksetaan myös työkyvyttömyyseläkettä, kuntoutustukea ja yksilöllistä varhaiseläkettä, jos henkilö ei saa muuta eläkettä tai eläke on pieni.

Valtio rahoittaa eläkkeensaajan asumistuet ja vammaisetuudet kokonaisuudessaan. Eläkkeensaajan asumistuen tavoitteena on korvata pienituloisten eläkeläisten asumismenoja ja vammaisettuuksien tarkoituksena on tukea vammaisten ja pitkäaikaisesti sairaiden henkilöiden itsenäistä selviytymistä ja elämänlaatua. Vammaisettuuksia ovat eläkettä saavan hoitotuki, alle 16-vuotiaan vammaistuki, 16-vuotta täyttäneen vammaistuki ja ruokavaliokorvaukset.

50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 54 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää merimieseläkelain (1290/2006) 152 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtion osuus merimieseläkemenoista on 1/3.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 3 600 000 euroa tarvearvion muutoksen johdosta.

2012 talousarvio	54 500 000
2011 talousarvio	50 900 000
2010 tilinpäätös	48 848 843
Kehykseen luettava	54 126 000

51. Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 577 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 135 §:n ja 135 a §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 2) sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) 41 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtio korvaa maatalousyrittäjien eläkkeiden aiheuttamat kustannukset siltä osin kuin vakuutusmaksut ja sijoitusten tuotto eivät niihin riitä, ryhmähenkivakuutuksen korvausmenoista valtion osuus on kuitenkin 1/3. Valtion osuuden etuusmenoista arvioidaan vuonna 2012 olevan 77 %.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 46 850 euroa tarvearvion muutoksen johdosta.

2012 talousarvio	577 000 000
2011 talousarvio	530 150 000
2010 tilinpäätös	508 331 504
Kehykseen luettava	577 010 000

52. Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 122 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yrittäjän eläkelain (1272/2006) 140 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtio korvaa yrittäjäeläkkeiden aiheuttamat kustannukset siltä osin kuin vakuutusmaksurahasto ei niihin riitä.

Yrittäjien maksuprosentin on vuonna 2012 oletettu olevan 22,5 % alle 53-vuotiaiden osalta ja 23,9 % 53-vuotiaiden ja sitä vanhempien osalta, jolloin vakuutusmaksutulo olisi 915 600 000 euroa. Kokonaiseläkemenoksi arvioidaan 947 400 000 euroa. Valtion osuuteen vaikuttavat lisäksi YEL 10 §:n 2 momentissa tarkoitetut avoimet maksut, joiden määräksi on arvioitu 90 200 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 100 000 euroa tarvearvion muutoksen johdosta.

2012 talousarvio	122 000 000
2011 talousarvio	121 900 000
2010 tilinpäätös	105 300 000
Kehykseen luettava	130 616 000

53. *Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä (arviomääräraha)*

Momentille myönnetään 1 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) 8 §:n mukaiseen valtion korvaukseen.

Selvitysosa: Alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta myönnetyn eläkkeen aiheuttamat kustannukset korvataan kokonaan valtion varoista.

Valtion korvaus maksetaan vuoden viiveellä. Talousarvioon varattava määräraha koskee vuoteen 2011 kohdistuvia korvauksia.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 390 000 euroa tarvearvion muutoksen johdosta.

2012 talousarvio	1 300 000
2011 talousarvio	910 000
2010 tilinpäätös	963 332
Kehykseen luettava	1 700 000

54. *Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista (arviomääräraha)*

Momentille myönnetään 15 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 15 §:n ja 16 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen

2) sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain (118/1991) 10 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtion välitön osuus kokonaiskustannuksista on 29,5 % ja maatalousyrittäjien osuus on 33,5 %. Perusturvaosuus rahoitetaan Kansaneläkelaitoksen ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kautta. Kansaneläkelaitoksen osuus on kokonaiskustannuksista 27,6 % ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen 9,4 %.

Sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille aiheutuvat kustannukset maksetaan kokonaan valtion varoista. Momentilta maksetaan myös apurahansaajille maksettavat tapaturmavakuutuksen mukaiset korvaukset ja sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta aiheutuvat kustannukset.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 200 000 euroa tarvearvion muutoksen johdosta.

2012 talousarvio	15 700 000
2011 talousarvio	15 500 000
2010 tilinpäätös	14 459 800
Kehykseen luettava	15 517 000

(57.) *Maahanmuuttajan erityistuki* (arviomääräraha)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta. Maahanmuuttajien erityistuen määräraha on siirretty 1.3.2011 lukien maksettavaksi takuueläkkeenä momentilta 33.40.60 Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista.

2011 talousarvio	4 343 000
2010 tilinpäätös	24 410 000

60. *Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 670 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kansaneläkelain (568/2007) 101—103 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 2) vammaisetuksista annetun lain (570/2007) 53 §:n mukaisten etuuksien maksamiseen
- 3) eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 57 §:n mukaisten etuuksien maksamiseen
- 4) maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 16 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 5) eräiden pitkäaikaisesti työttömien henkilöiden eläketuesta annetun lain (39/2005) mukaisten vuosien 2005—2009 etuuksien maksatuksen oikaisuun
- 6) takuueläkelain (703/2010) 36 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 7) maahanmuuttajien erityistuesta annetun lain (1192/2002) mukaisten etuuksien maksatuksen oikaisuun.

Selvitysosa: Valtio rahoittaa kansaneläkkeet, takuueläkkeet, perhe-eläkkeet, eläkkeensaajan asumistuet ja vammaisetuudet kokonaisuudessaan. Lisäksi valtio turvaa kansaneläkerahaston maksuvalmiuden.

Kun hallituksen esitykset on otettu huomioon kansaneläkevakuutuksen - valtion osuudet, muut menot ja tulot vuonna 2012 ovat arviolta seuraavat (milj. euroa)

Menot	
Kansaneläkemenot	2 433
Takuueläke	158
Vammaisetuudet	554
Eläkkeensaajan asumistuki	443
Toimintamenot	85
Siirrot eläkevakuutusrahastoon	31
Yhteensä	3 704

Tulot	
Omaisuu den tuotot	5
Vakuutusmaksut	1
Valtion osuudet etuuksista	3 588
Valtion osuus toimintakuluista	79
Rahoitusomaisuuden vähimmäismäärän turvaaminen (valtio)	3
Yhteensä	3 676

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

EU-sähköinen tiedonvaihto	-200
Takuueläke 1.3.2011 lukien	26 400
Siirto momentilta 33.40.57 maahanmuuttajien erityistuki 1.3.2011 lukien	4 343
Määrärahan tarvearvion muutos	103 007
Yhteensä	133 550

Momentin nimike on muutettu.

2012 talousarvio	3 670 000 000
2011 I lisätalousarvio	—
2011 talousarvio	3 536 450 000
2010 tilinpäätös	3 326 867 781
Kehykseen luettava	475 416 000
Kehyksen ulkopuolinen	3 175 384 000

50. Veteraanien tukeminen

Selvitysosa: Luvun menot muodostuvat lähinnä sotainvalideille, sotilasinvalideille ja heidän puolisoilleen sekä rintamaveteraaneille maksettavista etuuksista ja kuntoutuksesta. Lisäksi sairaskodeissa toteutettavaan kuntoutukseen ja laitoshuoltoon käytetään myös Raha-automaattiyhdistyksestä tuloutettuja tuottovaroja.

Määrärahaa saa käyttää myös kuntoutushoitokustannusten ja sairaanhoitokulujen asi-
antuntijapalkkioiden maksamiseen.

Sotilasvammakorvausten tavoitteena on korvata sodassa tai asepalveluksessa saatujen vammojen ja sairauksien aiheuttama haitta sekä turvata mahdollisuus itsenäiseen selviytymiseen. Tavoitteena on myös turvata toimeentulo niille sotainvalideille, jotka eivät muutoin saa riittävää toimeentuloa. Kuntoutustoiminnan tavoitteena on tukea itsenäistä selviytymistä ja siten lisätä sotainvalidien ja heidän puolisoiden mahdollisuuksia asua kotona mahdollisimman pitkään.

Eräitä sotainvalideja ja rintamaveteraaneja koskevia laajuustietoja

	2009 toteutunut	2010 toteutunut	2011 arvio	2012 arvio
Sotainvalidien määrä vuoden lopussa	8 733	7 425	6 364	5 284
Sotilasinvalidien määrä vuoden lopussa	2 844	2 755	2 479	2 345
Rintamaveteraanien määrä	51 453	44 360	39 183	33 554
Sotainvalidien omaisten määrä (= huoltoeläkkeensaajat)	10 335	9 918	8 181	7 267
Rintama-avustusta saavien määrä	221	197	180	160
Eräissä sotiin liittyvissä tehtävissä palvelleiden määrä	7 041	6 500	6 300	6 000
Kuntoutukseen oikeutettujen puolisoiden ja leskien määrä	6 800	6 300	5 700	6 000
Sotainvalidien puolisoiden kuntoutustoiminta — annettujen maksusitoumuspäätösten määrä	1 025	1 785	1 600	1 600

30. Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 650 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sotasiirtolaisten yhteiskunnallisesta huollosta annetun lain (423/1940) 6 §:n nojalla kunnille suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveydenhuollon laitoksiin sijoitettujen sotasiirtolaisten määrän arvioidaan vuonna 2012 olevan 44. Määräraha jakautuu sekä korvausennakoiden että loppuerien maksamiseen.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vähennyksenä 100 000 euroa tarvearvion muutoksen johdosta.

2012 talousarvio	1 650 000
2011 talousarvio	1 750 000
2010 tilinpäätös	1 549 443
Kehykseen luettava	1 650 000

50. Rintamalisät (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 44 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) rintamasotilaseläkelain (119/1977) mukaisen rintamalisän maksamiseen
- 2) ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain (988/1988) mukaisen rintamalisän maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vähennyksenä 5 800 000 euroa tarvearvion muutoksen johdosta.

2012 talousarvio	44 000 000
2011 talousarvio	49 800 000
2010 tilinpäätös	55 728 272
Kehykseen luettava	44 337 000

51. Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 163 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sotilasvammalain (404/1948) ja muiden siihen liittyvien lakien nojalla suoritettavien korvausten maksamiseen
- 2) sotainvalidien laitoshoitoon sekä sotainvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten käyttökustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen
- 3) kuntoutushoitokustannusten ja sairaanhoitokulujen asiantuntijapalkkioiden maksamiseen
- 4) kunnallisten avopalvelujen kustannusten korvaamiseen Ruotsissa asuville vähintään 20 prosentin sotainvalideille myös muiden kuin ateriapalvelujen osalta.

Selvitysosa: Pääosa sotilasvammakorvauksista muodostuu elinkoroista ja täydennyskoroista, sotainvalidien leskille ja lapsille maksettavista huoltoeläkkeistä sekä sairaanhoito- ja kuntoutuskustannuksista.

Elinkoron ja huoltoeläkkeiden saajia arvioidaan vuoden 2012 lopussa olevan noin 14 900, joista elinkoron saajia on 5 280.

Kilpailutuksella sekä laadunkehittämis- ja auditointitoimin pyritään hillitsemään laitosten hoitopäivä- ja hoitokäyntikertahintojen nousua sekä huolehtimaan kuntoutus- ja laitoshuoltopalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista.

Ruotsissa asuvat sotainvalidit ovat tasa-arvoisessa asemassa Suomessa asuvien sotainvalidien kanssa, myös muiden kuin ateriapalvelujen osalta.

Valtiokonttorin kustantamia ateriapalveluja Ruotsissa käytti 71 henkilöä vuonna 2010.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vähennyksenä 27 533 000 euroa tarvearvion muutoksen johdosta.

2012 talousarvio	163 000 000
2011 talousarvio	190 553 000
2010 tilinpäätös	192 029 013
Kehykseen luettava	173 621 000

52. Valtion korvaus sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 65 207 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) arpajaislain (1047/2001) 22 §:n 2 momentin ja sotilasvammalain (404/1948) 6 d §:n nojalla sotainvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten käyttökustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen
- 2) neuvontapalvelutoimintaan suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen
- 3) 25 prosentin sotainvalideille muissa yksityisissä hoitolaitoksissa järjestetystä laitoshoidosta suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

Selvitysosa: Sotainvalidien laitosten perustamiskustannukset sekä niistä vuonna 2012 aiheutuvat lainojen lyhennykset ja korot rahoitetaan ylläpitäjäyhteisöjen pää-

sääntöisesti 10 prosentin omavastuuta lukuun ottamatta Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta myönnettävillä avustuksilla.

Sotainvalidien laitosten hoitopaikkoja arvioidaan olevan vuonna 2012 yhteensä 1 723 ja sotainvalidien ja heidän aviopuolisoiden kesken jaettuja hoitopäiviä yhteensä 346 397. Kilpailutuksella sekä laadunkehittämis- ja auditointitoimin hillitään laitosten hoitopäivä- ja hoitokäyntikertahintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutus- ja laitoshuoltopalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista. Korvaus käyttökustannuksiin suoritetaan hoitopäivä- ja hoitokäyntikertahinnoista tehtävän sopimuksen perusteella. Korvausta käytetään myös sotainvalidien neuvontapalvelutoimintaan.

Toiminnan laajuus 2009—2012

	2009 toteutunut	2010 toteutunut	2011 arvio	2012 arvio
Sotainvalidien laitosten, hoitopaikkojen ja -päivien lukumäärä				
— hoitopaikkoja	1 723	1 723	1 723	1 723
— laitoshoitopäiviä	250 746	235 363	227 330	218 237
— intervallihoitopäiviä	50 596	50 658	50 381	50 100
— laituskuntoutuspäiviä	71 583	61 859	58 440	53 885

2012 talousarvio	65 207 000
2011 talousarvio	65 207 000
2010 tilinpäätös	65 207 000
Siirtyvät erät	8 327
Kehyksen ulkopuolinen	65 207 000

53. Valtionapu sotainvalidien puolisojen kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) sotainvalidien puolisojen ja vaikeavammaista sotainvalidia hoitaneiden leskien sekä soteleskien kuntoutustoimintamenojen maksamiseen valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan

2) kuntoutuskustannuksiin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Kuntoutettavien määrän arvioidaan vuonna 2012 olevan 1 540, josta soteleskien osuus on 40. Kuntoutusjakson pituus on kaksi viikkoa kuntoutettavaa kohden.

Kilpailutuksella sekä laadunkehittämis- ja auditointitoimin hillitään kuntoutus- ja hoitolaitosten hoitopäivähintojen kustannusten nousua sekä huolehditaan kuntoutuspalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista.

2012 talousarvio	3 100 000
2011 talousarvio	3 100 000
2010 tilinpäätös	3 100 000
Siirtyvät erät	473 409
Kehykseen luettava	3 100 000

54. *Rintama-avustus eräille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 80 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan rintama-avustuksen maksamiseen eräille vaikeissa olosuhteissa Virossa ja muualla entisen Neuvostoliiton alueella eläville, Suomen puolustusvoimissa vuosien 1939—1945 sotiin osallistuneille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille.

2) rintama-avustuksen myöntämiseen myös Suomessa pysyvästi asuville vapaaehtoisille rintamasotilaille.

Selvitysosa: Tavoitteena on tukea vaatimattomissa taloudellisissa oloissa elävien veteraanien toimeentuloa.

Toiminnan laajuus 2009—2012

	2009	2010	2011	2012
	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Avustusta saavien lukumäärä	221	197	180	155
Avustus euroa/henkilö	455	540	540	540

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vähennyksenä 14 000 euroa tarvearvi-
on muutoksen johdosta.

2012 talousarvio	80 000
2011 talousarvio	94 000
2010 tilinpäätös	100 000
Siirtyvät erät	32 424
Kehykseen luettava	80 000

55. *Eräät kuntoutustoiminnan menot* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) arpajaislain (1047/2001) 22 §:n 2 momentin ja eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta annetun lain (1039/1997) nojalla kuntoutukselta aiheutuvien menojen maksamiseen

2) kuntoutuskustannuksiin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Kuntoutusta järjestetään laitos- ja avokuntoutuksena pääsääntöisesti samoissa kuntoutus- ja hoitolaitoksissa kuin veteraanikuntoutustakin. Kuntoutuksen laatu ja kustannukset ovat samaa tasoa veteraanikuntoutuksen kanssa. Kuntoutettavien määrän arvioidaan olevan 1 700 henkilöä vuonna 2012. Kilpailutuksella sekä laadunkehittämisen- ja auditointitoiminnalla hillitään laitosten hoito- ja hoitokäyntikertahintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutus- ja laitoshuoltopalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista.

2012 talousarvio	3 500 000
2011 talousarvio	3 500 000
2010 tilinpäätös	3 500 000
Siirtyvät erät	437 758
Kehyksen ulkopuolinen	3 500 000

56. Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 26 588 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) arpajaislain (1047/2001) 22 §:n 2 momentin ja rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) nojalla rintamaveteraanien kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) rintamaveteraanikuntoutuksen tutkimus- ja matkakulumenojen maksamiseen
- 3) kuntoutushoitokustannusten asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Raha-automaattiyhdistyksen tuottoihin perustuva määräraha vähentää vastaavasti määrärahan tarvetta momentilta 33.50.57.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon veteraaneille kotiin vietävät kunnalliset avopalvelut 2 300 000 euroa.

2012 talousarvio	26 588 000
2011 talousarvio	30 588 000
2010 tilinpäätös	34 088 000
Siirtyvät erät	205 217
Kehyksen ulkopuolinen	26 588 000

57. Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 8 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) nojalla rintamaveteraanien kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) rintamaveteraanikuntoutuksen tutkimus- ja kehittämismenojen maksamiseen
- 3) kuntoutushoitokustannusten asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 24 288 000 euroa, joka rahoitetaan Raha-automaattiyhdistyksen tuottovaroista momentilta 33.50.56.

Kilpailutuksella sekä laadunkehittämis- ja auditointitoimin hillitään kuntoutus- ja hoitolaitosten hoitopäivähintojen kustannusten nousua sekä huolehditaan kuntoutuspalvelujen laadusta.

Kuntoutettavien määrän arvioidaan vuonna 2012 olevan 19 725.

2012 talousarvio	8 000
2011 talousarvio	2 008 000
2010 tilinpäätös	8 000
Kehykseen luettava	8 000

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat pääosin perustoimeentulotuen valtionosuudesta, valtionkorvauksesta terveydenhuoltolain mukaisiin lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin ja valtion rahoituksesta yliopistotasaisen terveyden tutkimukseen, valtionavustuksesta kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin sekä valtionkorvauksesta rikosasioiden sovitteluun.

Vuoden 2010 alusta lukien sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudet ovat sisällyneet valtiovarainministeriön pääluokassa kuntien peruspalvelujen valtionosuusmomentille 28.90.30.

Keskeiset uudistukset

Eduskunta on hyväksynyt esityksen laiksi perhehoitajalain ja omaishoidon tuesta annetun lain muuttamisesta. Perhehoitolainsäädäntöä uudistetaan tavoitteena sijaishuollon painopisteen siirtäminen perhehoitoon. Lain muutokset tulevat voimaan 1.1.2012.

Vaikuttavuustavoitteet

Ehkäisevän toiminnan tavoitteena on terveyttä, sosiaalista turvallisuutta, elämänhallintaa ja itsenäistä selviytymistä tukevien olosuhteiden ja ympäristön luominen, ihmisten työ- ja toimintakyvyn edistäminen, elämänlaadun parantaminen, syrjäytymisen ehkäisy, väestöryhmien välisten terveyserojen vähentäminen sekä ympäristöterveydenhuollon toimintaedellytysten parantaminen. Tavoitteisiin pyritään johtamista ja rakenteita kehittämällä sekä tuottamalla ja levittämällä työvälineitä ja hyvän toiminnan malleja kuntien käyttöön. Laaditaan hyvinvointipoliittisia ohjelmia ja hyödynnetään sosiaalisten ja terveydellisten vaikutusten arviointia sekä jatketaan ympäristöterveydenhuollon alueellisen yhteistoiminnan edistämistä ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta annetun lain (410/2009) edellyttämälle tasolle.

Sosiaali- ja terveystalvelujen tavoitteena on julkisen vallan järjestämisvastuulla olevien, pääosin verovaroin kustannettavien sosiaali- ja terveystalvelujen toimivuuden, saatavuuden ja kattavuuden sekä perustoimeentulon turvaaminen koko maassa.

Sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt seuraavat kehittämis- ja lainsäädäntöhankkeet, jotka tukevat osaltaan kuntia tuottamaan asetettujen tavoitteiden mukaiset sosiaali- ja terveydenhuollon ehkäisevän toiminnan toimenpiteet ja sosiaali- ja terveystalvelut asukkailleen:

— Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma, Kaste, jossa määritellään keskeisimmät sosiaali- ja terveystalveluoliittiset tavoitteet, kehittämistoiminnan painopisteet sekä niiden toteuttamista tukevat keskeiset uudistus- ja lainsäädäntöhankkeet sekä ohjeet ja suositukset.

— Terveystalvelu 2015 -kansanterveysohjelma linjaa kansallista terveystalveluoliittikkaa pitkällä tähtäimellä.

- Sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelujen kehittäminen terveydenhuoltolain ja uudistetun sosiaalihuollon lainsäädännön pohjalta.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen potilas- ja asiakastietojen sähköinen tietojärjestelmähanke, joka tukee palveluiden laadukasta ja kustannustehokasta tuottamista sekä kansalaisen toimintamahdollisuuksia.
- Sosiaalihuollon lainsäädännön uudistaminen tehtyjen ehdotusten pohjalta.
- Terveydenhuoltolain toimeenpano jatkuu ja toteutetaan arviointi.
- Alkoholiohjelman jatkaminen.

Järjestelmäkuvaukset

Toimeentulotuki muodostuu perustoimeentulotuesta, täydentävästä toimeentulotuesta, ehkäisevästä toimeentulotuesta sekä kuntouttavan työtoiminnan toimintarahasta ja matkakorvauksista. Perustoimeentulotuki sisältää perusosan ja muut perusmenot, joihin kuuluu asumistukilain 6 §:ssä tarkoitetut asumismenot, taloussähköstä aiheutuvat menot, kotivakuutusmaksu sekä vähäistä suuremmat terveydenhuoltomenot. Perustoimeentulotukeen momentilta 33.60.35 maksettava valtionosuus määräytyy kustannusperusteisesti ja on määrältään 50 prosenttia nettokustannuksista. Muun toimeentulotuen valtionosuus sisältyy momentilta 28.90.30 maksettavaan laskennallisesti määrättyyn kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen.

Terveydenhuollon toimintayksiköille maksetaan terveydenhuoltolain perusteella valtion korvausta niihin kustannuksiin, jotka aiheutuvat yliopistotasoisesta terveyden tutkimuksesta (33.60.32) ja lääkärin- ja hammaslääkärin koulutuksesta (33.60.33). Terveyden tutkimuksen rahoitus perustuu sosiaali- ja terveysministeriön määrittelemien tutkimustoiminnan painoalueiden ja tavoitteiden toteutumiseen, tutkimuksen laatuun, määrään ja tuloksellisuuteen. Koulutustoiminnan korvaus perustuu yliopistosairaaloiden osalta tutkintojen ja aloittaneiden uusien opiskelijoiden lukumääriin ja tutkinnolle määrättyyn korvaukseen ja muiden terveydenhuollon toimintayksiköiden osalta kuukausikorvaukseen. Lääkäri- ja hammaslääkärikoulutukseen suoritettavan korvauksen suuruudesta säädetään vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Terveyden tutkimuksen painoalueet ja tavoitteet vahvistetaan nelivuotiskausittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Valtionavustuksella kuntien ja kuntayhtymien sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin (33.60.31) tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämisohjelman toimeenpanoa sekä edistetään kunta- ja palvelurakennehankkeen toteuttamista.

Kuntien järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon eräitä laajuustietoja

	2009	2010	2011	2012
	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Kunnallinen toimeentuloturva				
Toimeentulotuki, kotitalouksia vuoden aikana	239 000	244 000	243 000	240 000
Perustoimeentulotuki, kotitalouksia vuoden aikana ³⁰	224 000	227 000	224 000	215 000
Täydentävä toimeentulotuki, kotitalouksia vuoden aikana	92 000	91 000	90 000	88 000
Toimeentulotuki, saajia vuoden aikana	378 000	384 000	381 000	364 000
Perustoimeentulotuki, saajia vuoden aikana ³⁰	353 000	357 000	355 000	340 000
Täydentävä toimeentulotuki, saajia vuoden aikana	168 000	166 000	165 000	160 000
Ehkäisevä toimeentulotuki, kotitalouksia vuoden aikana	21 000	23 000	22 000	20 000

³⁰Menojen rahoitus momentilta 33.60.35.

Sosiaalipalvelut				
Lasten päivähoido, lasten määrä 31.12.	200 700	208 000	209 000	209 000
Lasten kotihoidon tuki, saajia 31.12. (perheitä)	65 800	65 900	66 000	66 000
Lasten yksityisen hoidon tuki, saajia 31.12. (perheitä)	13 300	13 600	13 800	13 800
Kodinhoitoapu, kotitalouksia vuoden aikana	128 500	130 000	132 000	134 000
Tukipalvelut, 65 vuotta täyttäneitä saajia vuoden aikana	116 000	117 500	118 000	119 000
Vanhainkodit, asukkaiden määrä 31.12. ³¹	17 100	16 200	15 000	14 000
Omaishoidontuki, saajia vuoden aikana	35 000	36 000	37 000	38 000
Vanhusten palveluasuminen, asukkaiden määrä 31.12.	32 500	34 000	35 000	37 000
Vammaisten palveluasuminen, asiakkaita keskimäärin ³²	10 800	11 500	12 000	12 500
Kehitysvammaisten laitoshuolto, asukkaiden määrä 31.12. ³³	2 200	2 100	1 900	1 700
Vaikeavammaisten kuljetuspalvelut, saajia vuoden aikana	91 400	94 000	96 000	98 000
Kansanterveysyö				
Hoitopäivät (milj.)	6,8	6,7	6,6	6,6
Avohoitokäynnit (milj.)				
— Lääkärin luona	8,2	8,3	8,3	8,3
— Muun ammattihenkilön luona	17,9	18,0	18,3	18,3
— Hammashuollon käynnit	5,0	5,0	5,0	5,0
— Kotisairaanhoidon käynnit	4,3	4,3	4,4	4,5
Somaattinen erikoissairaanhoito				
Hoitopäiviä (milj.)	3,30	3,25	3,20	3,30
Päättyneet hoitokäynnit (milj.)	0,92	0,91	0,90	0,92
Keskimääräinen hoitoaika (päiviä)	3,65	3,63	3,62	3,61
Avohoitokäynnit (milj.)	6,10	5,98	6,00	6,10
Psykiatrinen erikoissairaanhoito				
Hoitopäiviä (milj.)	1,39	1,39	1,39	1,30
Päättyneet hoitokäynnit	0,046	0,046	0,046	0,044
Keskimääräinen hoitoaika (päiviä)	30,44	30,44	30,44	32,00
Avohoitokäynnit (milj.)	1,55	1,57	1,60	1,55

Lääkäri- ja hammaslääkärikoulutus ja terveystieteellinen tutkimustoiminta

	2009	2010	2011	2012
	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Julkaisupisteiden määrä (3 v. keskiarvo)	8 478,0	8 842,9	9 163,4	..
Julkaisupisteiden hinta, euroa	4 718	4 523	4 365	-
Lääkäri- ja hammaslääkäritutkinnot ja uudet opiskelijat (3 v. keskiarvo)	1 085,6	1 052,7	1 090,9	1 129,5
Tutkintokorvaus, euroa	64 700	64 500	64 700	64 800
Koulutuksen kuukausikorvaus, euroa	1 390	1 370	1 380	1 380

Mielentilatutkimustoiminta

	2009	2010	2011	2012
	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Mielentilatutkimusten lukumäärät yhteensä	120	123	150	150
— valtion yksiköt	65	95	85	85
— kunnalliset sairaalat	55	28	65	65
Menot (1 000 euroa)	3 069	2 003	4 915	4 970
Euroa/tutkimus (laskennallinen keskimäärin)	25 572	16 300	32 700	33 100

³¹Mukana myös alle 65-vuotiaat asiakkaat.

³²Lukuun on laskettu mukaan vammaisten ryhmämuotoiset asumispalvelut sekä vammaisten palvelu- ja tukiasunnot.

³³Vuodesta 2006 lähtien on kerätty tieto "Vammaisten laitokset" eli mukana on jonkin verran muitakin vammaisia kuin kehitysvammaisia.

30. Valtion korvaus terveydenhuollon valtakunnallisen valmiuden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sosiaali- ja terveysministeriön nimeämän ja valtuuttaman valtakunnallisen toimijan valtakunnallisen valmiuden ylläpidosta ja koulutuksesta aiheutuvien kustannusten maksamiseen sekä valtakunnalliselle toimijalle, järjestöille, säätiöille tai yhdistyksille vakavien onnettomuustilanteiden hoitamisesta aiheutuvien ylimääräisten kustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Suuremmissa onnettomuus- ja erityistilanteissa yksittäisen kunnan tai alueen voimavarat ja osaaminen eivät riitä tilanteen hallintaan eikä johtamiseen. Viime vuosina vakavissa onnettomuuksissa ja tapahtumissa Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri ja Vantaan kaupungin sosiaali- ja kriisipäivystys ovat osallistuneet merkittävillä resursseilla toimintaan, jotka ylittävät niiden omien toiminta-alueiden rajat. Määräraha on tarkoitettu korvata erityisesti sellaisia kustannuksia, joita ei ole otettu toimijoiden perusrahoituksen mitoituksessa huomioon.

2012 talousarvio	200 000
2011 talousarvio	200 000
Kehykseen luettava	200 000

31. Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin ja eräisiin muihin menoihin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 17 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) eräiden sosiaali- ja terveydenhuollon lakien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annetun lain (733/1992) ja sen nojalla annettujen asetusten mukaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon perustamis- ja kehittämishankkeisiin suoritettavan valtionavustuksen maksamiseen
- 2) pitkäaikaisasunnottomien tukipalvelujen järjestämiseen
- 3) kehittämishankkeiden valvontaan ja tarkastukseen
- 4) sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämisohjelman toimeenpanoon.

Selvitysosa: Valtionavustuksella tuettavien hankkeiden painoalueet määritellään sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisessa kehittämisohjelmassa (Kaste II).

2012 talousarvio	17 500 000
2011 talousarvio	22 000 000
2010 tilinpäätös	27 900 000
Siirtyvät erät	55 835 434
Kehykseen luettava	22 000 000

32. *Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)*

Momentille myönnetään 40 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää terveydenhuoltolain (1326/2010) 59—60 §:n mukaisen tutkimustoiminnan valtion rahoituksen maksamiseen.

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitettu käyttää yliopistotasoisien terveyden tutkimuksen rahoitukseen. Sosiaali- ja terveysministeriö määrittelee tutkimuksen painoalueet ja tavoitteet nelivuotiskausittain ja myöntää tutkimusrahoitusta erityisvastuualueiden tutkimustoimikunnille, jotka päättävät tutkimusrahoituksen osoittamisesta tutkimushankkeille erityisvastuualueellaan hakemusten perusteella.

Momentin nimike on muutettu.

2012 talousarvio	40 000 000
2011 talousarvio	40 000 000
2010 tilinpäätös	39 997 352
Kehykseen luettava	40 000 000

33. *Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)*

Momentille myönnetään 109 170 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) terveydenhuoltolain (1326/2010) 61 ja 63 §:n mukaisen valtion korvauksen maksamiseen lääkäri- ja hammaslääkärikoulutukseen
- 2) enintään 100 000 euron lisäkorvauksen maksamiseen Pohjois-Savon sairaanhoitopiirille hammaslääkärin peruskoulutuksesta aiheutuviin menoihin.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitettu käyttää 73 200 000 euroa lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen korvausten maksamiseen yliopistollista sairaalaa ylläpitäville kuntayhtymille, 35 870 000 euroa muille terveydenhuollon toimintayksiköille ja 100 000 euroa Pohjois-Savon sairaanhoitopiirille.

2012 talousarvio	109 170 000
2011 talousarvio	109 170 000
2010 tilinpäätös	101 187 577
Kehykseen luettava	109 170 000

34. *Valtion korvaus terveydenhuollon toimintayksiköille oikeuspsykiatrisista tutkimuksista sekä potilassiirroista aiheutuviin kustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 10 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) mielenterveyslain (1116/1990) 32 §:n mukaisten valtion korvausten maksamiseen
- 2) mielenterveyslain 22 t §:n mukaisten hoitoseuraamukseen tuomittujen henkilöiden tahdosta riippumattoman hoidon edellytysten selvittämisen kustannusten korvaamiseen
- 3) lapsen seksuaalisen hyväksikäytön selvittämisen järjestämisestä annetun lain (1009/2008) mukaisten valtion korvausten maksamiseen
- 4) kohdissa 1—3 tarkoitettuihin korvauksiin sisältyvien kulutusmenojen maksamiseen
- 5) Suomen ja Ruotsin välillä solmitun sopimuksen mukaisista potilassiirroista kunnille ja kuntayhtymille sekä Ruotsin valtiolle aiheutuviin kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen
- 6) pohjoismaisen sosiaalipalvelusopimuksen mukaisten potilassiirtojen tukemiseen kertaluonteisena 25 000 euroa siirrettyä potilasta kohden maksettavana korvauksena kunnille ja kuntayhtymille.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on mielentilatutkimuksista aiheutuviin kustannuksiin maksettavina korvauksina ja hoitoseuraamukseen tuomittujen tahdosta riippumattoman hoidon edellytysten selvittämisen kustannuksina otettu huomioon 4 970 000 euroa, lasten ja nuorten oikeuspsykiatrisista tutkimuksista maksettavina korvauksina 4 900 000 euroa ja potilassiirroista aiheutuvien kustannusten korvauksina 130 000 euroa, josta 55 000 euroa on kertaluonteisia korvauksia potilassiirtojen tukemiseksi.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 430 000 euroa tarvearvion muutoksen johdosta.

2012 talousarvio	10 000 000
2011 talousarvio	9 570 000
2010 tilinpäätös	7 312 757
Kehykseen luettava	10 000 000

35. *Valtionosuus kunnille perustoimeentulotuen kustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 359 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaisen valtionosuuden maksamiseen perustoimeentulotuen kustannuksiin.

Selvitysosa: Perustoimeentulotukea saavia kotitalouksia arvioidaan vuonna 2012 olevan noin 240 000.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta niin että toimeentulotuen perusosaa korotetaan 6 prosentilla. Lisäksi yksinhuoltajien toimeentulotukea korotetaan. Määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 44 000 000 euroa lainmuutoksen johdosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Toimeentulotuen perusosan korottaminen 6 %:lla	39 000
Yksinhuoltajien toimeentulotuen korotus	5 000
Asumistuen uudistus	-2 000
Perusturvan korotus	-22 500
Tarvearvion muutos	-2 300
Yhteensä	19 500

2012 talousarvio	359 500 000
2011 talousarvio	342 300 000
2010 tilinpäätös	279 598 274
Kehyksen ulkopuolinen	340 000 000

36. Valtionavustus saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen turvaamiseksi (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 600 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen maksamiseksi saamelaiskäräjien kautta saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä tarkoitetuille saamelaisten kotiseutalueen kunnille saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen turvaamiseksi.

Selvitysosa: Toiminnan tavoitteena on turvata saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen saatavuus.

2012 talousarvio	600 000
2011 talousarvio	600 000
2010 tilinpäätös	600 000
Kehyksen luettava	600 000

37. Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon korjaushankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 10 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vuonna 2010 tehtyjen valtionavustuksen myöntämispäätösten maksamiseksi.

Selvitysosa: Valtion vuoden 2010 talousarviossa on momentille yhteensä 10 000 000 euron valtuus myöntämispäätöksiin päiväkotien, vanhainkotien ja terveyskeskusten homekorjaushankkeisiin. Valtionapuviranomaisena ovat toimineet aluehallintovirastot. Valtionavustuksen myöntämisessä noudatetaan soveltuvin osin sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (733/1992) 20—30 §:ien mukaista menettelyä.

2012 talousarvio	10 000 000
2011 talousarvio	—
2010 tilinpäätös	—
Kehykseen luettava	10 000 000

40. Valtion rahoitus lääkäri- ja lääkäintähelikopteritoiminnan menoihin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 26 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lääkäri- ja lääkäintähelikopteritoiminnan hallinnointiyksikön HEMS Hallinnointi Oy:n hallinnointi- ja lentotoiminnan menojen maksamiseen. HEMS Hallinnointi Oy:n lääkäri- ja lääkäintähelikopteritoiminnan hallinnointi- ja lentotoiminnan kustannukset voivat sisältää kustannuksia, jotka aiheutuvat lentotoiminnan hankinnasta ja hankintasopimuksen voimassaoloajan kestävästä lentotoiminnan valvonnasta, helikopterin ohjaamomiehistöstä mukaan luettuna lentoavustaja, helikopteritoiminnan tukikohdista ja niiden ylläpidosta mukaan luettuna lentotoimintaan kiinteästi liittyvät maayksiköt, sekä muista helikopteritoiminnan edellyttämistä asioista, jotka eivät kuulu yliopistollisten sairaanhoitopiirien vastuulle.

Selvitysosa: Lääkäri- ja lääkäintähelikopteritoiminta on organisoitu uudelleen vuoden 2011 alusta. Lähtökohtana uudelleenjärjestelylle on ollut nykyisen helikopteritoiminnan säilyttäminen ja että valtio ohjaa toimintaan samansuuruisen rahamäärän kuin Raha-automaattiyhdistys on aikaisemmin myöntänyt rahoitusavustuksena lääkäri- ja pelastushelikopteritoiminnan tukiyhdistyksille. Yliopistolliset sairaanhoitopiirit vastaavat alueellaan tarvittavan lääkäri- tai lääkäintähelikopterin lääkinnällisestä toiminnasta. Lääkäri- ja lääkäintähelikopteritoiminnan hallinnoinnista vastaa yliopistollisten sairaaloiden yhdessä perustama HEMS Hallinnointi Oy. HEMS Hallinnointi Oy on voittoa tavoittelematon, yliopistosairaaloiden taustalla olevien kuntayhtymien omistama osakeyhtiö, joka vastaa suomalaisen lääkäri- ja lääkäintähelikopteritoiminnan järjestämisestä yhdessä ao. kuntayhtymien kanssa vuodesta 2011 eteenpäin.

HEMS Hallinnointi Oy:n toiminnasta aiheutuvia hallinnoinnin menoja ovat muun muassa lentotoiminnan kilpailutus ja sopimuksen laatiminen sekä lentotoiminnan valvonta sopimuksen voimassaoloajan. Lentotoiminta sisältää helikopterin ja sen edellyttämän ohjaamomiehistön, mukaan luettuna lentoavustajan. Lentotoiminta sisältää myös helikopterin tarvitsemat tukikohdat ja niiden ylläpidon sekä lähialuetehtävissä käytettävät ja lentotoiminnan tilapäisesti sääolosuhteista tai teknisistä syistä korvaavat maayksiköt.

Lääkäri- ja lääkäintähelikopteritoiminnan hallinnointi- ja lentotoiminnan menoiksi on arvioitu noin 26 800 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 15 000 000 euroa tason korotuksen johdosta.

Momentin nimike on muutettu.

2012 talousarvio	26 800 000
2011 talousarvio	11 800 000
Kehykseen luettava	11 800 000

63. Valtionavustus sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 3 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta annetun lain (1230/2001) mukaisen valtionavustuksen maksamiseen sosiaalialan osaamiskeskuksille.

Selvitysosa: Koko maan kattavat alueelliset osaamiskeskukset ovat Etelä-Suomen, Häme-Satakunnan, Itä-Suomen, Kaakkois-Suomen, Keski-Suomen, Pohjanmaan maakuntien, Pohjois-Suomen ja Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskukset. Lisäksi erityisesti ruotsinkielisten kuntien tarpeista lähtien on muodostettu Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området, jonka toimialue käsittää koko maan. Kullekin osaamiskeskukselle kohdentuvan valtionavustuksen perusteet on määritelty valtioneuvoston asetuksessa sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta (1411/2001).

Toiminnan tavoitteena on laadukkaiden sosiaalipalvelujen turvaaminen alueellisesti yhteistyössä kuntien sekä järjestetyn tutkimus-, kehittämis- ja koulutustoiminnan kanssa.

2012 talousarvio	3 500 000
2011 talousarvio	3 500 000
2010 tilinpäätös	3 500 000
Kehykseen luettava	3 500 000

64. Valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisen kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 6 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain (1015/2005) mukaisen valtion korvauksen maksamiseen sovittelun järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi.

Selvitysosa: Valtion korvauksen arvioidaan kattavan noin 80 työntekijän palkkaamisesta aiheutuvat sekä muut toiminnan kannalta tarpeelliset menot. Korvaus maksetaan aluehallintoviraston kanssa sopimuksen tehneelle kunnalle tai muulle palvelun tuottajalle ja sen maksatuksesta huolehtii aluehallintovirasto. Korvauksen perusteet on määritelty valtioneuvoston asetuksella rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta (267/2006).

Toiminnan tavoitteena on erityisesti nuorten rikosketjun varhainen katkaiseminen.

2012 talousarvio	6 300 000
2011 talousarvio	6 300 000
2010 tilinpäätös	6 300 000
Siirtyvät erät	92 205
Kehykseen luettava	6 300 000

70. Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenoista, terveystalouden, tartuntatautien valvonnan, rokotteen hankinnan ja pandemiavarautumisen erityismenoista, terveyden edistämisen menoista, työterveys- huollon erikoislääkäriskoulutuksen menoista sekä UKK-instituutin valtionavustuksesta. Terveyden ja toimintakyvyn edistämistä ja terveystaloutta toteutetaan osin myös momenttien 33.02.03, 33.02.05, 33.03.04 ja 33.03.50 määrärahoilla. Kunnat ovat keskeisiä terveystaloudesta vastaavia toimijoita.

Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimenpiteet

Sosiaali- ja terveysministeriön Sosiaalisesti kestävä Suomi 2020 -strategian yhtenä tavoitteena on, että elinaikainen työaika pitenee kolmella vuodella vuoteen 2020 mennessä. Vuonna 2011 vahvistettujen Työympäristön ja työhyvinvoinnin linjausten mukaisesti työsuojelun aluehallintoviranomaiset suuntaavat toimintaansa niin, että vuoden 2010 tasoon verrattuna 1) ammattitautien määrä vähenee 10 %, 2) työpaikkaturmien taajuus alenee 25 % ja 3) työn aiheuttama haitallinen kuormitus työssä vähenee 20 %. Sidosryhmäyhteistyöllä ja asiantuntijaorganisaatioiden tuella pyritään siihen, että työpaikat omaksuvat turvallisuusjohtamisen keskeiset käytännöt ja hoitavat perusasiat kuntoon niin, että työolot ovat turvalliset ja terveelliset, ja että työelämän pelisääntöjä noudatetaan. Työsuojeluviranomaiset valvovat, että työnantajat ja muut vastuutahot noudattavat lainsäädännön velvoitteita.

Palkansaajien työoloja kuvaavien tunnuslukujen kehitys

	2006	2007	2008	2009	2010 ³⁴
Korvatut työtaturmat	134 200	137 300	141 400	116 700	121 500
Korvatut työpaikkaturmat milj. työtuntia kohden, kaikki toimialat	33	34	33	29	30
— rakentaminen	83	80	73	64	68
— teollisuus	46	46	46	37	38
— kuljetus ja varastointi	49	50	50	43	44
Työpaikalla ja työliikenteessä sattuneet kuolemat	47	38	30	25	29
Työmatkakuolemat (työmatkalla, asunnosta työhön tai päinvastoin)	16	25	18	11	17
Työkyvyttömyyseläkkeiden ikävakiointi alkuvuosi 25—62 v. (työeläkkeet)	7,6	7,2

Lähde: Tapaturmavakuutuslaitosten liitto

Vaikuttavuus:

Viranomaisaloitteinen toiminta

Työsuojelun aluehallintoviranomaiset suuntaavat valvontaa työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden kannalta tärkeimmille toimialoille ja vaarallisiin työtehtäviin sekä

³⁴Ennakkotieto

toisaalta kohteisiin, joissa varmistetaan työlainsäädännön vaatimusten noudattaminen. Pääosa toiminnasta suunnataan toimialoille, joilla valvonnalla voidaan estää työn ja työolojen aiheuttamaa kuormitusta ja torjua tapaturmia.

Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toiminta kohdentuu ympäristöanalyysien perusteella työpaikoille, joilla valvonnan avulla voidaan saada suurimmat hyödyt työurien pidentämisessä ja työelämän pelisääntöjen noudattamisessa. Valvonnalla vaikutetaan turvallisuuden hallintajärjestelmiin siten, että työpaikoilla on toimivat käytännöt vaarojen tunnistamiseen ja arviointiin, toimenpiteiden toteutukseen sekä tarkkailuun ja seurantaan.

Työlainsäädännön noudattamiseksi toteutetaan ulkomaalaisen työvoiman työntekooikeuden ja työsuhteen ehtojen sekä vuokratyövoiman käytön ja määräaikaisten työsuhteiden valvontaa. Lisäksi valvotaan työpaikkalainsäädännön noudattamista kohdennetun työaikavalvonnan avulla. Tilaajavastuulain valvontaa jatketaan luotuja toimintakäytäntöjä noudattaen. Tuotteiden turvallisuuteen kohdistuvan valvonnan avulla varmistetaan koneiden, henkilösuojainten ja kemikaalien säädöstenmukaisuus. Tehokkaan tiedotuksen sekä sidosryhmäyhteistyön avulla tuetaan valvontatoimintaa.

Asiakasaloitteinen toiminta

Työsuojeluvalvontaan liittyvään asiakaskysyntään vastataan kaikilta osin sovittuja määräaikoja noudattaen. Asiakasaloitteisen toiminnan sisältö ja laatu pyritään yhtenäistämään työsuojelun vastuualueilla. Sähköistä asiointia sekä valvontatoimintaa tukevaa viestintää kehitetään resurssien käytön tehostamiseksi.

Terveyden ja toimintakyvyn edistämisen toimenpiteet

Terveyttä edistetään ja kansantauteja vähennetään yhteiskuntapolitiikan eri keinoin. Ihmisten omatoimisuutta terveytensä ja hyvinvointinsa ylläpitäjinä ja edistäjinä tuetaan huolehtimalla, että ympäristö ja olosuhteet tukevat terveellisiä valintoja. Kansainvälinen toiminta vaikuttaa yhä enemmän ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin sekä elämäntapoihin ja terveystottumuksiin. Terveyden edistämisen toiminnan perustana on Terveys 2015 -kansanterveysohjelma.

Terveysvalvonta (33.70.21) keskittyy erityisesti talousveden laadun valvonnan tehostamiseen, ympäristöterveydenhuollon tietojärjestelmien kehittämiseen sekä EU:n uuden kemikaalilainsäädännön (REACH-asetus) toimeenpanoon ja kansallisen kemikaaliohjelman valmisteluun.

Tavoitteet:

- Elinympäristöstä ihmisille aiheutuvien terveyshaittojen ehkäisy ja poistaminen.
- Turvata säädösten edellyttämien ympäristön terveydellisten laatuvaatimusten toteutuminen, valvontamenettelyjen toimivuus, ajanmukaisuus, tuloksellisuus sekä valvonnan johdon tehokkuus.
- Vähentää talousvesistä aiheutuvia epidemioita.

Tartuntatautien torjunnan ja rokotteiden hankinnan (33.70.22 ja 33.70.20) painopisteinä ovat rokotusohjelman kehittäminen ja toteutumisen seuranta, sairaalainfektioiden torjunta, HIV-infektioiden leviämisen ehkäiseminen, varautuminen vakaviin epidemioihin ja kansainvälisenä yhteistyönä toteutettavan torjuntatyön vahvistaminen.

Tavoitteet:

- Rokotuksin ehkäistävien tautien matala esiintyvyys, influenssarokotusten kattavuuden parantaminen yli 65-vuotiailla ja pneumokokkrokotusten aloittaminen 3–12 kuukauden ikäisille lapsille (esimerkkinä hinkuyskän esiintyvyys, yli 65-vuotiaiden influenssarokotusten kattavuus).
- Tartuntatautien leviämisen ehkäisy ja epidemioiden selvittäminen (esimerkkinä kamylobakteeri, epidemioiden epäilyilmoitusten lukumäärät).
- Säilyttää Suomen kansainvälisesti verrattuna hyvä tartuntatautilanne (esimerkkinä tuberkuloosi, MRSA/resistentti stafylokokki-sairaalainfektio).
- Kehittää WHO- ja EU-järjestelmiin yhteensopiva nopeasti reagoiva seuranta- ja torjuntajärjestelmä (systeemikehitys).
- Estää erityisesti HIV-infektion leviämisen aiheuttama terveyspalvelujen tarpeen voimakas kasvu (uusien HIV-tapausten lukumäärä).
- Pandemiavarautumisen tavoitteena on pandemiavalmiuden ja alueellisen epidemiologisen toiminnan kehittäminen.

Terveyden edistämisen (33.70.50) tavoitteena on ylläpitää ja kohentaa väestön terveyttä sekä työ- ja toimintakykyä, vähentää elinympäristön vaaratekijöitä sekä kaventaa väestöryhmien välisiä terveyseroja. Terveyden edistämisen rakenteiden, menetelmien ja laadun kehittäminen sekä eri toimijoiden yhteistyön tehostaminen ovat keskeisiä painoalueita. Terveyden edistämistä toteutetaan tehokkaimmin laajoin, samanaikaisin ja usean eri toimijan yhteisin toimin.

Määrärahalta tuettavien hankkeiden tulee tukea Terveys 2015 - kansanterveysohjelman, terveyserojen kaventamisen toimenpideohjelman ja muiden valtakunnallisten terveyden edistämisen ohjelmien toimeenpanoa. Erityisesti tuetaan laaja-alaisia useiden toimijoiden yhteishankkeita.

Tavoitteet:

- Tukea lasten ja nuorten tupakoimattomuutta edistävää työtä. Kehittää tupakoinnin lopettamisen lyhytneuvontaa ja vieroitustoimintaa terveyspalvelujärjestelmässä.
- Ehkäistä ja vähentää lasten, nuorten ja lapsiperheiden alkoholin ja muiden päihteiden käyttöä. Tehostaa alkoholin suurkuluttajien mini-intervention käyttöönottoa perusterveydenhuollossa.
- Kohentaa väestön ravitsemusta ja liikuntatottumuksia ylipainon, sydäntautien ja diabeteksen ehkäisemiseksi. Lisätä kasvisten, hedelmien ja marjojen kulutusta sekä edistää joukkoruokailun terveellisyyttä. Lisätä sekä arkiliikuntaa että säännöllistä liikunnan harrastamista kaikissa ikäryhmissä.
- Tukea ympäristön esteettömyyttä ja kansalaisten osallisuutta lisääviä toimintatapoja ja sitä kautta terveellisen yhteiskunnan kehittämistä.
- Ehkäistä erityisesti kuolemaan johtavia ja suurta hoidon tarvetta aiheuttavia koti- ja vapaa-ajan tapaturmia.
- Tukea lasten ja nuorten psykososiaalista kehitystä ja mielenterveyttä. Aikuisilla keskeisenä tavoitteena on itsemurhien ehkäisy ja vähentäminen.

— Tehostaa nuorten seksuaalikasvatusta sekä seksuaalineuvonnan integroimista kiinteäksi osaksi sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita.

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen (33.70.51) määrärahaa käytetään työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen. Työterveyslaitos käyttää varoja oman ja yliopistojen koulutuksen kehittämiseen sekä maksaa korvausta työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuneisiin kustannuksiin yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain tarkoittamille palvelujen tuottajille sekä työnantajan ylläpitämille työterveyshuoltoasemille.

Tavoitteet:

— Varmistaa, että työterveyshuollossa päätoimisesti työskentelevät lääkärit ovat työterveyshuollon erikoislääkäreitä kuten asetuksessa (1484/2001) säädetään.

— Turvata työterveyslääkärien eläkkeelle siirtymisestä johtuva koulutuksen määrällinen tarve.

— Nostaa työterveyslääkärien koulutustaso vastaamaan työelämän tarpeita siten, että työterveyshuollon toimenpitein tuetaan työntekijöiden työssä jaksamista ja jatkamista sekä turvataan työterveyshuoltolain toimeenpano.

Terveyden ja toimintakyvyn edistämisen tunnusluvut 2009—2012

	2009 toteutunut	2010 toteutunut	2011 arvio	2012 arvio
Terveysvalvonta				
Vesivälitteiset epidemiat				
— epidemioiden lukumäärä	4	1	5	5
— sairastuneet henkilöt	213	16	500	500
Tartuntatautiin torjunta ja rokotteiden hankinta				
Influenssarokotusten kattavuus yli 65-vuotiailla, %	51	51	55	50
Hinkuyskätapausten, lkm	267	343	300	300
Kampylobakteerilöydökset, lkm	4 050	3 944	4 000	4 000
Epidemioiden epäilyilmoitukset	100	53	80	80
Tuberkuloositapausten, lkm	411	325	320	320
MRSA/resistentti stafylokokkilöydökset, lkm	1 271	1 268	1 200	1 200
HIV ilmoitetut tapaukset, lkm	178	187	180	180
Hepatiitti C-virustartunnat, lkm	1 050	1 139	1 200	1 200
Hepatiitti B-virustartunnat, lkm	36	45	40	40
Tippuritartunnat, lkm	239	257	250	250
Kuppatartunnat, lkm	202	209	200	200
Klamydiatartunnat, lkm	13 317	12 825	12 000	12 000
Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutus				
Työterveyshuollon erikoislääkäritutkintojen, lkm	56	48	50	50

Terveyden edistämisen määrärahan jakautuminen painopistealueisiin, euroa/vuosi

	2010	2011	2012
Painopistealueet			
Päihteiden (alkoholi, huumeet) käytön ehkäisy ja vähentäminen ³⁵	348 000	358 000	300 000
Tupakoinnin ehkäisy ja vähentäminen	445 000	231 000	250 000
Terveyttä edistävä liikunta ja ravitsemus ³⁶	435 000	985 000	900 000
Mielenterveyden edistäminen	220 000	380 000	300 000
Seksuaaliterveyden edistäminen	150 000	190 000	200 000
Terveellisen yhdyskunnan/yhteiskunnan kehittäminen	253 000	522 000	450 000
Terveyden edistämisen laadun kehittäminen	426 000	523 000	450 000
Terveyden edistämisen menetelmien kehittäminen	1 224 000	1 260 000	1 100 000
Terveyden edistämisen yhteistyön kehittäminen	50 000	241 000	250 000
Terveyserojen kaventaminen	479 000	510 000	500 000
Muut	70 000	0	0
Yhteensä	4 100 000	5 200 000	4 700 000

Terveyden edistämisen määrärahan jakautuminen saajatahoille, euroa/ vuosi**Rahoitusta saaneet tahot (N)**

Järjestöt	468 000 (2)	822 000 (6)	
Säätiöt	313 000 (3)	452 000 (6)	
Kunnat	1 262 000 (17)	1 555 000 (19)	
Yliopistot	767 000 (10)	946 000 (11)	
Ammattikorkeakoulut	429 000 (7)	569 000 (7)	
Aluehallintovirastot	305 000 (5)	501 000 (6)	
Muut tahot	556 000 (6)	355 000 (4)	
Yhteensä	4 100 000	5 200 000	

01. Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 27 602 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös ulkomailla olevien suomalaisten alusten tarkastustoiminnan ja työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) 15 ja 20 §:n mukaisista toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut alustavasti työsuojelun aluehallintoviranomaisille seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2012. Vastuualuekohtaiset tulostavoitteet määritellään ministeriön ja työsuojelun aluehallintoviranomaisten välisissä tulossopimuksissa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Viranomaisvalvonnan vaikuttavuutta parannetaan kohdentamalla valvontaa ja varmistamalla tasalaatuinen valvonta yhteneväisillä valvontakäytännöillä. Voimavarojen suuntaamista ja käyttöä toiminnan painoalueille seurataan. Toimintojen tuottavuuden parantamiseksi toimintatapoja tehostetaan.

Työpaikkatarkastustoiminnalle asetetaan seuraavat määrätavoitteet:

³⁵Osa hankkeista keskittyi päihteiden (alkoholi, huumeet) käytön ehkäisyn ja vähentämisen lisäksi myös tupakoinnin vähentämiseen.

³⁶Osa hankkeista keskittyi terveyttä edistävän liikunnan lisäämiseen ja osa terveellisen ravitsemuksen lisäämiseen, merkittävä osa molempiin.

Työpaikkatarkastukset

	2010 toteuma	2011 tavoite	2012 tavoite
Yhteensä	19 200	20 000	20 000

Työsuojelun aluehallinnon kokonaiskustannukset ja henkilötyövuodet

Tulosalue	2010 tilinpäätös			2011 tavoite			2012 tavoite		
	1 000 €	%-osuus	htv	1 000 €	%-osuus	htv	1 000 €	%-osuus	htv
Viranomaisaloitteinen toiminta	13 250	61	255	15 645	61	269	16 837	61	283
Asiakasaloitteinen toiminta	4 344	20	84	5 130	20	89	5 520	20	93
Hallinto- ja tukitoiminnot	4 127	19	79	4 873	19	84	5 245	19	88
Yhteensä	21 721	100	418	25 648	100	442	27 602	100	464

Toiminnallinen tehokkuus

Työsuojelun aluehallintoviranomaiset suunnittelevat resurssien käytön ja suuntaavat ne tehokkaasti toiminnan vaikuttavuuden huomioiden.

Maksullisen toiminnan tavoitteena on, että julkisoikeudellisten suoritteiden maksut vastaavat kokonaiskustannuksia ja suoritteet ovat tarkoituksenmukaista laatutasoa. Liiketaloudellisen suoritustuotannon tavoitteena on kokonaiskannattavuus.

Tuotokset ja laadunhallinta

Työsuojelun aluehallintoviranomaiset toimivat kiinteässä yhteistyössä työpaikkojen, työmarkkinajärjestöjen sekä muiden sidosryhmien kanssa. Erityisesti aluetasolla tehostetaan yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Työterveyslaitoksen ja muiden asiantuntijatahojen asiantuntemusta käytetään joustavasti työsuojelun aluehallintoviranomaisten valvontatoiminnan tukena.

Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toiminnan suunnittelun ja kohdentumisen menetelmiä kehitetään ja niiden toimivuutta seurataan. Toiminnan laatua ja tuottavuutta parannetaan, valvontamenetelmiä kehitetään ja toiminnan eri osa-alueiden arviointia jatketaan.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Työsuojeluhallinnon koulutusjärjestelmä uudistetaan vuoteen 2015 mennessä. Työsuojelun vastualueilla varmistetaan osaamisen ja henkilöstövoimavarojen tarkoituksenmukainen sijoittuminen valtakunnallisesti. Henkilöstön osaamisen kehittämistä ja ammattitaidon ylläpitämistä tuetaan ja työhyvinvoinnista huolehditaan.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2010 toteutuma	2011 varsinainen talousarvio	2012 esitys
Bruttomenot	24 705	25 794	27 732
Bruttotulot	162	146	130
Nettomenot	24 543	25 648	27 602
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	6 112		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 290		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten tarkistukset	248
Valtimo - Työsuojeluvalvonnan tietojärjestelmien uusiminen	
— vuodelle 2011 myönnetyn lisäyksen poisto	-300
Valtimo-työsuojeluvalvonnan tietojärjestelmän jatkokehittäminen	207
Tuottavuusohjelman toteutumiseen liittyvä vähennys (- 5 htv)	-225
Harmaantalouden torjunta, tilaajavastuun valvonnan tehostaminen	1 260
Harmaantalouden torjunta, ulkomaalaisvalvonnan tehostaminen	630
Muu muutos yhteensä	134
Yhteensä	1 954

2012 talousarvio	27 602 000
2011 talousarvio	25 648 000
2010 tilinpäätös	21 721 000
Siirtyvät erät	3 290 234
Kehykseen luettava	25 505 000

20. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 22 890 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) tartuntatautilain (583/1986) 25 §:n perusteella maksutta toimitettavien rokotustilaisuuksissa tarvittavien rokotteiden hankkimisesta ja edelleen toimittamisesta ja käytön ohjeistamisesta molemmilla kotimaisilla kielillä, rokotusten vaikutusten, kattavuuden ja turvallisuuden seurantajärjestelmien kehittämiseen, velvoitevarastoinnista, rokotejakelujärjestelmästä sekä muiden yleisen rokotusohjelman toteuttamisesta aiheutuvien menojen ja korvausten maksamiseen

2) Suomen lääkevahinkokorvausosuuskunnan jäsenmaksuun

3) rokotteiden hankkimisesta ja edelleen toimittamisesta välitystoimintaan aiheutuvien menojen maksamiseen

4) rokotteiden hankintapäätösprosessiin liittyviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Rokotusohjelman toteuttamisesta arvioidaan aiheutuvan menoja yhteensä 22 890 000 euroa. Summa on arvioitu tulevien tilausten mukaan. Määrärahaan sisältyy pandemiarokotteen vuosivarausmaksu 500 000 euroa. Rokotteiden välitystoimintaan ja muuhun rokotteiden hankintaan, huoltoon ja välitykseen on arvioitu käytettävän 211 000 euroa.

Rokotteiden välitystoiminnan aiheuttamat muut menot on merkitty momentille 33.03.04. Tulot rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta on merkitty momentille 12.33.03.

2012 talousarvio	22 890 000
2011 talousarvio	25 390 000
2010 tilinpäätös	22 540 000
Siirtyvät erät	12 587 435
Kehykseen luettava	26 390 000

21. Terveysvalvonta (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) terveydensuojelulain (763/1994), geenitekniikkalain (377/1995), kemikaalilain (744/1989) ja säteilylain (592/1991) edellyttämästä terveysturvonnasta, terveysturvontatutkimuksesta ja henkilöstön jatko- ja täydennyskoulutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) bio- ja nanoteknologian riskinhallintaan liittyvästä koulutuksesta ja tutkimuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja siitä aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

2012 talousarvio	1 000 000
2011 talousarvio	1 000 000
2010 tilinpäätös	1 000 000
Siirtyvät erät	190 808
Kehykseen luettava	1 000 000

22. Tartuntatautien valvonta (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 360 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tartuntatautilain (583/1986) edellyttämän ehkäisyn ja valistustoiminnan, yllättävien epidemioiden selvittämisen ja seurannan sekä näiden edellyttämän kansainvälisen yhteistyön aiheuttamien menojen maksamiseen
- 2) edellä mainittuihin tarkoituksiin myönnettävien harkinnanvaraisten valtionavustusten maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja sosiaali- ja terveysministeriölle aiheutuvien muiden toimintamenojen maksamiseen.

2012 talousarvio	1 360 000
2011 talousarvio	1 360 000
2010 tilinpäätös	1 360 000
Siirtyvät erät	939 596
Kehykseen luettava	1 360 000

50. Terveysturvontien edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 4 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää terveyden edistämisen määrärahasta annetun lain (333/2009) 1 §:n mukaisten menojen maksamiseen.

Määrärahasta voidaan myöntää valtionavustuksia järjestöille, säätiöille, kunnille ja muille toimijoille. Määrärahasta voidaan myös tehdä sopimuksia valtionhallinnon laitosten kanssa terveyden edistämisen hankkeista. Määrärahaa saa käyttää myös määrärahan hallinnointiin liittyvien menojen maksamiseen.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vähennyksenä 500 000 euroa menosäästön johdosta.

2012 talousarvio	4 700 000
2011 talousarvio	5 200 000
2010 tilinpäätös	4 100 000
Siirtyvät erät	3 620 114
Kehykseen luettava	5 700 000

51. Valtion korvaus työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 3 a §:n mukaiseen työterveyshuollon erikoislääkärin koulutuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Työterveyslaitokselle maksetaan valtion varoista korvausta työterveyshuoltoon erikoistuvien lääkärin koulutuksesta aiheutuneisiin kustannuksiin. Työterveyslaitos voi maksaa korvausta yliopistoille, yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain (152/1990) tarkoittamille palvelujen tuottajille sekä työterveyshuoltolain tarkoittamille palvelujen tuottajille (työnantajan ylläpitämät terveysasemat). Lisäksi Työterveyslaitos voi käyttää määrärahaa itse antamansa työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen kustannuksiin.

Tavoitteena on turvata työterveyslääkärin eläkkeelle siirtymisestä johtuva koulutuksen määrällinen tarve ja nostaa työterveyslääkärin koulutustaso vastaamaan työelämän tarpeita siten, että työterveyshuollon toimenpitein tuetaan työntekijöiden työssä jaksamista ja jatkamista sekä turvataan työterveyshuoltolain toimeenpano. Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen aiheuttamiin kustannuksiin kohdennetut voimavarat ovat lisänneet tutkintojen lukumäärää selvästi jo vuodesta 2005 lähtien. Myös työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen sisältöä on kyetty kehittämään.

Määrärahan mitoitustaso perustuu kolmen edellisen vuoden tutkintojen lukumäärän keskiarvoon kerrottuna tutkintokohtaisella korvauksella, jonka suuruus on 64 800 euroa. Määrärahan perusteena vuonna 2012 on 50 tutkintoa. Tämän mukaan määräraha vuodelle 2012 on 3 300 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäksi 400 000 euroa tarvearvion muutoksen johdosta.

2012 talousarvio	3 300 000
2011 talousarvio	2 900 000
2010 tilinpäätös	2 700 000
Siirtyvät erät	2 700 000
Kehykseen luettava	2 700 000

52. Valtionavustus UKK-instituutin toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustuksen myöntämiseen Urho Kekkosen kuntoinstituut-tisäätiölle (1284/2010) 2 §:n mukaisten menojen maksamiseen. Avustus on tarkoitettu UKK -instituutin toimintaan, jonka tarkoituksena on yksilön ja väestön terveyden, toimintakyvyn ja omatoimisen terveydenhoidon sekä terveyttä edistävän liikunnan edistäminen, kehittäminen ja tutkimus.

Selvitysosa: Momentin määrärahalaji muutetaan kaksivuotiseksi siirtomäärära-haksi.

2012 talousarvio	1 100 000
2011 talousarvio	1 100 000
Kehykseen luettava	1 100 000

80. Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta

Selvitysosa: Lomitustoiminnan tarkoituksena on edistää maatalousyrittäjien, tur-kistuottajien ja poronhoitajien työssä jaksamista, terveyttä ja toimintakykyä. Maatalo-usyrittäjien lomituspalvelujen järjestämisestä aiheutuneet kustannukset korvataan val-tion varoista kustannusperusteisesti. Turkistuottajien ja poronhoitajien lomituspelvuista aiheutuvat kustannukset korvataan valtion talousarviossa tarkoitukseen osoite-tun siirtomäärärahan rajoissa.

Maatalousyrittäjillä on oikeus 26 päivän vuosilomaan. Vuosiloma kuuluu vain karja-taloutta harjoittaville maatalousyrittäjille. Sijaisapua voi saada myös kasvinviljelyn harjoittaja. Sijaisapua annetaan maatalousyrittäjälle, joka on sairauden tai muun tila-päisen syyn vuoksi estynyt huolehtimasta maatalousyrityksen hoitoon kuuluvia vält-tämättömiä tehtäviä. Vuosiloma on maksuton, mutta sijaisavusta peritään maksu. Maatalousyrittäjä voi lisäksi tietyin edellytyksin ostaa lomittaja-apua tuettuun hintaan enintään 120 tuntia vuodessa.

Turkistuottajien lomituserjestelmä käynnistyi vuoden 2010 alusta. Turkistuottajalle voidaan järjestää tarkoitukseen varatun määrärahan rajoissa vuosilomalomitusta enin-tään 16 päivää ja maksullista lisävapaata enintään 90 tuntia vuonna 2011.

Poronhoitajien sijaisapukokeilu käynnistyi vuoden 2010 alusta. Kokeilun aikana po-ronhoitajalle voidaan järjestää tarkoitukseen varatun määrärahan rajoissa sijaisapua sairauden tai tapaturman aiheuttaman työkyvyttömyyden perusteella enintään 40 tun-tia vuonna 2011. Poronhoitaja hankkii itse sijaisen itselleen ja saa tästä aiheutuviin kustannuksiinsa korvausta valtion varoista enintään 17,50 euroa tunnilta.

Lomituspelvuksen yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveystoimi-nisteriölle. Vastuu lomituspelvuksen toimeenpanosta on Maatalousyrittäjien eläkelai-toksella (Mela). Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspelvuksen järjestämi-sestä vastaavina paikallisyksikköinä toimivat kunnat Melan kanssa tekemiensä toi-meksiantosopimusten perusteella. Poronhoitajien sijaisapukokeilun toimeenpanosta huolehtii Mela palveluksessaan olevien asiamiesten myötävaikutuksella. Melalle ja paikallisyksiköille suoritetaan valtion varoista laskennallinen korvaus lomituspelvuksen hallintokustannuksiin.

Toiminnan laajuus 2009—2012

	2009	2010	2011	2012
	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Maatalousyrittäjät:				
1. Vuosilomatoiminta				
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	27 119	25 758	24 700	23 650
Lomituspäivien lukumäärä	673 194	653 230	630 000	606 000
Lomituspäiviä/käyttäjä	24,82	25,33	25,51	25,62
Lomitustuntien lukumäärä	4 436 345	4 354 249	4 246 200	4 132 900
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	6,59	6,67	6,74	6,82
2. Sijaisaputoiminta				
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	11 329	10 676	10 300	10 000
Lomituspäivien lukumäärä	474 481	456 532	443 000	435 000
Lomituspäiviä/käyttäjä	41,88	42,76	43,01	43,50
Lomitustuntien lukumäärä	3 277 093	3 163 369	3 101 000	3 075 500
Lomituspäivän keskim. kesto tunteina	6,91	6,93	7,00	7,07
3. Tuettu maksullinen lomittaja-apu				
Maksullisen lomittaja-avun käyttäjien lukumäärä	13 180	12 834	12 550	12 250
Lomituspäivien lukumäärä	107 709	104 346	104 200	103 000
Lomituspäiviä/käyttäjä	8,17	8,13	8,30	8,41
Maksullisen lomittaja-aputuntien lukumäärä	718 363	702 245	709 600	708 640
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	6,72	6,73	6,81	6,88
Turkistuottajat:				
1. Vuosiloma				
Palvelujen käyttäjien lukumäärä		740	800	830
Lomituspäivien lukumäärä		7 640	11 200	13 280
Lomituspäiviä/käyttäjä		10	14	16
Lomitustuntien lukumäärä		60 800	78 400	92 960
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina		7,00	7,00	7,00
2. Lisävapaa				
Palvelujen käyttäjien lukumäärä		740	800	830
Lomitustuntien lukumäärä		14 800	48 000	74 700
Lomitustunteja/käyttäjä		20	60	90
Poronhoitajien sijaisapukokeilu				
Palvelun käyttäjät		80	150	200
Lomitustunnit		3 200	10 500	16 000
Lomitustunteja/käyttäjä		40	70	80
Lomituspalvelun hallinto				
Koko- ja osapäiväisiä toimihenkilöitä				
— Melassa	6	6	6	6
— Paikallisyksiköissä, josta	355	336	313	300
Vastuuhenkilöitä	86	71	51	50
Toimistohenkilöitä	30	30	30	30
Johtavia lomittajia	239	235	232	320
Paikallisyksikköjen lukumäärä	84	69	47	47
Vakinaisten lomittajien lukumäärä	4 869	4 900	4 550	4 600

40. *Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 207 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 35 §:ssä tarkoitettuihin lomituspalvelujen käyttökustannuksiin lain 37 §:n nojalla kunnille suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

Määrärahasta saa käyttää enintään 182 000 euroa maatalouslomittajien oppisopimuskoulutuksesta paikallisyksiköille aiheutuneiden nettokustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoitus perustuu vuoden 2010 kustannuksia kuvaaviin alustaviin toteutumatietoihin ja niiden perusteella tehtyihin arvioihin toiminnan laajuuden ja kustannusten kehityksestä vuosina 2011 ja 2012.

Määrärahasta arvioidaan käytettävän vuosilomatoimintaan 125 000 000 euroa, sijaisaputoimintaan 74 000 000 euroa ja maksulliseen lomittaja-apuun 8 300 000 euroa.

Määrärahasta arvioidaan tarvittavan 198 000 000 euroa valtion korvausten ennakoiden ja 9 300 000 euroa valtion korvausten loppuerien maksamiseen.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 7 600 000 euroa kustannustason muutoksen johdosta.

2012 talousarvio	207 300 000
2011 talousarvio	199 700 000
2010 tilinpäätös	194 116 325
Kehykseen luettava	201 200 000

41. *Valtion korvaus turkistuottajien lomituspalvelujen kustannuksiin* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 600 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää turkistuottajien lomituspalvelulain (1264/2009) 25 §:n mukaiseen turkistuottajien lomituspalvelujen käyttökustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen lomitukseen paikallisyksiköille.

Selvitysosa: Turkistuottajille järjestetään maksutonta vuosilomaa sekä maksullista lisävapaata tarkoitukseen varatun määrärahan rajoissa.

2012 talousarvio	2 600 000
2011 talousarvio	2 600 000
2010 tilinpäätös	2 600 000
Siirtyvät erät	662 000
Kehykseen luettava	2 600 000

42. *Valtion korvaus poronhoitajien sijaisapukokeilun kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)*

Momentille myönnetään 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää poronhoitajien sijaisapukokeilusta annetun lain (1265/2009) 12 §:n mukaisesti käyttökustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen kokeilun järjestämisestä huolehtivalle lomituksen paikallisyksikölle.

Selvitysosa: Sijaisapukokeilun (2010—2012) aikana poronhoitajalla on tarkoitukseen varatun määrärahan rajoissa mahdollisuus saada sijaisapua työkyvyttömyyden perusteella. Poronhoitaja hankkii lomittajan itse ja saa siitä aiheutuviin kustannuksiinsa korvausta valtion varoista.

2012 talousarvio	300 000
2011 talousarvio	300 000
2010 tilinpäätös	300 000
Kehykseen luettava	300 000

50. *Valtion korvaus maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin (kiinteä määräraha)*

Momentille myönnetään 16 140 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 31 ja 32 §:n nojalla Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle ja kunnille lomituspalvelujen hallinnon järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen. Määrärahasta saa käyttää enintään 94 000 euroa lain 12 §:n 3 momentin mukaisen harkinnanvaraisen lisäkorvauksen maksamiseen paikallisyksiköille. Lisäksi määrärahaa saa käyttää turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain 24 §:n ja poronhoitajien sijaisapukokeilusta annetun lain 13 §:n nojalla palvelujen hallinnosta aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Määrärahasta arvioidaan käytettävän 14 316 000 euroa kuntien lomituspalvelujen ja 1 824 000 euroa Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hallinnon kustannuksiin sisältäen harkinnanvaraisen lisäkorvauksen maksamisen paikallisyksiköille sekä turkistuottajien lomituspalvelujen hallinnosta aiheutuvat kustannukset.

2012 talousarvio	16 140 000
2011 talousarvio	16 140 000
2010 tilinpäätös	16 139 951
Kehykseen luettava	16 140 000

90. Raha-automaattiyhdistyksen avustukset

Selvitysosa: Valtioneuvosto on antanut arpajaislain (1047/2001) nojalla Raha-automaattiyhdistykselle rahapeliluvan yksinoikeudella raha-automaattien käytettävänä pitämiseen, kasinopelien toimeenpanemiseen sekä pelikasinotoimintaan. Rahapelilupa perustuvalla toiminnalla Raha-automaattiyhdistys hankkii varoja oikeuskelpoisille yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen. Varat jaetaan harkinnanvaraisina avustuksina hakemusten perusteella.

Raha-automaattiyhdistys käsittelee avustushakemukset, laatii avustusten jakoehdotuksen ja hallinnoi avustusten maksatusta ja käytön valvontaa raha-automaattiavustuksista säädetyn lain (1056/2001) ja eräistä raha-automaattiavustuksiin sovellettavista määräajoista säädetyn valtioneuvoston asetuksen (1170/2001) mukaisesti. Avustukset myöntää Raha-automaattiyhdistyksen hallituksen ehdotuksen pohjalta valtioneuvosto sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön esittelystä pääsääntöisesti kerran vuodessa.

Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta myönnettiin vuonna 2011 avustuksia 268,2 milj. euroa yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen. Kun lisäksi arpajaislain 22 §:n 2 momentin nojalla osoitettiin Valtiokonttorin käytettäväksi 65,2 milj. euroa sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin, 30,6 milj. euroa rintamaveteraanien kuntoutukseen sekä 3,5 milj. euroa eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutukseen, oli Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käyttö yhteensä 367,5 milj. euroa. Vuoden 2010 tuotosta jätettiin jakamatta 19,5 milj. euroa.

Raha-automaattiyhdistyksen tuottoa on tarkoitus käyttää vuonna 2012 yhteensä 384 milj. euroa. Tästä määrästä jaettaisiin avustuksina 291 milj. euroa momentilta 33.90.50. Tähän Raha-automaattiyhdistys on varautunut sisällyttämään vuoteen 2009 asti momentilta 33.70.50 maksetun terveyden edistämisen määrärahan niin sanotun järjestöjen osuuden. Lisäksi osoitetaan Valtiokonttorin käyttöön yhteensä 93 milj. euroa sotainvalidien sairaskotien käyttökustannuksiin, rintamaveteraanien kuntoutukseen ja eräiden Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutukseen. Vastaava tulo 384 000 000 euroa on merkitty momentille 12.33.90. Vuoden 2011 tuottoa jäisi myöhemmin käytettäväksi 31,6 milj. euroa.

50. Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 291 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää arpajaislain (1047/2001) 17 §:n 2 momentissa ja 22 §:n 1 ja 3 momentissa mainittuihin tarkoituksiin.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö on alustavasti sopinut Raha-automaattiyhdistyksen kanssa seuraavista tulostavoitteista avustustoiminnalle vuodelle 2012:

Avustustoiminnan lähtökohtana on avustusstrategian (2012—2015) kolme päälinjaa: avustuksia suunnataan 1) terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin vahvistamiseen, 2) terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia uhkaavien ongelmien ehkäisemiseen ja 3) ongelmia kohdanneiden kansalaisten ja perheiden auttamiseen.

Järjestöt tarjoavat ihmisille mahdollisuuden osallistua, toimia ja vaikuttaa. Ne edistävät jäsenistönsä, jonkin erityisryhmän, väestönosan tai koko väestön terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia. Järjestöt ovat tärkeitä toimijoita terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi ja ko. toimintaan liittyvien uusien toimintatapojen kehittämiseksi.

Terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen on jäsennetty avustusstrategiassa kolmen päälinjan muodostamaksi kokonaisuudeksi. Ensimmäiseen päälinjaan sisältyvät toiminnot, joilla vahvistetaan hyvinvoinnin, normaalin arkielämän, yhteisöllisyyden ja osallisuuden toteutumista. Teema-alueita ovat muun muassa ihmisten osallistumisen ja mukanaolon edistäminen, hyvinvoinnille suotuisten elämäntapojen ja valintojen mahdollistaminen sekä ihmisten vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen.

Toiseen päälinjaan kuuluvat toiminnot, joilla ehkäistään erilaisia terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia uhkaavia ongelmia tai riskejä. Teema-alueita ovat muun muassa terveyttä uhkaavien ongelmien havaitseminen ja varhainen puuttuminen niihin, sosiaalista hyvinvointia ja turvallisuutta uhkaavien ongelmien ehkäiseminen sekä omaehtoisen suoriutumisen edistäminen myös elämän riskitilanteissa sekä ongelmien ja riskien vähentäminen vaikuttamalla niiden kehitykseen.

Kolmannessa päälinjassa on kyse ihmisten auttamisesta ja tukemisesta tilanteissa, joista selviämisessä tarvitaan erityisesti myös kanssaihminen apua ja tukea. Teema-alueita ovat järjestölähtöisen avun ja tuen tarjoaminen kanssaihmisille, käyttäjä- ja asiakasnäkökulman ja -kokemuksen varmistaminen palveluiden kehittämisessä sekä syrjäytyneiden auttaminen ja tukeminen heidän saamiseksi yhteiskunnan mahdollisuuksien ja palveluiden piiriin.

Elinkeinotoimintaan verrattavaan, korvausta vastaan tapahtuvaan, palvelutoimintaan ei avustuksia myönnetä kilpailun vääristymisen ehkäisemiseksi. Avustukset kohdennetaan siis raha-automaattivastuksista annetun lain mukaisesti järjestötoimintaan, joka toteutetaan ostopalvelu- ja kilpailuttamisjärjestelmien ulkopuolella.

Palveluihin liittyvässä kehittämistoiminnassa edistetään soveltuvilta osin järjestöjen ja kuntien välistä yhteistoimintaa. Avustusten suuntaamisessa huomioidaan myös hallitusohjelman toteuttamiseen mahdollisesti sisältyvät kehittämiss. ohjelmat siltä osin kuin ne soveltuvat Raha-automaattiyhdistyksen avustusstrategian raamittamaan avustusjärjestelmään ja kansalaisjärjestöjen toimintaan.

Avustusmäärärahan käyttö vuosina 2010—2012

Vuodesta 2012 lähtien avustusmäärärahan käyttösuunnitelma tehdään avustusstrategian kolmen päälinjan mukaisella jaottelulla. Sitä tarkentava toimintoryhmäluokitus täsmennyty syksyn 2011 kuluessa.

Avustusstrategian 2012—2015 päälinjojen mukainen esitys (milj. euroa)

Terveiden ja sosiaalisen hyvinvoinnin vahvistaminen	70,0
Terveyttä ja sosiaalisista hyvinvointia uhkaavien ongelmien ehkäiseminen	111,0
Ongelmia kohdanneiden auttaminen ja tukeminen	110,0

Avustuserärahän käyttö vuosina 2010—2012 (milj. euroa)

	2010	2011
Kansalaisjärjestötoiminta	134,2	138,0
Erityisryhmien asuminen	47,7	45,2
Toimintakyvyn edistäminen	33,0	32,6
Kriisiauttaminen	28,3	18,6
Kurssi-, leiri- ja lomatoiminta	17,8	18,6
Päivä- ja työtoiminta	9,3	8,3
Kansansairauksien ehkäisy	7,9	6,9
Yhteensä	278,2	268,2

Avustuserärahän käyttö avustuslajeittain vuosina 2010—2012 (milj. euroa)

	2009	2011	2012
Yleisavustukset	64,4	51,9	58,0
Kohdennetut toiminta-avustukset	120,1	123,1	128,0
Investointiavustukset	34,4	34,4	35,0
Projektiavustukset	59,3	58,8	70,0
Yhteensä	278,2	268,2	291,0

2012 talousarvio	291 000 000
2011 talousarvio	275 005 000
2010 tilinpäätös	278 200 000
Kehyksen ulkopuolinen	280 000 000